PÉNZÜGYMINISZTER

SZIGORUAN TITKOS !

1-oo2o/5/1977.

Készült 9o példányban

90
..... sz. példány

JELENTÉS

a

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

1976. évi

költségvetésének végrehajtásáról

(Országgyűlési előterjesztés tervezete)

Budapest, 1977

P. M. Központi TÜK. Ügykezelőség 77
2 Lapszám 1-oo 2o/5 sz.-hoz

JELENTÉS

a

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

1976. évi

költségvetésének végrehajtásáról

(Országgyűlési előterjesztés tervezete)

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Törvényjavaslat a Magyar Népköztársaság 1976. évi költségvetésének végrehajtásáról	1

A törvényjavaslat mellékletei

A minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervezetek bevételi és kiadási előirányzatainak teljesitése fejezetenként	5
A tanácsok költségvetéséhez és fejlesztési alapjához nyujtott állami hozzájárulás előirányzatainak teljesitése fővárosi, megyei, megyei városi tanácsonként	6

A törvényjavaslat indokolása

A népgazdaság 1976. évi fejlődése és a pénzügyi helyzet	7
A vállalatok és szövetkezetek gazdasági-pénzügyi eredményei	19
Az állami költségvetés bevételei	39
Az állami költségvetés kiadásai	48
A tanácsok gazdálkodása	82

Összesitések

	Tábla
Az 1976. évi állami költségvetés végrehajtásának mérlege	I.
A vállalatoktól származó bevételek teljesitése népgazdasági áganként	II.
A vállalatoknak adott támogatások teljesitése népgazdasági áganként	III.
A költségvetési szervezetek kiadásainak teljesitése költséghelyenként, alágazatonként és ágazatonként	IV.
A társadalombiztositási kiadások teljesitése költséghelyenként és alágazatonként	V.
A központi szervezetek költségvetésének végrehajtása fejezetenként	VI.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetése végrehajtásának mérlege	VII.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetésének bevételi teljesitése megyénként és főbb jogcimenként	VIII.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetésének kiadásai teljesitése megyénként és főbb jogcimenként	IX.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapja végrehajtásának mérlege	X.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapjának bevételi teljesitése megyénként és főbb jogcimenként	XI.
A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapjának kiadási teljesitése megyénként és főbb jogcimenként	XII.

x x x

Törvényjavaslat
a Magyar Népköztársaság 1976. évi költségvetésének végrehajtásáról

1.§

Az országgyülés a Magyar Népköztársaság 1976. évi költségvetéséről szóló 1975. évi V. számu törvény végrehajtására vonatkozó jelentést

320.384,300.000 /Háromszázhuszmilliárd-háromszáznyolcvannégymillió-háromszázezer/ forint bevétellel,

322.874,300.000 /Háromszázhuszonkettőmilliárd-nyolcszázhetvennégymillió-háromszázezer/ forint kiadással,

2.490,000.000 /Kettőmilliárd-négyszázkilencvenmillió/ forint hián

jóváhagyja.

A bevételek részletezése

2.§

/1/ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, kesitő és beszerző szövetkezetek, a szövetkezeti vállalatok nyereségad rosi és községi hozzájárulás, eszközlekötési járulék, illetményadó, t lombiztositási járulék, termelési adó, forgalmi adó, vám és import-fo adó, központositott amortizáció, valamint egyéb befizetéseinek összeg 252.139 millió forint, az összes bevétel 78,7 %-a, amelynek részlete főbb népgazdasági ágak szerint a következő:

ipar 116.663 millió forint, épitőipar 16.744 millió forint, m erdőgazdálkodás 3.479 millió forint, szállitás és hirközlés 14.592 rint, kereskedelem 69.986 millió forint, vizgazdálkodás 1.032 millió termelő ágazatok 29.643 millió forint.

/2/ A mezőgazdasági szövetkezetek adó- és társadalombiztositási járulék-, továbbá városi és községi hozzájárulás befizetéseinek összege 8.175 millió forint, az összes bevétel 2,6 %-a.

/3/ A lakosság adó- és illeték-, továbbá társadalombiztositási és nyugdijjárulék befizetéseinek összege 17.043 millió forint, az összes bevétel 5,3 %-a.

/4/ A központi és a tanácsi költségvetési szervezetektől, a belföldi hitelmüveletekből, a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból és az egyéb forrásokból eredő különféle befizetések összege 43.027 millió forint, az összes bevétel 13,4 %-a.

A kiadások részletezése

3.§

/1/ Beruházásra, tanácsi fejlesztési alapok pénzeszközeinek kiegészitésére, magánlakás-épitéshez nyujtott állami támogatásra, egyes állami beruházásokkal kapcsolatos forgóalap-növelésre, a vállalati fejlesztési alapok kiegészitésére, mezőgazdasági szövetkezeti beruházások támogatására és központi készletezésre elszámolt összeg 68.263 millió forint, az összes kiadás 21,1 %-a.

/2/ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, a szövetkezeti vállalatok termelését és áruforgalmát elősegitő állami visszatéritésre, dotációra, termelési árkiegészitésre, fogyasztói árkiegészitésre, import-ártámogatásra, egyéb állami támogatásra, a mezőgazdasági szövetkezetek üzemviteli támogatására és a Mezőgazdasági Termelőszövetkezeti Nyugdijalap kiegészitésére forditott összeg loo.558 millió forint, az összes kiadás 31,1 %-a.

/3/ A nemzetközi fizetési kötelezettségek teljesitésére, kamatfizetésekre és egyéb költségvetési feladatok ellátására felhasznált összeg 2.234 millió forint, az összes kiadás 7 %-a.

4.§

/1/ A költségvetési szervezetek müködésére, fenntartására és a társadalombiztositásra elszámolt összeg 131.819 millió forint, az összes kiadás 43,8 %-a.

/2/ Az /1/ bekezdés szerinti összeg megoszlása a következő:

egészségügyi és szociális feladatokra, ezen belül kórházak, klinikák, egyéb fekvő- és járóbetegeket gyógyitó intézetek fenntartására, anya-, csecsemő- és gyermekvédelmi, közegészségügyi és járványügyi ellátásra, továbbá egyéb egészségügyi és szociális célokra, valamint üdülők müködtetésével kapcsolatos hozzájárulásra 13.759 millió forint, az összes kiadás 4,3 %-a,

kulturális feladatokra, ezen belül óvodák, alsó-, közép-, felsőfoku oktatási, gyermek- és diákjóléti, továbbá tudományos kutatási, közmüvelődési, müvészeti intézmények, valamint sportlétesitmények fenntartására 23.482 millió forint, az összes kiadás 7,3 %-a,

védelemre 11.671 millió forint, az összes kiadás 3,6 %-a,

jog- és rendbiztonságra 7.589 millió forint, az összes kiadás 2,3 %-a,

központi és helyi igazgatásra 5.049 millió forint, az összes kiadás 1,6 %-a,

a költségvetési szervezetek által ellátott ipari, mező- és erdőgazdasági, ut- és hidfenntartási, város- és községgazdálkodási, vizgazdálkodási, továbbá egyéb gazdasági feladatokra 15.887 millióforint, az összes kiadás 4,9 %-a,

a költségvetési szervezetek állóeszközeinek felujitására és egyéb feladatainak ellátására 5.022 millió forint, az összes kiadás 1,5 %-a,

társadalombiztositási feladatokra, ezen belül családi pótlékra, táppénzre, gyermekgondozási és egyéb készpénzsegélyre, gyógyszerellátásra és gyógyászati szolgáltatásra, nyugdijra és egyéb ellátásra 49.360 millió forint, az összes kiadás 15,3 %-a.

Záró rendelkezések

5.§

Az országgyülés az 1.§-ban megjelölt összegeken belül

a minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervezetek - társadalombiztositási és nyugdijjárulékkal növelt - bevételi előirányzatainak teljesitését 41.142 millió forinttal, kiadási előirányzatainak teljesitését pedig 94.461 millió forinttal fejezetenként az 1. számu melléklet,

a tanácsok költségvetéséhez nyujtott állami hozzájárulást 7.942 millió forinttal, fejlesztési alapjához adott állami hozzájárulást pedig 14.9o6 millió forinttal fővárosi, megyei és megyei városi tanácsonként a 2. számu melléklet

szerint elfogadja.

6.§

Az országgyülés jóváhagyja a Minisztertanácsnak és a pénzügyminiszternek az 1975. évi V. számu törvény 14. és 17. §-ában foglalt felhatalmazáson alapuló, az 1976. évi költségvetés végrehajtására vonatkozó tevékenységét.

7.§

Az országgyülés tudomásul veszi, hogy

az egyes feladatok átcsoportositásával összhangban a tanácsok költségvetéséhez és fejlesztési alapjához folyósitott állami hozzájárulás az előirányzattól eltérően alakult,

a pénzügyminiszter az 1.§-ban megjelölt hiányt a Minisztertanács határozata szerint belföldi hitelmüveletek utján rendezi.

8.§

Ez a törvény kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1977. junius hó

A TÖRVÉNYJAVASLAT MELLÉKLETEI

A minisztériumok és az önálló költségvetési fejezetet képező szervezetek bevételi és kiadási előirányzatainak teljesitése fejezetenként

/Ezer forintban/

1.sz.melléklet a törvényjavaslat 5. §-ához

Megnevezés	Bevételek összesen		Kiadások összesen	
	Előirányzat	Teljesités	Előirányzat	Teljesités
Országgyülés és Népköztársaság Elnöki Tanácsa	8oo	97o	74.3o3	93.494
Minisztertanács	24.836	27.393	362.o76	36o.654
Belkereskedelmi Minisztérium	15.928	21.782	488.o77	49o.663
Belügyminisztérium	56.5oo	83.7oo	5,142.ooo	5,1o3.198
Egészségügyi Minisztérium	78.1o4	83.44o	3,265.99o	3,7o5.195
Épitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium	8.66o	9.848	237.626	231.317
Honvédelmi Minisztérium	153.3oo	153.25o	12,275.ooo	11,671.537
Igazságügyi Minisztérium	241.oo8	279.375	947.732	988.72o
Kohó- és Gépipari Minisztérium	3.18o	6.424	96.o85	1oo.868
Könnyüipari Minisztérium	2.155	5.655	65.796	65.392
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	11o.o25	2o1.699	6,o8o.89o	6,217.818
Külkereskedelmi Minisztérium	7.936	11.631	643.267	6o6.995
Kulturális Minisztérium	15.141	17.4o8	819.o9o	898.819
Külügyminisztérium	87.o4o	11o.357	551.329	7o1.6o9
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	273.796	378.114	2,912.24o	2,876.726
Munkaügyi Minisztérium	11.175	11.176	157.369	129.795
Nehézipari Minisztérium	21.7o7	3o.o66	13o.74o	141.462
Oktatási Minisztérium	166.9oo	249.622	2,525.281	2,618.414
Pénzügyminisztérium	8.633	19.934	422.27o	4o8.oo7
Központi Földtani Hivatal	16.168	37.422	781.634	643.171
Központi Népi Ellenőrzési Bizottság	32o	233	48.549	5o.112
Központi Statisztikai Hivatal	9.432	3o.148	419.32o	449.oo9
Legfelsőbb Biróság	13o	5o	21.447	2o.166
Magyar Rádió	3o7.953	3o7.521	626.992	624.371
Magyar Televizió	1,413.633	1,5o6.342	1,264.397	1,247.o66
Magyar Tudományos Akadémia	8o.582	111.341	857.791	872.5o2
Munkásőrség	5oo	1.5oo	382.ooo	389.9oo
Népköztársaság Ügyészsége	844	867	147.566	155.9o7
Országos Anyag- és Árhivatal	41.7oo	88.724	55.8oo	32.139
Országos Müszaki Fejlesztési Bizottság	25.591	68.523	2o2.69o	21o.966
Országos Tervhivatal	565	14.528	111.524	95.96o
Országos Testnevelési és Sporthivatal	755	5.o14	325.5o8	356.o28
Országos Vizügyi Hivatal	8.36o	45.132	1,614.444	1,616.122
SZOT Társadalombiztositási Főigazgatóság	37,45o.ooo[2]	37,o76.5o5[2]	47,7oo.465	49,694.338
SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság	1o7.961	146.762	475.5oo	592.173
Felujitási és egyéb tartalék[1]	341.652	.	2,923.736	.
Együtt	41,o92.97o	41,142.456	95,156.524	94,46o.613

1/ A teljesitési adatok a fejezeteknél, illetve a tanácsoknál szerepelnek.

2/ A társadalombiztositási járulékbefizetést is tartalmazza.

A tanácsok költségvetéséhez és fejlesztési alapjához nyujtott állami hozzájárulás előirányzatainak teljesitése fővárosi, megyei, megyei városi tanácsonként

/Ezer forintban/

2. sz. melléklet a törvényjavaslat 5. §-ához

Megnevezés	Állami hozzájárulás a költségvetéshez		Állami hozzájárulás a fejlesztési alaphoz	
	Előirányzat	Teljesités	Előirányzat	Teljesités
Budapest főváros	1,241.501	1,613.947	6,277.590	5,494.068
Baranya megye	272.646	413.941	702.530	395.555
ebből:				
Pécs megyei város	102.349	199.193	564.170	321.909
Bács-Kiskun megye	201.977	242.449	410.850	386.908
Békés megye	212.490	254.905	283.750	306.613
Borsod-Abauj-Zemplén megye	472.079	564.534	2,070.180	1,716.639
ebből:				
Miskolc megyei város	119.174	136.916	1,231.130	1,082.511
Csongrád megye	248.914	307.018	832.710	625.139
ebből:				
Szeged megyei város	103.365	121.088	692.410	540.682
Fejér megye	199.586	274.889	587.450	549.419
Győr-Sopron megye	285.593	351.900	518.870	526.553
ebből:				
Győr megyei város	60.532	68.585	302.830	348.963
Hajdu-Bihar megye	499.253	587.251	884.350	778.619
ebből:				
Debrecen megyei város	89.491	109.965	730.290	693.076
Heves megye	211.702	342.833	410.970	401.114
Komárom megye	190.944	250.438	600.490	526.271
Nógrád megye	182.974	210.381	292.680	253.367
Pest megye	465.189	526.690	709.860	544.869
Somogy megye	219.804	276.139	359.490	404.864
Szabolcs-Szatmár megye	549.147	587.231	625.200	510.640
Szolnok megye	235.674	296.298	271.110	282.412
Tolna megye	102.230	159.490	218.700	221.136
Vas megye	173.651	213.090	348.910	310.579
Veszprém megye	199.007	262.657	485.890	430.383
Zala megye	160.645	206.394	264.830	240.741
Tartalék	.	.	423.590	.
Összesen	6,325.006	7,942.475 1/	17,580.000	14,905.889 2/

1/ Az állami hozzájárulást - a költségvetés tartaléka terhére - egyes központi intézkedések /elsősorban a hatósági árintézkedések ellensulyozása/ miatt kellett növelni.

2/ Az állami hozzájárulás elsősorban azért tér el az előirányzattól, mert a célcsoportos és egyéb állami beruházásokhoz a hozzájárulást a beruházások teljesitésének arányában utalják át.

A TÖRVÉNYJAVASLAT INDOKOLÁSA

A népgazdaság 1976. évi fejlődése és a pénzügyi helyzet

A magyar népgazdaság az 1976. évben az V. ötéves tervben meghatározott gazdaságpolitikai céloknak megfelelően, eredményesen fejlődött. A gazdálkodás szigorubb feltételei ellenére folytatódott a termelés és a forgalom bővülése, a belföldi felhasználás növekedése. Az egyensulyi helyzet kedvező irányu változásában, a minőségi követelmények teljesitésében előrehaladás volt. A jóváhagyott gazdaságpolitikai célok, feladatok és a gazdasági szabályozók összhangja javult, a központi irányitás hatékonyabbá vált. Az elképzelések valóraváltását segitő folyamatok fokozatosan kibontakoztak, de a gazdasági fejlődés üteme - összességében - mérsékelt volt.

Az erőforrásokat a korábbiaknál jobban sikerült az egyensulyi követelmények szerint felhasználni. A felhalmozás és a fogyasztás a nemzeti jövedelemnél mérsékeltebben növekedett. Voltak eredmények az anyag-, energia- és készlet-gazdálkodásban, valamint a termelési, technológiai folyamatok korszerüsitésében is. A nemzeti jövedelem növekedése teljes egészében az élőmunka termelékenységének emelkedéséből származott. Szorosabb volt a kapcsolat a hazai termelés és a belföldi felhasználás között. A lakosság fogyasztása meghaladta az 1975. évi szinvonalat. Mindezek együttes hatására tervszerüen alakult, az előző évinél kisebb lett a külkereskedelmi mérleg hiánya. Az állami költségvetés helyzete kedvezőbb az egy évvel korábbinál és a tervezettnél is.

A gazdasági fejlődést mérsékelte, hogy az elmult évben szükült az anyagi termelés munkaerő forrása, nőtt a termelés eszközigényessége. A mezőgazdasági termelést a szélsőséges időjárás hátráltatta. A külső feltételek összességükben nagy erőfeszitést követeltek. A gazdasági növekedés - a tervvel összhangban - az előző évihez viszonyitva lassult, a fejlődés ütemének mérséklődése azonban több területen a szándékoltnál is erőteljesebb volt.

A társadalmi termelés eredményeként létrehozott nemzeti jövedelem - az előző évekhez képest kisebb ütemben - összehasonlitható áron számitva csak 3 %-kal haladta meg az egy évvel korábbit /a tervezett növekedés 5-5,5 % volt/. Az ipar a mult évben lassabban fejlődött, mint az utóbbi években. A mezőgazdasági termékek termelése alacsonyabb volt a megelőző évinél, jórészt emiatt az élelmiszeripar termelése is alig haladta meg azt. E tényezők hatására az 1976. évi nemzeti jövedelemben az ipar részesedése az 1975. évi 45 %-ról 46 %-ra nőtt, a mezőgazdaságé pedig 15 %-ról 13 %-ra csökkent.

Az ipar ágazatai közül a mult évben is a korábbi ütemben fejlődött a vegyipar; az átlagosnál gyorsabb volt a villamosenergia-ipar növekedése is. A többi ipari ágazat termelésének bővülése jelentősen elmaradt a tervezettől és a korábbi években elért ütemtől. Ennek fő oka, hogy nem bővült kielégitően a mindenhol versenyképes, változó igényeket kielégitő áruk termelése, de hozzájárult a belföldi kereslet mérsékelt növekedése is. Kedvező viszont, hogy a vállalatok az értékesitési lehetőségekhez alkalmazkodva, nem erőltették a termelés mennyiségi növelését, nem következett be a készleteknek - korábban előforduló - indokolatlan emelkedése.

Az épitőipari tevékenység fejlődése kisebb volt a szükségesnél és a tervezettnél, a növekedés üteme az 1975. évihez képest mintegy harmadával csökkent.

A mezőgazdaság változatlan áron mért termelési értéke kevesebb volt, mint az előző évben. A kenyérgabonából minden eddiginél nagyobb termés nem ellensulyozta a kukorica, a korai zöldségfélék, a gyümölcsök és a szőlő termésének - a kedvezőtlen időjárás miatt bekövetkezett - kiesését. Nem nőtt az állattenyésztés sem. A nagyüzemekben elért növekedést ugyanis ellensulyozta a kisgazdaságok vágóállat-termelésének jelentős csökkenése.

Az anyagi termelés ágaiban foglalkoztatottak száma már nem nőtt, hanem 37 ezer fővel csökkent, s igy a nemzeti jövedelem többlete teljes egészében az élőmunka termelékenységének növekedéséből származott. Ezt nagyrészt a munka müszaki felszereltségének növekedése eredményezte. Az állóeszköz-állomány bővülésének üteme erőteljesebb volt a termelékenység emelkedésénél; csökkent az egységnyi állóeszköz-állományra jutó termelés. A tervezettnél kisebb létszám - a munkaszervezés nem kielégitő szinvonala miatt - nem váltotta ki a termelékenység gyorsabb emelkedését, sőt az alapvető ágazatokban a növekedés kisebb volt az előző évinél.

A terv céljaihoz és a tényleges lehetőségekhez igazodott a nemzeti jövedelem elosztása és felhasználása. A gazdaságirányitás és a szabályozás meg tudta valósitani azt a gazdaságpolitikai célt, hogy a termelés és az elosztás közötti szorosabb összefüggés a változó körülmények között is érvényesüljön.

Az egyensulyi helyzet kedvező változását elősegitette, hogy a belföldi felhasználás - bár összege továbbra is meghaladta a nemzeti jövedelemét - csupán 1 %-kal emelkedett. A termelést meghaladó felhasználáshoz szükséges behozatali többlet erőteljesen /38 %-kal/ csökkent. A felhalmozást és a fogyasztást magában foglaló összes felhasználás lényegében ugyan-

annyival volt kevesebb a tervezettnél, mint amennyivel a nemzeti jövedelem termelése. A teljesitményekkel, a lakossági jövedelmek és az árak alakulásával összhangban /1,8 %-kal/ emelkedett a lakosság fogyasztása. A felhalmozás - összehasonlitható árakon - a tervvel egyezően a megelőző évi szinten maradt. A készletfelhalmozás ugyan a tervezettnél nagyobb volt, de a készletek összetétele kedvező. A felhalmozás aránya a teljes belföldi felhasználáshoz képest mérséklődött /az 1975. évi 26 %-ról 25 %-ra/.

A beruházási tevékenység növekedési üteme - eltérően a megelőző évektől - nem haladta meg a nemzeti jövedelem bővülését. A 150 milliárd forint beruházási kifizetés a tervezettel azonos. A ráforditások összetétele azonban eltért a tervezettől; az állami beruházásoké a számitottnál kevesebb, a vállalati döntésüeké viszont több volt.

Az 1975. évihez képest a teljesités 3 %-kal több. A korábbi évekénél mérsékeltebb növekedés arra is visszavezethető, hogy az előző középtávu tervidőszak utolsó két évében erőteljes törekvés volt a megkezdett fejlesztések befejezésére és pénzügyi elszámolására. A beruházási javak előző évinél kisebb mértékü /2,9 %-os/ áremelkedését figyelembe véve, az 1976. évben megvalósult összes beruházás lényegében az egy évvel korábbinak felel meg.

Mindezek hatására azonban a beruházási egyensuly nem javult eléggé. A vásárlóerő meghaladta a beruházási javak kinálatát. Az elégtelen kivitelezési teljesitmények - az előkészitési hibák mellett - hátráltatták a fejlesztések tervezett ütemü megvalósitását. A terv alapvető követelménye volt a rendelkezésre álló erőforrások összpontositása a folyamatban lévő beruházások befejezésére, illetve azok mielőbbi üzembe helyezésére. Ennek a beruházási tevékenység csak részben felelt meg. Több beruházás kivitelezése lemaradt, továbbá az alapvető termelőberendezések üzembe helyezését követően a szükséges kiegészitő létesitmények megvalósitására - tehát a beruházások teljes befejezésére - a megvalósitásban résztvevők a mult évben alig forditottak nagyobb gondot, mint a korábbi években.

Az 1976. évi beruházási ráforditások több mint háromnegyede a termelő ágazatok eszközállományát bővitette. A tervezettet meghaladó vállalati beruházások hatására, főként a gépiparban, az épitőiparban, a kohászatban, a könnyüiparban és az élelmiszeriparban volt jelentős a beruházási teljesités.

A nem termelő ágazatokban a beruházási kifizetés közel kétharmadát lakásépitésre, további részét pedig kulturális, egészségügyi és

szociális szolgáltatások fejlesztésére használták fel.

Kedvező jelenség, hogy nőtt a gépi beruházások aránya. Ezt a beruházók törekvései mellett elősegitette, hogy az igényeket a korábbinál jobban kielégitette a hazai kinálat, de igen jelentős volt a nem szocialista viszonylatu gépbehozatal is. Az épitési jellegü kifizetések arányának csökkenését viszont nem csak ez okozta, hanem az is, hogy az épitőipar teljesitőképessége, a korszerü gyártási eljárások elterjedése, a gépesitettség és a gépek kihasználása - az ország egy-egy térségében különösen - nem tudott lépést tartani az összpontositott, nagy épitési igények növekedésével. Emiatt lemaradás elsősorban a nagyberuházásoknál volt tapasztalható.

Az 1976. évben üzembe helyezett állóeszközök értéke 13o milliárd forint. Ez - folyó áron - 5 %-kal kevesebb az 1975. évinél. Különösen az iparban és a nem termelő ágazatokban maradt el az üzembe helyezés a megelőző évitől. Gyorsult viszont a szállitásban és a belkereskedelemben, főként a Metro uj szakaszának használatbavételével, továbbá több üzletközpont és szálloda megnyitásával.

A beruházások befejezetlen állománya az 1976. évben is jelentősen /15 %-kal/ nőtt, elérte a 131 milliárd forintot. Az állomány-növekedés 6o %-a az állami, 4o %-a a vállalati döntési körben következett be. Ez részben annak következménye, hogy megnőtt a nagy összegü, több év alatt megvalósitható beruházások száma és részaránya, de indokolatlanul hosszuak az előkészitési és kivitelezési időtartamok is. Számos üzembe helyezés /különösen az iparban/ egy-két éves késedelemmel valósult meg, ami a tervezett termelés-növekedés részbeni elmaradását is okozta.

A <u>lakosság</u> a pénzbevételi és kiadási mérleg adatai szerint az 1976. évben összesen 319 milliárd forint - az előző évinél közel 7 %-kal több - pénzbevételhez jutott. A növekedés üteme mind az előző évinél, mind a tervezettnél kisebb. Változatlanul a pénzbeli társadalmi juttatások nőttek a leggyorsabban. A bér- és bérjellegü bevételek bővülése az átlagosnál lassubb volt. A mezőgazdasági tevékenységből származóak alig emelkedtek.

A bérből és fizetésből élők munkabérjellegü bevétele 5,5 %-kal több az 1975. évinél, a növekedés üteme lényegesen kisebb az egy évvel korábbinál. A termeléssel és a teljesitményekkel összhangban alakult a bérkifizetés. A szabályozó rendszer módositásai a vállalatokat és szövetkezeteket átgondoltabb bérgazdálkodásra késztették. A béremelés bértömegének csaknem kétharmada a szabályozó rendszer előirásai, negyedrésze a központilag biztositott bérfejlesztés alapján állt a vállalatok rendelkezésére.

A különbözetre a központi bérintézkedések és kedvezmények nyujtottak fedezetet. A munkabér kifizetések előző évihez viszonyitott emelkedése - a létszám-bővüléssel összefüggésben - a szolgáltató ágazatokban /bel- és külkereskedelem, szállitás és hirközlés, személyi és gazdasági szolgáltatás/ volt a legerőteljesebb.

A többletbér legnagyobb része az átlagbérek emelkedéséből származott. A munkások és alkalmazottak névleges havi átlagkeresete 3.2oo forint, 4,7 %-kal több, mint a megelőző évben. Az emelkedés - a központi béremelési intézkedések által érintett területek kivételével - a korábbinál kiegyenlitettebb volt. Az átlagkeresetek mérsékeltebb növekedésében meghatározó volt, hogy a vállalatok jó része tartózkodó bérpolitikát folytatott, tartalékok képzésére törekedett. Lassubb volt az un. mozgó keresetrész /például a vállalatoknál a részesedési alapból származó kifizetés, a költségvetési szervezeteknél a jutalom/ növekedése is.

Az aktiv keresők létszáma /5,1 millió fő/ a mult évben lényegében nem változott. Ezen belül a főbb termelő ágazatokban foglalkoztatottak létszáma legnagyobb mértékben az iparban csökkent, a szolgáltató ágakban /kereskedelem, szállitás és hirközlés, vizgazdálkodás/ viszont tovább nőtt. A vállalatok, szövetkezetek széles körére kiterjedő elemzés szerint a szabályozási céloknak megfelelően a létszám a bértömegszabályozásban lévő gazdálkodóknál csökkent, mig a bérszinvonal szerintieknél növekedett. Ez is jelzi, hogy az érintett vállalatok éltek azokkal az előnyökkel, amit a bértömegszabályozás - különösen a bevezetés utáni első időkben - nyujt. A nagyobb bérnövelés érdekében is törekedtek a tartalékok feltárására, a belső átcsoportositásokra, a felesleges létszám leépitésére.

A lakosság mezőgazdasági tevékenységből származó bevételei az előirányzott 5,7 %-os emelkedéssel szemben csak alig 2 %-kal nőttek. A háztáji és a kisegitő gazdaságoknál a vágóállat-értékesités visszaesése miatt a termékértékesitésből származó bevételek 1 %-kal elmaradtak az egy évvel korábbitól. A sertésértékesités csökkenése az 1976. év eleji rendkivül alacsony állomány következménye volt. Az év folyamán a hozott központi intézkedések fokozták a tenyésztési kedvet ebben az ágazatban is. Ennek hatására az állomány az 1977. évben már nő.

A növénytermelésben, főleg a zöldség-,gyümölcs- és a burgonya-termelésben bekövetkezett terméskiesések bevétel-csökkentő hatását sem a felemelt felvásárlási, sem az alacsony kinálat miatt kialakult rendkivül magas szabadpiaci árak nem tudták kiegyenliteni.

A mezőgazdasági szövetkezeti tagok munkadijának alakulását befolyásolta, hogy az 1976. évben folyósitott kiegészitő részesedések jelentősen elmaradtak az egy évvel korábbitól, mivel az 1975. évet illető összegek egy részét már annak az évnek utolsó hónapjában kifizették. Ugyanakkor a tárgyévi munkadijalapot terhelő kifizetések a tervezettet némileg meghaladó mértékben nőttek. Ebben a korábbinál több és rendszeresebb munkavégzés jutott kifejezésre.

A lakosság jövedelmét alkotó, költségvetési és más forrásból származó pénzbeli társadalmi juttatások összege mintegy 15 %-kal haladta meg az 1975. évit. A többletbevétel főbb tényezői a juttatásoknak a növekvő jövedelmekkel arányos emelkedése mellett a következők voltak: a hatósági árak emelésének ellensulyozására adott jövedelemkiegészitések, a nyugdijak 1975. julius havi rendezésének áthuzódó hatása, valamint a nyugdij évenkénti rendszeres növelése legkisebb összegének felemelése.

A lakosság pénzbevételének 87,5 %-át fizette ki fogyasztásra, 6,8 %-át lakásépitésre és 5,7 %-át megtakaritotta.

A lakosság áruvásárlási kiadásai 6,9 %-kal emelkedtek az 1975. évihez képest. A növekedési ütem kisebb az egy évvel korábbinál. Az árukinálat a lakosság keresletét általában kielégitette. A belföldi termelés növelésével, a helyi árualapok jobb hasznositásával és a fogyasztásicikk-behozatal fokozásával sikerült a hiánycikkek egy részét pótolni, vagy csökkenteni. A részleges, illetve időszakos ellátási gondok némileg gátolták az áruvásárlások gyorsabb emelkedését.

Az élelmiszerek körében az első félévben sertéshusban és huskészitményekben, továbbá egyes édesipari termékekben volt időközönként és helyenként hiány. Emellett ugyanebben az időszakban kedvezőtlen ellátási helyzet alakult ki zöldségből és gyümölcsből, amelyet csupán kismértékben enyhitett a terven felüli behozatal. A ruházati cikkek kereslete általánosan lanyhult. E körben a választéki, valamint bizonyos esetekben a minőségi hiányosságok akadályozták a hazai forgalom és a kivitel gyorsabb bővülését. A vegyesiparcikkek körében a keresletet számos cikkben nem lehetett kielégiteni. Egyes területeken a kinálat mennyisége nem érte el a keresletet /vizmelegitők, egyes mosógépek, centrifuga, vizvezetéki acélcső, kazánok/. Ugyanakkor a kereslet csökkenése a butoroknál a készletek felhalmozódását váltotta ki.

A lakosság szolgáltatásra forditott kiadásai 5,4 %-kal, az elmult évinél mérsékeltebb ütemben emelkedtek. Legjobban a közszolgáltatások /viz, gáz, villany, lakás/ igénybevétele bővült, ez nagymértékben az uj lakótelepeken használatba vett lakások növekedésére vezethető vissza.

Az 1976. évben is szélesedett az idegenforgalom: a belföldi turizmusba a lakosság nagyobb része kapcsolódott be, a magyar állampolgárok külföldi utazásainak száma 3,9 millióra nőtt, és ez 13 %-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A külföldi utazások többségükben /93 %-ban/ a szocialista országokba irányultak.

A lakosság pénzmegtakarításai az 1976. évben is emelkedtek. A takarékbetétállomány növekedése nagyobb volt az egy évvel korábbinál, a bankjegy- és érmeállomány emelkedése viszont lassult. A takarékbetétállomány az év folyamán 11,6 milliárd forinttal - az egy évvel ezelőttinél 1 milliárd forinttal nagyobb összeggel - nőtt, és december 31-én csaknem elérte a 93 milliárd forintot.

A lakosság összes pénzbevételeinek a számítottnál is mérsékeltebb növekedése, a fogyasztói árszinvonal tervezettnél némileg gyorsabb /5 %-os/ emelkedésével együtt azt eredményezte, hogy az életszínvonal javulásának mértéke az előirányzott alatt maradt. Az áremelkedésben meghatározóak a hatósági árintézkedések voltak, de a korábbi évekénél jelentősebb a piaci árnövekedések hatása is /elsősorban az idényáras cikkek, a zöldség-gyümölcsfélék körében/. Az élelmiszerek fogyasztói árai emelkedtek a leggyorsabban /1o,2 %-kal/, míg a fütés, az energia és az élvezeti cikkek árszinvonala lényegében nem változott. A fogyasztói árszinvonal növekedése a lakosság rétegeinek többségét megközelitően azonos módon érintette.

Az egy keresőre jutó reálbér lényegében ugyanannyi volt, mint az 1975. évben és az egy főre jutó reáljövedelem mindössze o,8 %-kal nőtt.

A <u>külkereskedelmi áruforgalom</u> lényegében a népgazdasági terv céljainak megfelelően alakult. A kivitel értéke gyorsabban nőtt, mint a behozatalé, ami lehetővé tette, hogy a behozatali többlet kisebb legyen. A rubel elszámolásu viszonylatokba irányuló kivitel mennyisége 3-4 %-kal nagyobb, a behozatalé 2-3 %-kal kisebb a tavalyinál. A nem rubel elszámolásokban az export mennyisége 11-12 %-kal, az importé pedig 7-8 %-kal emelkedett. Összességében az áruforgalom növekedése - több külső és belső tényező együttes hatására - kisebb volt az előző évinél és a tervezettnél is.

A termelés oldaláról a külkereskedelmi forgalom gyorsabb növekedését mennyiségi és minőségi tényezők is korlátozták. A termelés visszaesése miatt kevesebb mezőgazdasági terméket, élelmiszert lehetett kiszállitani. Iparcikkekben nem bővült eléggé a mindenhol jól értékesithető termékek köre. Kedvezően alakultak viszont - a még csak lassan javuló külső feltételek ellenére - a kohászat és a vegyipar értékesitési lehetőségei,

amit a két ágazat megfelelő alapanyagok és félkészáruk kínálatával a nem rubel elszámolású országok piacán ki is tudott használni.

Az import igények mérséklődése és az árak korábbinál kedvezőbb alakulása előnyösen hatottak a külkereskedelmi mérlegre. Az árak az exportban és importban is csökkentek. A csereárány a nem rubel elszámolásokban lényegében a tervezettnek megfelelően, 6 %-kal javult. Ugyanakkor a rubel elszámolású viszonylatokban az árak változásának együttes hatása eltért a számítottól; a csereárány 2 %-kal romlott.

A külkereskedelmi áruforgalom alapvetően befolyásolta a népgazdaság külső pénzügyi helyzetének alakulását. A devizahelyzet a tervezettnél és az előző évinél kisebb mértékben romlott. Ezen belül rubel elszámolásokban az 1975. év végén fennállott követeléseknek a tartozásokat meghaladó korábbi többlete megszűnt, és az év során a tartozások már meghaladták a követeléseket. A nem rubel elszámolású adósságállomány a tervezettnél kisebb mértékben, de tovább nőtt.

Az év során tovább fejlődtek a nemzetközi pénz- és hitelkapcsolatok. A külföldi pénzintézetektől felvett hitelek kiegészítették a rendelkezésre álló belső forrásokat, elősegítették a külkereskedelmi áruforgalom bővítését, és sok fontos, exportképességünk fokozását előmozdító fejlesztés pénzügyi fedezetét teremtették meg. Országunk hitelképességének nemzetközi megítélése változatlanul kedvező, amit több előnyös feltételekkel megkötött szerződés is bizonyít.

Az országos hitelmérlegben is visszatükröződnek a gazdaság egyensúlyi helyzetét javító folyamatok hatásai. A hitelkihelyezések és a hitelforrások erőteljesen bővültek, összetételük kedvezően módosult. A források növekményének közel fele - az elmúlt évben csak egyharmada - a belföldi jövedelemtulajdonosok bevételeiből származott. A külföldi források növekménye 10 %-kal volt több, mint az 1975. évben.

A gazdálkodó szervezetek keresslete mind a beruházási, mind a forgóeszközhitelek iránt az év egészében élénkebb volt az elmúlt évinél. A fejlesztési célú hitelek állománya együttesen 20,8 milliárd forinttal nőtt. Ebből 9,1 milliárd forint az állami döntési körbe tartozó beruházások megvalósítását segítette, 10,2 milliárd forint beruházási hitel és 1,5 milliárd forint közvetett állami támogatást megelőlegező hitel pedig a vállalatok fejlesztéseinek forrásait növelte. A beruházási hitelek iránti élénk érdeklődést jelzi, hogy a benyújtott hitelkérelmekben igényelt összeg csaknem háromszorosa volt az előző évinek. Az év során engedélyezett hitelek 60 %-a az export-árualapokat bővítő fejlesztések megvalósítását segíti elő.

Az export-árualapok bővitésére meghirdetett pályázat keretében - az e célra rendelkezésre álló 45 milliárd forint összegü keret terhére - a Magyar Nemzeti Bank az 1976. év végéig 31 milliárd forint hitelt engedélyezett. A hitelek csaknem egyharmadát a gépipari vállalatok kapták, de az engedélyezések alapján az ipar más ágazatai is jelentős összegü hiteleket vehetnek igénybe. A vállalatok a megkötött hitelszerződésekben évente fokozatosan növekvő, az 198o. évig bezárólag összesen 1,3 milliárd dollár kiviteli többletet igérnek. Az időszak utolsó évében e beruházások eredményeként már 6oo-7oo millió dollár többletexporttal lehet számolni. Az igért teljes többlet elérése - a beruházások kivitelezési időszükségletét figyelembe véve - sok esetben a VI. ötéves terv időszakára esik. Ezek a beruházások azonban az átlagosnál nagyobb jövedelmezőségüek, s igy már az V. ötéves terv időszakában is számottevően javithatják az egyensulyi helyzetet. A fejlesztések költségei a külföldi fizetési eszközben felmerülő ráforditásokkal csökkentett bevételből /tényleges devizahozamból/ várhatóan 2-3 év alatt megtérülnek.

Az év során engedélyezett beruházási hitel összege 45,9 milliárd forint. A hitelek segitségével megvalósuló beruházások igért átlagos eszközarányos nyeresége alacsonyabb az 1975. évinél. A hitelfolyósitások olyan mértékben sürüsödtek a tervidőszak első évére, hogy - legalább is átmenetileg - korlátozzák a bank uj hitelengedélyezési lehetőségeit.

A gazdálkodás megváltozott körülményei - az ár- és szabályozó változások, az értékesitési feltételek nehezülése - miatt nőtt a termelésben és a forgalomban lekötött forgóeszközök állományának értéke és csökkentek a szabad források. Emiatt a kölcsönigények növekedtek; a forgóeszközhitelek állománya - az előző évi csökkenés után - mintegy 14 milliárd forinttal /16,6 %-kal/ emelkedett.

A készletek az előző évinél gyorsabban /változatlan áron számitva 9,1 %-kal/ emelkedtek, és értékük az év végén - a termelői árváltozások készletérték-növelő hatását is figyelembe véve - 383 milliárd forint volt. Az előző évi készletnövekedéshez viszonyitott többlet az élelmiszergazdaságban halmozódott fel, amit a lakosság zavartalan téli ellátása és az árak védelme is indokolt. A kiskereskedelmi forgalom előirányzottnál mérsékeltebb emelkedése és az iparcikkek növekvő beszerzése a fogyasztásicikk-kereskedelemben is számottevő készletnövekedést váltott ki.

A készletfelhalmozás összetétele nem ad okot kedvezőtlen megitélésre. A népgazdaság több ágazatában ugyanis folytatódott a korábban felgyülemlett készletek felhasználása, mértéktartóbb lett a beszerzés, amit kedvezően befolyásolt a termelői árak 1976. január 1-i emelése miatt fokozódó költségérzékenység. Továbbra is tapasztalható a vállalati

készletgazdálkodás korábban megindult - bár változatlanul lassu - javulása.

Az éves népgazdasági terv céljaival összhangban az 1976. évi állami költségvetés a korábbinál mérsékeltebb ütemü gazdasági fejlődést, a célokat és a lehetőségeket jobban figyelembe vevő elosztást, a termelésnél lassabban bővülő felhasználást tételezett fel. Az előirányzatok - növekedési ütemükben és összetételükben is - ehhez igazodtak és együttesen a népgazdaság egyensulyának javitását szolgálták. A felhalmozás és a végső fogyasztás állami költségvetést terhelő, fokozódó pénzellátási kötelezettségeit a társadalmi tiszta jövedelemnek elsősorban nem a mennyiségi növekedésből, hanem a hatékonyság javulásából származó többleteire és a jövedelem-központositásnak a módositott szabályozók által valamelyest megnövelt mértékére alapozták.

Az állami költségvetés 1976. évi tényleges helyzete az előző évihez viszonyitva kedvezőbbé vált, s a javulás mértéke az előirányzottnál is nagyobb lett. Ebben tehát kifejezésre jutottak a gazdasági egyensuly javitásának kezdeti eredményei, valamint az, hogy a pénzügyi szabályozók év elején életbe léptetett módositásának hatására a költségvetés valóban a jövedelmek korábbinál nagyobb hányadát központositotta és mérséklődött a részvétele a felhalmozás pénzellátásában. Az előbbieken tul több egyszeri /a továbbiakban már nem ismételhető/ intézkedés is hozzájárult a költségvetés helyzetének javulásához. A költségvetés hiánya mérséklődött, s hitelfelvételei kisebbek voltak az 1975. évinél.

A vállalatoktól és szövetkezetektől származó, támogatásokkal csökkentett bevételek 159 milliárd forint összege az 1975. évit 19,6 milliárd forinttal /14 %-kal/ meghaladta, lényegében a tervezett szinvonalon alakult. A befizetések több mint 7 %-kal növekedtek, mig a támogatások összege 3 %-kal csökkent. A vállalatoktól és szövetkezetektől származó, támogatásokkal csökkentett bevételek növekedése - azon tulmenően, hogy fedezetet nyujtott a költségvetés felhalmozással és társadalmi közkiadásokkal kapcsolatos terheinek emelkedésére - hozzájárult a költségvetési hiány csökkenéséhez is.

A költségvetés helyzete összességében kedvezőbb az előirányzottnál is. A vállalatok és szövetkezetek befizetése kisebb ugyan a tervezettnél, de a részükre folyósitott támogatások összege nagyobb mértékben maradt el attól. Ez elsődlegesen a termelés és az értékesités, a belföldi, illetve a külkereskedelmi áruforgalom fejlődésének a számitottnál lassubb ütemével függ össze. /E körben kivételt csupán az egyéb vállalati befizetés, illetve az import-ártámogatások képeznek. A költség-

vetés felhalmozási kiadásai sem érték el a tervezettet, döntően a beruházási teljesités előirányzottól eltérő összetétele - az összes beruházási ráforditáson belül az állami beruházások számitottnál kisebb aránya - miatt.

Az 1976. évben a népgazdaság helyzete alapvetően a gazdaságpolitikai céloknak megfelelően alakult, a gazdasági fejlődést összességében kedvező irányunak lehet minősiteni.

Ezt jelzi, hogy

- a vállalatok, a szövetkezetek termelése és értékesitése - számos kedvezőtlen hatás ellenére - tovább nőtt; az előrehaladás üteme azonban mérsékeltebb volt az előző évekénél;

- a külkereskedelmi mérleg helyzete - a termelés viszonylag lassubb emelkedése ellenére - kedvezőbb volt az előző évinél, a mérsékelten bővülő hazai keresletből adódó kisebb import-igény mellett lehetővé vált a kivitelnek a behozatalnál gyorsabb növelése is;

- a belföldi felhasználás a lakosság fogyasztásának mérsékelt emelkedése, a beruházások előző évivel azonos szintje mellett jobban összhangban volt a megtermelt nemzeti jövedelemmel;

- a termelés, az elosztás és a felhasználás folyamatait a végrehajtott ár- és szabályozó változások, illetve pénzügyi intézkedések alapvetően az egyensulyi helyzet javitása irányába befolyásolták.

A gazdasági fejlődés értékelése alapján azonban az is megállapitható, hogy az 1976. évben a gazdálkodásban még nem következett be olyan mértékü változás, amely lehetőségeink kihasználásával meggyorsithatja a gazdasági egyensuly helyreállitásának az V. ötéves terv céljainak eléréséhez feltétlenül szükséges folyamatát.

Az egyensuly-javitás követelményéből tehát nem lehet engedményt tenni; az 1977. évi népgazdasági tervben és az állami költségvetésről szóló törvényben meghatározott feladatokat ennek figyelembevételével kell végrehajtani. A nemzeti jövedelemnek a hatékonyság javitásán alapuló gyorsabb növelésével kell megteremteni annak feltételeit, hogy az

ez évre előirányzott, az 1976. évit meghaladó életszinvonal-növekedés megvalósuljon.

A gazdálkodás feltételeit módositó általános intézkedésekre most nincs szükség. Továbbra is fontos követelmény, hogy az irányitás és a szabályozás eszközeiben - egyes kisebb módositásoktól eltekintve - nyugalmi állapot, kiegyensulyozott helyzet legyen. Igy lehet csak elérni, hogy a gyakorlati munkában az anyagi és szellemi erőforrások ésszerü felhasználása minden területen jól szolgálja az időszerü feladatok teljesitését.

x x

x

A vállalatok és a szövetkezetek gazdasági, pénzügyi eredményei

Az 1976. évi gazdálkodás eredményeként a népgazdaság szocialista szektorában /a mezőgazdasági szövetkezetekkel együtt/ 226,8 milliárd forint tiszta jövedelem képződött, 8,4 %-kal több, mint az előző évben, a tiszta jövedelem növekedési üteme lényegesen gyorsabb, mint a béreké.

A tiszta jövedelem összetétele

Megnevezés	1975.évben	1976.évben	Index:
	millió forintban		1975=1oo
Nyereség	156.o71	137.429	88,o
Termeléshez kapcsolt jövedelmek	1oo.o95	128.848	128,7
Forgalmazáshoz kapcsolt jövedelmek	5o.331	55.o32	1o9,3
Egyéb	1o.535	8.991	85,3
Együtt	317.o32	33o.3oo	1o4,2
Le: Támogatások	1o7.859	1o3.47o	95,9
Tiszta jövedelem	2o9.173	226.83o	1o8,4

Az állami vállalatoknál, az ipari, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezeteknél, a szövetkezeti vállalatoknál 211,4 milliárd forint, az 1975. évihez képest 18,3 milliárd forinttal /9,5 %-kal/ több, mig a mezőgazdasági szövetkezeteknél 15,4 milliárd forint, az előző évinél 6oo millió forinttal /4 %-kal/ kevesebb tiszta jövedelem képződött.

A tiszta jövedelem alakulását nagymértékben meghatározó nyereség az ár- és szabályozó módositások hatására 12 %-kal csökkent. A termeléshez kapcsolt jövedelmek erőteljesen /28,7 %-kal/ nőttek. Ezt elsősorban a bérjárulékok mértékének emelése és a szélesebb körben kivetett termelési adók emelkedése idézte elő. Az eszközlekötési járulék a mentesitések kiterjesztése miatt - az eszközállomány jelentős bővülése ellenére - csak 3,5 %-kal nőtt. A forgalmazáshoz kapcsolt jövedelmek együttesen 9,3 %-kal emelkedtek. Ezen belül - jórészt a termelői árintézkedések miatt - a forgalmi adó 8,3 %-kal csökkent, a vám és importforgalmi adó pedig 29,7 %-kal nőtt. Az egyéb - egyes pénzalapokat /pl. müszaki fejlesztési alapokat, árkülönbözeti tartalék alapokat/ növelő - jövedelmek 14,7 %-kal csökkentek.

A támogatások egésze 4,1 %-kal csökkent. Az ár- és pénzügyi intézkedések a dotáció és termelési árkiegészités, valamint az import-ártámogatás iránti igényeket jelentősen mérsékelték, ugyanakkor a fogyasztói

árkiegészités emelését tették szükségessé. A kivitel fokozottabb ösztönzése érdekében az állami visszatérités az előző évinek több mint kétszeresére emelkedett.

A tiszta jövedelem 53,8 %-át az ipar, lo,4 %-át az épitőipar, 2,4 %-át a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, 4 %-át a szállitás és hirközlés, 21,8 %-át a bel- és külkereskedelem, o,8 %-át a nem anyagi ágak, 6,8 %-át pedig a mezőgazdasági termelőszövetkezetek hozták létre. A vizgazdálkodásban tiszta jövedelem nem képződött; támogatási többlet alakult ki. Az előző évhez képest a tiszta jövedelem csak az iparban /14,6 %-kal/, az épitőiparban /8,7 %-kal/ és a kereskedelemben /7 %-kal/ nőtt, a többi népgazdasági ágban csökkent.

Az állami vállalatok, az ipari, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek és a szövetkezeti vállalatok /továbbiakban vállalatok/ gazdálkodásának feltételei az 1976. évben jelentősen módosultak.

A világgazdaságban az elmult években végbement változások hatására a pénzügyi-gazdasági folyamatokban olyan módosulások következtek be, amelyek összességükben az egyensulyi helyzetet feszültebbé tették. A növekvő terhek nagy részét az állami költségvetés átmenetileg magára vállalta. Az 1976. évben a már korábban megindított szabályozó munka folytatásaként olyan intézkedésekre volt szükség, amelyek hatásaként elérhető, hogy mind a termelés és értékesités, mind a felhalmozás fokozottabban igazodjék a népgazdaság szükségleteihez és teherbiró képességéhez. A megtett intézkedések közvetlen célja az volt, hogy a vállalatok a külső hatásokat közvetlenebbül érzékeljék. Az uj szabályozás valóságosabb ár- és költségszerkezet kialakitásával jobban ösztönözzön a hatékony gazdálkodásra, a termékszerkezet korszerüsitésére, az exportképesség fokozására és ezzel egyidejüleg nő a tiszta jövedelem központositott hányada. E célok elérése érdekében változtatni kellett a termelői árakat és módosultak a gazdasági szabályozó rendszer egyes elemei is.

A belföldi termelői árrendezésnél a világpiaci árak tartós változásának hatásai mellett figyelembe kellett venni a hazai ráforditások indokolt eltéréseit. A termelői árrendezéssel és a kereskedelmi árfolyamok módositásával egyidőben a munkaerő-utánpótlás költségeinek növekedése, és az eszköz-bérterhek arányainak javitása miatt emelni kellett a bérköltséget terhelő járulékokat. Ezek az intézkedések az import-ártámogatások csökkentésével az ár- és költségszerkezet jelentős módositását, a költségérzékenység növelését, a nyereség szinvonal mérséklését kivánták elősegiteni, annak érdekében, hogy a nyereség jobban tükrözze a gazdálkodás tényleges hatékonyságát.

Emellett a jövedelmezőségi viszonyok tervvel összhangban történő változása és a jövedelmek indokolt mértékü központosítása érdekében a korábbinál szélesebb körben kellett külön pénzügyi intézkedéseket tenni. Azoknál a vállalatoknál pedig, amelyeknek tevékenységében a kivitel részaránya jelentős és az intézkedések a nyereség szinvonalát az átlagosnál jobban mérsékelték - a megfelelő ösztönzés fenntartása miatt - az állami visszatérítés összegét kellett növelni, ugy, hogy az egyes értékesítési irányok jövedelmezősége a helyes arányoknak megfelelően alakuljon.

Az ár- és költségszerkezet és a jövedelmi viszonyok változásával összhangban módosult a nyereségadózás rendszere is. Megszünt a vállalati nyereség eszközök és bérek arányában történő kötelező kettéosztása, és eltérő adóztatása. A vállalatok - a nyereség-felhasználás sorrendjére vonatkozó szabályok keretei között - önállóan dönthetnek a nyereség fejlesztési vagy személyi jövedelem növelési célu felhasználásáról. A vállalati döntéseket az adózás is befolyásolja. A fejlesztési célra forditott összeg után csak általános nyereségadót kell fizetni, a részesedési alapképzést magasabb adó terheli. Rugalmasabbá vált a tartalékalap-felhasználás lehetősége.

A sok tekintetben szigorubb követelményeket érvényesitő ár- és pénzügyi intézkedések hatását minden részletre kiterjedő pontossággal felmérni és egy év eredményei alapján megitélni nem lehet. Az eddigi tapasztalatok alapján azonban az már megállapitható, hogy a módositott szabályozók összességükben előmozditották a népgazdaság egyensulyi helyzetének javitását, a szándékolt irányba befolyásolták a vállalatok gazdasági tevékenységét és hozzájárultak a költségvetés helyzetének kedvezőbbé válásához. Az uj feltételek között fokozódott a vállalatok többségének a gazdasági folyamatok változása iránti érzékenysége, ésszerübbé és megfontoltabbá vált termelési, értékesitési és üzletpolitikai magatartásuk.

A végrehajtott ár- és pénzügyi intézkedések módositották a tiszta jövedelem állam és vállalatok közötti megosztását. Nőtt a tiszta jövedelem központositott összege, de mértéke kisebb volt az előirányzottnál. Ennek oka a tervezettnél mérsékeltebb tiszta jövedelem képződés mellett az volt, hogy néhány területen - részben az ágazati, vállalati érdekek esetenként indokolatlan érvényre jutása miatt - a számitottnál kisebb összegü jövedelmet lehetett elvonni, máshol viszont a költségvetési támogatásokat és a kedvezményeket kellett terven felül növelni.

A vállalatok 1976. évi nyeresége 127,8 milliárd forint, az előző évinél 16,3 milliárd forinttal /11,3 %-kal/ kevesebb, de 6,1 milliárd forinttal több a tervezettnél. A nyereségtöbblet az iparban 4,8 milliárd forint,

az épitőiparban 7oo millió forint, a szállitás és hirközlés népgazdasági ágban 9oo millió forint, a külkereskedelemben 7oo millió forint. A nem termelő ágazatok nyeresége - főként a pénzintézetek külföldi kamatjövedelme és kamatkiadása egyenlegének számitottnál kedvezőtlenebb alakulása miatt - kisebb az előirányzottnál. Összehasonlitható alapon számolva a vállalatok nyeresége az előző évekét meghaladó ütemben nőtt.

A nyereség alakulását a termelés és az értékesités bővülése, az értékesitési árak változása, a költséggazdálkodás viszonylagos javulása és a támogatások növekedése befolyásolta.

A termelés és az értékesités növekedésének üteme kisebb volt a korábbi évekénél. Ehhez a mezőgazdasági termelés csökkenése mellett hozzájárult az is, hogy a vállalatok egy része az indokoltnál és a lehetségesnél lassabban alkalmazkodott az értékesitési feltételek változásához.

A tevékenységek bővülését és a gazdálkodás jövedelmezőségének növelését elősegitette a külföldi kereslet élénkülése. Az 1976. évi nyereség alakulását az előző évinél jobban befolyásolták az értékesitési irányok eltérő jövedelmezőségi viszonyai. A hazai és a külföldi árváltozásokat is figyelembe véve, az ipari termékek értékesitési árai 4,4 %-kal emelkedtek: ezen belül a belföldi értékesitésben az árnövekedés 6,6 % volt. A kereskedelmi árfolyamok módositását is figyelembe véve a rubel viszonylatu kiviteli árak 4,1 %-kal, a nem rubel viszonylatu kivitelé pedig 2,7 %-kal alacsonyabb volt az előző évinél. A kivitel értékesitésének jövedelmezősége azonban az ösztönző jellegü támogatások hatására jobb volt a belföldinél.

A belföldi értékesitési árak alakulását alapvetően az 1976. január 1-i termelői árrendezés határozta meg. Számottevően módosultak az energiahordozók árai és azok arányai, emelkedtek az épitőanyagok, a fa, a papir és a nyomdai termékek árai. Az élelmiszeriparban átfogó, minden alágazatra és termékcsoportra kiterjedő árrendezés volt, amely elsősorban a mezőgazdasági felvásárlási árak széleskörü emelése miatt vált szükségessé.

A mezőgazdasági termékek értékesitésének átlagos árszinvonala /a szocialista kereskedelem és a lakosság számára történt értékesitést alapul véve/ mintegy 1o %-kal emelkedett, amiben a központi árintézkedéseknek és a piaci áremelkedéseknek egyaránt nagy szerepük volt. Az utóbbiak hatása elsősorban a szabad árformába tartozó zöldség- és gyümölcsféléknél volt érezhető.

Az épitőipar árszinvonala a szállitási dijtételek és az épitési célu anyagok árváltozásával összefüggésben több mint 4 %-kal emelkedett.

A népgazdasági terv céljainak megfelelő értékesítési tevékenység kialakításában való vállalati érdekeltség fokozása érdekében az állami költségvetés jelentős összegű támogatásokkal /állami visszatérítés és egyéb kedvezmények nyujtásával/ tette lehetővé azt, hogy a nem rubel viszonylatu kivitel jövedelmezősége - az eladási árak néhány termékénél bekövetkezett mérséklődése ellenére - meghaladja a rubel viszonylatu és a belföldi értékesités jövedelmezőségét.

A nyereség csak viszonylag kis része származott a vállalati költséggazdálkodás javulásából. A 100 forint értékű társadalmi termék létrehozásához felhasznált anyagköltség /50,3o forint/ 1,1o forinttal több az előző évinél. Az anyagköltségek bővülése - a termelői árintézkedésekkel összhangban - valamennyi népgazdasági ágban emelkedett. Az árintézkedések hatását is számitásba véve azonban az anyagfelhasználás növekedése kisebb volt a termelés bővülésénél. Az elért eredmények ellenére az anyag- és energiafelhasználás csökkentése még mindig elmaradt a lehetőségektől. A termelés müszaki színvonalának általános javitásával, a belső tartalékok jobb kihasználásával, a vállalatok közötti gazdasági kapcsolatok eredményesebbé tételével a takarékosságot növelni kell.

A költséggazdálkodás kedvezőtlen vonása, hogy a vállalatok általános költségei az előző évinél gyorsabban - több mint 1o %-kal - emelkedtek. Ebben meghatározó volt az irányitási költségek 1o,5 %-os növekedése. A bel- és külföldi utazási és kiküldetési költségekre a vállalatok az előző évivel azonosan 4,7 milliárd forintot forditottak. Ezen belül a külföldi utazási és kiküldetési költség 1oo millió forinttal csökkent. A különféle előirások megszegése miatt megállapitott pénzbüntetések, birságok, valamint a szerződéses kötelezettségek elmulasztása miatt fizetett késedelmi kamatok és kötbérek együttes összege lényegesen meghaladta az előző évit.

Az élőmunka termelékenysége nőtt és igy a 1oo forint termelési érték létrehozásához igénybe vett élőmunka költsége 3o fillérrel csökkent. A bérköltséget terhelő járulékok emelkedésének hatására a 1oo forint termelési értéket terhelő bérjárulék-költségek 9o fillérrel növekedtek.

A munkaerő-gazdálkodás ugyan valamelyest javult, de az élőmunkával való takarékos gazdálkodás a fokozódó technikai felszereltség és a munkaerőhiány ellenére sem vált általánossá. A vállalati tevékenység eredményességét a termelékenység emelkedése az előirányzottnál és a feltételek alapján indokoltnál is kisebb mértékben növelte. Az élőmunkaigény mérséklése, a munkaidő alap jobb kihasználása még számos területen jelentős mértékben növelheti a teljesitményeket.

A munkaerő-gazdálkodást befolyásoló központi intézkedések összességében helyes irányba változtatják a vállalatok magatartását, de a következetes végrehajtás érdekében a vállalatoknak cselekvőbb és felelősségteljesebb munkát kell végezniük.

A kezdeti eredményekhez hozzájárult a bérszabályozás módosított rendszere is. Erősödött a bérszabályozás több és jobb munkára, a felesleges munkaerő felszabadítására ösztönző hatása. Általában lazult és néhány területen megszünt a bér- és a nyereségnövekedés közötti merev kapcsolat, a bérszabályozás jobban alkalmazkodott az ágazati adottságokhoz. A munkaerő hatékonyabb foglalkoztatása érdekében a vállalatok több mint kétharmadánál teljesitményhez kötött bérszinvonal-, illetve bértömeg-szabályozás érvényesült.

A vállalatok bérsor kését érintő vizsgálatok szerint az átlagbérek növekedési ütemének alegyenlítődése kisebb volt a számitottnál. A bérfejlesztések fő hatótényezői erőteljesen csökkentek. A gazdálkodó szervezeteknek közel a fele 4-6 %-os bérfejlesztést valósitott meg, mig egynegyede 4 %-nál kevesebb, egynegyede viszont 6 %-nál nagyobb mértékben növelte a béreket. A teljesitményhez kötött bértömegszabályozás nagyobb mértékü bérfejlesztést tett lehetővé a többi szabályozási formánál. Az e körbe tartozó vállalatok 41 %-a 6 %-ot meghaladó átlagbér-növelést valósitott meg. /A gépipari vállalatok bérnövelése 7 % volt./ A vállalatoknak több mint fele jelentős mértékü /mintegy 3 %-os/ bérfejlesztési tartalékkal rendelkezett az év végén. Különösen magas /4 %-ot meghaladó/ a bérfejlesztési tartalék a teljesitményhez kötött bérszabályozási formák szerint gazdálkodó vállalatoknál, s igy - az 1,5 % biztositott béremelést is figyelembe véve - egyes területeken /főként a gépiparban, a vegyiparban és az épitőanyagiparban/ a vállalatok az 1977. évben a teljesitmények alakulásától függetlenül már közel 6 % béremelést valósithatnak meg adómentesen.

A munkaerő-gazdálkodást 490 millió forint központilag megállapitott béremelési kedvezmény is segitette. A munkaerő-gazdálkodást javitó intézkedések, az anyagmozgatás gépesitése, a termelő-berendezések fokozottabb kihasználása mellett a kedvezmények feltételei között uj elem a nem szocialista viszonylatu kivitel és a fővárosi lakásépités fokozott támogatása. Jelentős kedvezményben részesültek azok a vállalatok is, amelyek önerőből csak kismértékü bérfejlesztést valósithattak meg, ami a keresetek indokolatlan csökkenését eredményezte volna. Több vállalat a megitélt kedvezmény feltételeit nem, vagy vontatottan teljesiti, igy indokolatlan előnyökhöz jut.

A vállalatok nyereségüket lényegében a gazdaságpolitikai céloknak megfelelően használták fel. Döntéseikkel jól megalapozták gazdálkodásuk bővítésének jövőbeni lehetőségeit. A nyereségadózás uj szabályainak alkalmazásával teljesült az a központi szándék, hogy az érdekeltség erősítésére nőtt a vállalatok részesedése a nyereségből.

A vállalatok nyereségük 57 %-át fizették be a költségvetésbe nyereségadó, bérfejlesztési befizetés, valamint városi és községi hozzájárulás címén. Ennek összege az előző évinél 8,3 százalékponttal kevesebb, és kisebb az előirányzatnál is. A szabályozás céljával összhangban a vállalatok a nyereségük nagy részét fejlesztési alapképzésre fordították. Erre főként a korábban vállalt kötelezettségeik teljesítése miatt volt szükség. Ezirányu magatartásukat az is befolyásolta, hogy a fejlesztési alap növelése lényeges adó megtakarítással jár.

A részesedési célu nyereségfelhasználás lényegesen kisebb a számítottnál. Ez a már emlitett fejlesztési alap növelési törekvéseken tulmenően azzal függ össze, hogy a vállalatok az indokoltnál is jobban tartózkodtak a bérek és személyi jövedelmek növelésétől. Emiatt a részesedési célu felhasználás adója a termelő ágazatokban a nyereségnek mindössze 13,6 %-a /a tervezettnél 5,4 százalékponttal kisebb./ A tervezettnél kisebb részesedési alapképzéssel mintegy 5 milliárd forinttal mérsékelték a vállalatok adóbefizetéseiket.

Az általános nyereségadó tényleges mértéke a széles körü kedvezmények miatt a termelő-ágazatokban a nyereség 3o %-a. Az adókedvezmények döntő része a szállitás és hirközlés népgazdasági ág /2 milliárd forint/ és az élelmiszeripar /1 milliárd forint/ felhasználható pénzforrásait növelte.

Az 1976. évi nyereségből a vállalatok együttesen 53,8 milliárd forint összegü - az előző évinél 5 milliárd forinttal több - érdekeltségi alapot képeztek. A nyereségből képzett részesedési alap 7,6 milliárd forint. Az előző évinél kevesebb és a bérköltséghez viszonyitott aránya 6,4 %. Az alap csökkenése egyrészt a képzés és felhasználás szabályainak módosulásával, másrészt a vállalatoknak a nyereségfelhasználással kapcsolatos, a szabályozással befolyásolt szabadabb döntésével függ össze.

A részesedési alapot terhelő bérfejlesztési befizetés az elmult évinek ötödére csökkent. A vállalatok a bérköltség o,5 %-ának megfelelő bérfejlesztési befizetést teljesitettek. A befizetés az egyes népgazdasági ágakban, ágazatokban a korábbinál kiegyenlitettebbé vált; a bérekhez viszonyitott arány - az elmult évi o,1 % és 3,6 % helyett - most o,3 % és 1,6 % között alakult.

Az előző évinél kisebb összegü részesedési alapot a jóléti alapképzés uj rendje és a vállalatok magasabb vezetőállásu dolgozóinak módositott érdekeltségi rendszere következtében a vállalatok csaknem teljes egészében a személyi jövedelmek növelésére fordithatták.

A bérfejlesztési befizetés teljesitése után a vállalatok rendelkezésére álló részesedési alap 7 milliárd forint. Ez az előző évinél 27 %-kal kevesebb, s a bérköltségekhez viszonyitott aránya az 1975. évi 8,6 %-ról 5,9 %-ra csökkent. Az egyes népgazdasági ágak, ágazatok részesedési alapjának bérekhez viszonyitott aránya még jelentős eltéréseket mutat az ipar 5,8 %-os átlaga az ágazatok 1,7 % és 8,1 % közötti arányai mellett alakult ki; a többi termelő ágban, illetve ágazatban az arány 5,3 % és 12,4 % között volt. Az alapok bérekhez viszonyitott arányának várt kiegyenlitődése csak részben következett be; csökkent a kiugróan nagy arányu alapot képző vállalatok száma. A vállalatok részesedési alapja 17-18 napi munkabérnek felel meg, de - az alapbérekhez viszonyitott arányának alakulását követve - az egyes ágazatok átlaga ettől erőteljesen eltér; 5 /bányászat/ és 39 /külkereskedelem/ napi bérnek megfelelő összeg között alakul.

A vállalatok részesedési alapjukból évközi premizálásra és jutalmazásra 2 milliárd forintot - az előző évinél 17 %-kal kevesebbet - fordítottak. A kifizetés a bérköltség 1,7 %-ának - 5-6 napi munkabérnek - felelt meg. Az évközi kifizetések mérséklése lehetővé tette, hogy a vállalatok év végi részesedésként - a kisebb részesedési alapképzés ellenére - az előző évivel megközelitően azonos, 14-17 napi munkabérnek megfelelő összeget fizessenek ki. Csökkenés elsősorban azoknál a vállalatoknál volt, amelyek a mult évben az átlagosnál több év végi részesedést fizettek.

A részesedési alap képzésének és felhasználásának összhangja javult. A módositott és szigorubb gazdasági szabályozók hatására általában fegyelmezettebb és körültekintőbb gazdálkodás érvényesült. A részesedési alaphiányos vállalatok száma az előző évihez képest egyharmaddal csökkent, az alaphiány összege pedig az előző évinek felét sem érte el /75 gazdálkodó egység mutatott ki összesen mintegy 57 millió forint hiányt/. Az alaphiány kialakulása az esetek zömében a gazdálkodás fogyatékosságai miatt bekövetkezett eredményromlásra vezethető vissza. Ez sokszor olyan mértéket ért el, hogy veszteség keletkezett, s igy alapképzésre nem volt mód. Az alaphiány másik leggyakoribb oka a teljesitményekkel arányban nem álló, indokolatlan bérfejlesztés és az ezt terhelő emelkedő mértékü adófizetési kötelezettség. Néhány esetben a tényleges teljesitményektől elszakadó nagy összegü évközi prémium- és jutalom-kifizetések okozták a hiányt.

A vállalati magasabb vezető állásu dolgozók 1976. évtől nem a részesedési alapból, hanem a bérköltség terhére részesülnek prémiumban és tevékenységük átfogó értékelésén alapuló jutalomban. A prémium-feladatok megfeleltek a központi előirásoknak; feltételként általában a jövedelmezőségi, vagy a bérfejlesztési mutatót határozták meg. A vállalatok többségénél - a célokkal összhangban - a prémium mértéke a bérköltség mintegy 2o %-a volt. Előfordultak olyan esetek is, amikor a prémium a legkisebb prémium-szorzók alkalmazása mellett is elérte a 3o %-ot. Ezért is szükséges ~~ek~~ a felső határra vonatkozó előirások, mert igy elkerülhetők a vezetői munka hatékonyságának növekedésével arányban nem álló kifizetések.

A vállalatok az 1976. évi nyereségükből 36,8 milliárd forint fejlesztési alapot képeztek; ez az előző évinél 4,7 milliárd forinttal /14,5 %-kal/ több.

Az állóeszközök értékcsökkenési leirásából 32,5 milliárd forint - az elmult évinél 3,4 milliárd forinttal nagyobb - fejlesztési alap képződött. Az 1975. évi nyereségből képzett, az 1976. évben felhasználható fejlesztési alap 32,1 milliárd forint. A két cimen együtt rendelkezésre álló fejlesztési forrás tehát 64,6 milliárd forint volt. Ez az előző évit 12 %-kal haladta meg, s az 1975. évben lekötött eszközök 6,1 %-ának felelt meg. Más cimeken - állóeszköz-értékesitésből és egyéb forrásokból - az előző évinél több fejlesztési forrás képződött. A fejlesztési célu saját alap egésze igy mintegy 15 %-kal volt több az előző évinél.

Az 1976. évben felhasználható összes saját forrás 28 %-át a vállalatok hitelek és kölcsönök törlesztésére forditották. A forgóalap-bővitésre felhasznált összeg aránya 7 %. Egyéb célokra az alap 13 %-át vették igénybe. A saját források 52 %-át beruházási célra használták fel.

A saját források beruházási célu felhasználásának aránya - elsősorban a fejlesztési alapot terhelő kötelezettségek eltérései miatt - népgazdasági áganként igen különböző. A beruházásra forditható saját fejlesztési forrás aránya az iparban 49 %, az épitőiparban 46 %, az állami mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban, valamint a belkereskedelemben 39 %, a szállitás és hirközlésben 7o %, a külkereskedelemben 17 %, a vizgazdálkodásban 85 %. Az iparon belüli eltérések is nagyok; az arány 3o % /kohászat/ és 72 % /egyéb ipar/ között mozog.

A vállalatok saját forrásait kiegészitő bankhitel 28 %-kal volt több az előző évinél. A vállalati beruházások állami támogatása, valamint a tanácsi támogatás kisebb volt az előző évinél.

A fejlesztési támogatások és kölcsönök a népgazdasági szempontból is fontos beruházási célokhoz kapcsolódtak. A hitelengedélyezések elsősorban az export-árualapok termelésének növelését, az épitőipar ipari hátterének fejlesztését, a mezőgazdasági termelés bővitését és a folyamatban lévő ipari rekonstrukciók megvalósulását segitették.

A vállalatok az 1976. évi nyereségükből 9,5 milliárd forint kötelező tartalékalapot képeztek; ez - elsősorban a tartalékolás rendjének változása miatt - 36 %-kal több az előző évinél. A felhasználási lehetőségekkel élve, a vállalatok /veszteségrendezésre, az 1976. évi termelői árrendezés és egyéb pénzügyi intézkedések miatt bekövetkezett jelentős nyereségcsökkenés kiegyenlitésére, külön engedély alapján forgóalapfeltöltésre és egyéb - jogszabályban megengedett - célra/ a tárgyévben képzett kötelező tartalék alapjukból 1,9 milliárd forintot /2o %-ot/ igénybe vettek. Ez csaknem két és félszerese az előző évi - szükebb körü felhasználási lehetőségek melletti - igénybevételnek. Ugyanakkor a korábban felhasznált összeg esedékes visszapótlásával az alap 1 milliárd forinttal nőtt. Az igénybevételt és a visszapótlást is figyelembe véve, a kötelező tartalékalap az 1976. évben 8,6 milliárd forinttal bővült. Ezzel a rendelkezésre álló tartalékalap elérte a 28,5 milliárd forintot, a kötelező szint 45 %-át. A tartalékalap rugalmasabb felhasználása is elősegitette az uj ár- és szabályozó rendszerhez való alkalmazkodást, megkönnyitette a vállalatok számára az átmenetet.

A nyereségfelhasználás szabályai lehetőséget adnak a vállalatoknak arra, hogy ha a teljesitendő kötelezettségeik után még szabad nyereségük marad, azt az elkülönitett tartalékalapjukba helyezzék és később fejlesztési vagy részesedési célra felhasználják. Az 1976. évben a vállalatok előrelátóan éltek ezzel a lehetőséggel és 1,3 milliárd forint elkülönitett tartalékalapot képeztek.

A vállalatok az 1976. évben első izben képeztek - az uj szabályok szerint - jóléti és kulturális alapot, amelynek összege 5,3 milliárd forint volt. Az alap létrehozása azt a célt szolgálja, hogy a jövedemezőségi különbségektől jórészt függetlenül minden vállalat az ilyen jellegü feladatainak ellátásához szükséges pénzeszközök tekintetében a fokozatosan azonos helyzetbe kerüljön. Ez ugy valósul meg, hogy az uj szabályok szerint a vállalatok a kiadások korábbinál nagyobb hányadát - alapképzésként - számolhatják el költségeik között. Az uj rendszerre való áttérés eredményeként a korábbi években soha nem tapasztalt - és nem is ismételhető - mértékben nőttek a jóléti, szociális, kulturális, sport célu kiadások és számottevően emelkedett az ellátás szinvonala.

Az 1976. évben az alap 54 %-át - 2,9 milliárd forintot - a vállalatok eredményük terhére képezték. Ez 41 %-kal több az előző évi részesedési alap hasonló rendeltetésü u.n. garantált részénél. Az eredmény terhére elszámolt összeg több mint 7o %-a - 2,1 milliárd forint - a fejkvóta alapján számitott összeg. Ez mintegy háromszorosa az elmult évben elszámolt összegnek. Az alap további 34 %-a az intézményi és egyéb bevételekből, 12 %-a pedig a részesedési alapok átcsoportositásából származott. A kedvezőbb pénzügyi feltételek mellett a vállalatok szociális, kulturális és sport-célokra, üzemi étkeztetésre, üdültetésre, valamint egyéb jóléti célokra 16,5 %-kal forditottak többet, mint az előző évben, amikor az ilyen célu kifizetések a részesedési alapot terhelték. Az alap pénzeszközeit a vállalatok az év során csaknem teljes egészében felhasználták /az alapmaradvány mindössze 15o millió forint/.

A vállalatok nyilvántartott vagyona az év végén - a beruházási támogatások elszámolási rendjében bekövetkezett változásokat is figyelembe véve - meghaladta a 9oo milliárd forintot; a gyarapodás az előző évihez képest 13 %. A vagyon 44 %-át az ipar, 5 %-át az épitőipar, 6 %-át a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, 14 %-át a szállitás és hirközlés, 11 %-át a bel- és külkereskedelem, 5 %-át a vizgazdálkodás, 15 %-át a nem termelő ágazatok gazdálkodói kezelik. A vagyon összetétele az egy évvel korábbihoz hasonló: kétharmada állóeszköz, egynegyede forgóeszköz.

A lakásalap az év során 6,1 milliárd forinttal /3,2 %-kal/ nőtt, teljes értéke az év végén megközelitette a 2oo milliárd forintot. Az értékcsökkenési leirással csökkentett értéknek a teljes értékhez viszonyitott aránya valamelyest javult; az év végén 56 % volt.

A vállalatok pénzügyi helyzete az év egészében megfelelő volt; általában időben rendelkezésre álltak a feladatok ellátásához szükséges pénzeszközök.

A vállalatok több esetben és nagyobb összegü hiteleket kértek és kaptak, mint az előző évben. Mind a termelő, mind a forgalmazó ágazatok hiteligénye nőtt. Az év utolsó negyedében, a fokozódó értékesités és a terven felüli nyereség hatására az elszámolási betétszámlákon jelentős pénzeszközök halmozódtak fel. A vállalatok pénzügyi helyzete kiegyensulyozottabbá vált, ami jó indulási feltételeket teremtett az 1977. évre.

A gazdálkodó szervezetek egymás közötti fizetési magatartása az 1976. év során javult. Ebben jelentős szerepe volt annak, hogy az elszámolási forgalom gyorsitása, a fizetések indokolatlan - sok esetben hitelt pótló -

késleltetésének megszüntetése és az ügyvitel egyszerüsitése érdekében az év közepétől módosult a pénzforgalom néhány szabálya. A változtatások kedvező hatása hamarosan érzékelhetővé vált; ritkultak a késedelmes fizetések és a peres eljárások. A módositott fizetési rendszer összességében erősiti a vállalatok pénzgazdálkodásának szervezettségét és növeli pénzügyi helyzetük előrelátásának biztonságát.

Összefoglalva megállapitható, hogy a vállalatok az 1976. évben - folyamatos feladataik végzése mellett - igyekeztek alkalmazkodni a változó és egyben magasabb követelményeket támasztó feltételekhez. Az év eleji bizonytalanság rövid idő alatt megszünt, s az év második felére azoknál a vállalatoknál is kiegyensulyozott gazdálkodás volt tapasztalható, amelyek korábban pénzügyi-gazdasági helyzetük átlagosnál nagyobb mértékü rosszabbodását jelezve, központi segitség igénybevételét tartották szükségesnek. Ehhez hozzájárult az is, hogy a korábban meghirdetett elveknek megfelelően a vállalati jó munkából létrejött nyereségtöbbletek a vállalatok pénzügyi helyzetét is javitották, megalapozták időszerü feladataik teljesitését.

Az iparvállalatok 1976. évi nyeresége 65,1 milliárd forint, 10,5 milliárd forinttal /13,8 %-kal/ kevesebb az előző évinél, de 8 %-kal több a tervezettnél. A nyereség - az élelmiszeripar kivételével - az ipar valamennyi ágazatában csökkent.

Az élelmiszeriparban /a szesz-, a sör- és a dohányipart kivéve/ az általánostól eltérő szabályozás érvényesült. A korábbinál szélesebb körü volt a megkülönböztetés /eszközlekötési járulék, illetményadó, központositott amortizáció, nyereségadó-kedvezmény/. Ezek az intézkedések részben ellensulyozták a mezőgazdasági felvásárlási árak emelésének költségnövelő hatását és a termelői árváltozásokkal együtt növelték az ágazat nyereségét, amely igy - az előző évihez képest - több mint 2 milliárd forinttal emelkedett.

Az iparvállalatok nyereségnövekedésének üteme - összehasonlitható szerkezetben - meghaladta a korábbi évekét. Ezt elsősorban a költséggazdálkodás javulása, a szocialista viszonylatu kivitel áremelkedése és a támogatások növekedése tette lehetővé. A termelés és a termelékenység bővülése a korábbinál kisebb mértékben növelte a vállalatok nyereségét.

Az iparvállalatok termelése az előző évinél és a tervezettnél is lassabban fejlődött. Ebben az élelmiszeripari alapanyaghiány mellett a számitottnál kisebb belföldi kereslet, néhány beruházás üzembe helyezésének elhuzódása, az esetenkénti létszám-gond és az exportképes árualap elégtelensége volt a meghatározó. Jelentős hatása volt annak is, hogy a feldolgozóipari ágazatok /gépipar, könnyüipar/ a kisebb belföldi vásárlóerő következtében felszabaduló termelő-berendezéseket év közben már csak részben tudták terven felüli exportot szolgáló termelésre felhasználni.

A bányászatban a kőolaj- és földgázkitermelés az átlagosnál gyorsabban melkedett, a széntermelés viszont csak alig, 1,5 %-kal bővült.

A villamosenergia-ipar terven felül növelte termelését, igy a behozatal csökkentése mellett lehetővé vált a népgazdaság növekvő igényeinek kielégitése. A kohászati termékek hazai keresletének mérséklődése és a kedvező külső feltételek jó kihasználása lehetővé tették a nem rubel viszonylatu kivitel terven felüli növelését.

A gépipar egészének termelésnövekedése az ipari átlaghoz közelállóan alakult, de az elmult évek gyorsütemü növekedése nem folytatódott. A termelés müszaki szinvonala, a termékek minősége sok területen elmaradt a követelményektől. A belföldi értékesités jelentősen mérsék-

Az iparvállalatok 1976. évi nyereségből képzett fejlesztési alapja 23,3 milliárd forint, és összességében közel 19 %-kal több az előző évinél. A nyereségből képzett fejlesztési alap eszközökhöz viszonyitott aránya átlagosan 3,8 % volt, o,3 százalékponttal magasabb az előző évinél. Az iparvállalatok fejlesztési alapjuk 85 %-ára már korábban kötelezettségeket vállaltak. Ez évben mindössze 5 milliárd szabad fejlesztési forrással rendelkeznek.

Az általános adóval csökkentett nyereségből a vállalatok 6 milliárd forint összegü tartalékalapot képeztek. Ezt növelte 8oo millió forint visszapótlás és csökkentette 1,4 milliárd forint, amit elsősorban a 35 %-on felüli nyereség-csökkenés miatt vettek igénybe a vállalatok, igy a tartalékalapok együttes összege 5,4 milliárd forinttal nőtt. A tartalékalap nyereségcsökkenés miatti igénybevétele a kohászatban, a gépiparban és a könnyüiparban volt jelentős. Az iparvállalatok rendelkezésére álló tartalékalap a megemelt kötelező szintnek 41 %-a. A kötelező tartalékolás mellett elsősorban a gépipari és a könnyüipari vállalatok képeztek elkülönitett, szabadon felhasználható tartalékalapot.

A jóléti és kulturális alap eredmény terhére képzett összege több mint 1 milliárd forint. A részesedési alapból történt kiegészités 31o millió forint, 47o millió forinttal kisebb az előző évinél. A jóléti és kulturális alap együttes összege közel 15 %-kal több az előző évinél, igy magasabb szinvonalu jóléti, kulturális, szociális és sporttevékenységre nyujtott lehetőséget.

A kijelölt iparvállalatok termelésének együttes növekedése az 1976. évben is meghaladta az ipari átlagot, igy az e körbe tartozó vállalatok ipari termelésből való részesedése tovább nőtt. Az árbevételük értékesitési irányok szerinti megoszlása az ipar egészétől kismértékben eltér: a belföldi értékesités aránya nőtt, a kivitelé csökkent. A nem szocialista viszonylatu értékesités a kijelölt vállalatoknál az ipari átlagnál kisebb mértékben emelkedett. Az élelmiszeriparban árualaphiány, a gépiparban pedig a nem megfelelő termékszerkezet akadályozta a kivitel gyorsabb ütemü növelését.

A megfigyelt iparvállalatok nyeresége 3o,6 milliárd forint, 15 %-kal kevesebb az előző évinél. A csökkenés az ipar átlagánál nagyobb és vállalatonként jelentős szóródást mutat. Az eredmény átlagosnál kedvezőtlenebb alakulását elsősorban az értékesités alacsonyabb szintje befolyásolta. Figyelemre méltó viszont, hogy a megfigyelt vállalatok egynegyedénél - főként az élelmiszeriparban és a gép-

iparban - az előző évihez képest jelentősen nőtt a nyereség.

A nyereségből képzett fejlesztési alapok összege 11,2 milliárd forint, ami a nyereség-csökkenés ellenére meghaladja az előző évit. A részesedési alap a bérköltség 6,5 %-a, valamivel magasabb az ipari átlagnál. A fejlesztési alap eszközökhöz viszonyitott aránya /3 %/ lényegében nem változott, de jelentős az átlag körüli szóródás. Az értékcsökkenési leirást is számitásba véve a megfigyelt vállalatok fejlesztési forrásainak növekedése az ipar átlagához közelálló.

Az építőipar 1976. évi nyeresége 11,1 milliárd forint, ami 2 milliárd forinttal /15,1 %-kal/ kevesebb az előző évinél, de 7,2 %-kal több a tervezettnél. Ez annak ellenére következett be, hogy a kedvezőbb jövedelmezőségi viszonyok mérséklésére - évközi intézkedésre - jelentősen megnőtt az építőipari vállalatok termelési-adó kötelezettsége. A kivitelező építőipari vállalatok jövedelmezőségének terven felüli növelését tette lehetővé, hogy a magasabb árak elérése érdekében szerződés kötéseik korábbiaknál nagyobb hányadát a következő évre halasztották.

Az ágazat társadalmi termékének értéke - folyó áron - a megelőző évihez képest lo %-kal nőtt. Ezen belül a kivitelező állami építőipari vállalatok lo,6 %-kal, az építőipari szövetkezetek 7 %-kal, az építőipari közös vállalkozások 11,6 %-kal növelték termelésüket. A beruházási építés aránya az előző évihez képest csökkent /83,2 %-ról 82,4 %-ra/, a fenntartási munkáké nőtt. A beruházások szervezettebb megvalósulása érdekében a kivitelezők és beruházók között létrejött együttmüködési megállapodások végrehajtása általában tervszerüen alakult.

Az építőipari termelés emelkedése a kivitelező szervezeteknél foglalkoztatottak átlagos állományi létszámának o,5 %-os csökkenése mellett valósult meg. Az élőmunka termelékenységének ilyen növekedését segitette az építési munkák nagyobb mértékü gépesitése, az előre gyártott elemek és szerkezetek növekvő felhasználása. A munkaidő-alap kihasználása - a korábbi évek csökkenése után - az 1976. évben emelkedett /o,7 %-kal/ és ez lehetővé tette a tulórák mérséklését. A munkaidő kihasználása azonban továbbra sem kielégitő, a kivitelező munka szervezettsége elmarad a korszerü építési mód által nyujtott lehetőségektől.

A kifizetett bérek összege 5,4 %-kal több, mint az egy évvel korábbi, és 2,2 %-kal meghaladta az előirányzatot. Az 1976. január 1-től érvényes bértömegszabályozási rendszer eredményeként az ágazatban felhalmozódott bértömegtartalék az 1977. évben 6 %-os bérfejlesztést tesz lehetővé.

Az épitőiparban a nyereségből képzett érdekeltségi alapok összege 4,4 milliárd forint, az egy évvel korábbinál közel 26o millió forinttal nagyobb. A fejlesztési alap 2,6 milliárd forint, ami 13,5 %-kal több az előző évinél. Ez az összeg az állammal és a bankkal szembeni kötelezettségek teljesitésére fedezetet nyujt és kismértékben segiti a további fejlesztési elhatározások megvalósulását. A részesedési alap összege 8oo millió forint, a bérköltség 5,3 %-a.

Az épitőipari vállalatok közül 15 gazdálkodó egység /1975. évben 1o/ zárta az évet összesen 15o millió forint veszteséggel. Az eredményromlás alapvetően termelési /kivitelezési tulvállalások, alacsony nyereség-tartalmu munkák magas részaránya/, vezetési és szervezési hibákra vezethető vissza. A veszteség több mint fele a Veszprém megyei, valamint a Heves megyei állami épitőipari vállalatnál keletkezett. A vállalatok gazdasági-pénzügyi helyzetének rendezése folyamatban van.

A <u>szállitás és hirközlés</u> 1976. évi nyeresége 7,1 milliárd forint, az előző évinél 18,8 %-kal, a tervezettnél pedig 15,2 % -kal több. Az ágazat jövedelemszabályozása lehetővé tette a fejlesztési célok megvalósulását és a személyi jövedelem átlagosnak megfelelő növelését. Ennek érdekében a személyszállitás árkiegészitő támogatása lényegesen bővült, emelkedtek az áruszállitási dijtételek, és széleskörü kedvezmény érvényesült a nyereségadózásban. /A vállalatok több mint 2 milliárd forintot tarthattak vissza az általános nyereségadóból./ A népgazdasági ág nyeresége lényegesen nagyobb a tervezettnél, annak ellenére, hogy a teljesitmények bővülése - a közuti közlekedés és hirközlés kivételével - kisebb az előirányzatnál.

Az áruszállitási teljesitmények - az igények mérsékelt növekedésével összefüggésben - csak 1,9 %-kal emelkedtek. Ezen belül az átlagosnál gyorsabban fejlődött a csővezetékes áruszállitás és a közuti közlekedés, ugyanakkor a vasuti közlekedés áruszállitási teljesitménye nem érte el az előző évit. A távolsági személyszállitás 1,1 %-kal, a helyi személyszállitás pedig 1,6 %-kal emelkedett. A hirközlés teljesitménye a korábbi éveket meghaladó ütemben - 9,3 %-kal - nőtt. Ezen belül elsősorban a távbeszélő és táviróforgalom bővült átlagon felül, de fokozódott a terjesztett hirlapok számának az emelkedése is.

Bővült és korszerüsödött a közlekedés eszközállománya. Gondot okozott azonban az áruszállitási igények időbeni egyenetlensége. A szállitási eszközök kihasználása az év első negyedévében nem volt megfelelő, a fuvarozási feladatok felhalmozódtak az év utolsó hónapjaira. A tömegközlekedésben az autóbuszpark korszerüsitésével, valamint forgalomszervezési intézkedésekkel mérsékelni lehetett a zsufoltságot.

A nyereségből képzett érdekeltségi alapok együttes összege 3,7 milliárd forint, az előző évinél mintegy 2o %-kal több. A részesedési alapképzés bérköltségekhez viszonyitott aránya kiegyenlitettebb lett, átlagosan a bérköltség 7,8 %-ának megfelelő részesedési alappal rendelkeztek a vállalatok. A fejlesztési alapképzés összességében meghaladta a tervezettet és közel 25 %-kal több az előző évinél is. A kötelezően képzett tartalékalap összege több mint 6oo millió forint, emellett a vállalatok részben fejlesztési, részben a különösen kedvezőtlen fizikai-forgalmi munkakörökben dolgozók jövedelmének javitására szolgáló részesedési célra 2oo millió forintot tartalékoltak.

A belkereskedelmi vállalatok forgalma az előző évinél mérsékeltebben - folyó áron - 7,9 %-kal emelkedett. Az ágazaton belül a felvásárlás és a termelőeszköz-kereskedelem forgalma az átlagosnál gyorsabban nőtt. Az iparcikk nagy- és kiskereskedelemben a forgalom lényegesen elmaradt a tervezettől, a mérsékeltebb lakossági vásárlóerő-kiáramlás, valamint az árukinálat választéki és minőségi hiányossága miatt.

A forgalom mérsékelt növekedésével, összetételének változásával, valamint a pénzügyi szabályozók módositásával összefüggésben az ágazat 1976. évi nyeresége 15,1 milliárd forint, az előző évinél 19 %-kal, a tervezettnél 3 %-kal kevesebb.

A vártnál kisebb mértékü eredményjavulást főként a mérsékelt forgalombővülés és a költséggazdálkodás hiányosságai okozták. Jelentősen megnőttek a készletezési költségek. Főként a vegyesiparcikk-készletek emelkedtek. A termelőeszköz-kereskedelemben jelentősen megnövelték a ráforditásokat a készletleértékelések.

A nyereségkülönbségek mérséklése érdekében növekedett az ágazat termelési adó fizetése, bár különféle okok miatt a számitottnál kisebb összegü a jövedelemelvonás a fogyasztásicikk-kereskedelemben és egyes termelőeszköz-, mezőgazdasági terméknagykereskedelmi vállalatnál. A pénzügyi intézkedésekkel összhangban néhány tevékenység támogatása jelentősen bővült.

Az 1976. évi nyereségből képzett érdekeltségi alapok együttes összege megközeliti az előző évit. A részesedési alap 88o millió forint, ami a bérköltség 6,3 %-ának felel meg. A kapott bérfejlesztési kedvezményeket és a részesedési alap megváltozott feladatait is figyelembe véve, a belkereskedelmi vállalatok a személyi jövedelem korábban számitottnak megfelelő növelését valósithatták meg. A fejlesztési alap 4,9 milliárd forint, az előző évinél és a tervezettnél is több. A tartalékalapok összege 1,2 milliárd forint.

A külkereskedelmi vállalatok gazdálkodásának 1976. évi mutatói a teljesitmények mérsékelt növekedését jelzik. Az árfolyamváltozások miatt a külkereskedelmi forgalom értékadatai az 1975. évivel csaknem azonosak. A teljes áruforgalmon belül a kivitel kismértékben /2,5 %-kal/ emelkedett, a behozatal pedig csökkent /3,9 %-kal/. Figyelemre méltó, hogy a külkereskedelmi vállalatok sajátszámlás tevékenysége az átlagot meghaladóan bővült.

Az ágazat jövedelmezősége a tervtől eltérő áruforgalom ellenére viszonylag kedvező. A vállalati nyereségek szélsőséges különbségeit korábbinál nagyobb összegü kereskedelmi adó mérsékelte. Ezzel és az árfolyamváltozásokkal összefüggésben a külkereskedelmi vállalatok 1976. évi nyeresége 4,1 milliárd forint volt, az előző évinél több mint 33 %-kal kevesebb, de a tervezettet jóval meghaladóan /2o %-kal/ nőtt.

A nyereségszinvonal csökkenése ellenére a vállalatok anyagi érdekeltsége megfelelő az ágazatban; az 1976. évtől az általános nyereségadózási és érdekeltségi alapképzési szabályok érvényesültek. Az 1976. évi nyereségből képződő érdekeltségi alapok együttes összege az előző évivel közel azonos, de az alapok képzésének szinvonalában korábban meglévő kiugró eltérések csökkentek. A részesedési alap 12o millió forint, a fejlesztési alap 1,3 milliárd forint. A tartalékalap - a képzés és a felhasználás különbözeteként - 17o millió forinttal növekedett. Ezen felül több mint 3oo millió forint elkülönitett többlet-alappal rendelkeznek a vállalatok. A személyi jövedelem növelésére felhasználható részesedési alap a bérköltség 14,1 %-a. A fejlesztési alapok terven felüli többletei néhány vállalatnál a számitottnál nagyobb beruházási vásárlóerőt eredményeztek.

A nem termelő ágazatok /a személyi és gazdasági, valamint az egészségügyi, szociális, kulturális szolgáltatás, továbbá a pénzintézetek/ tevékenysége az 1976. évben 1o,4 %-kal bővült, értéke meghaladta a 48 milliárd forintot. A tevékenység mennyiségi növekedése mellett valamelyest javult az alapvető lakossági szolgáltatások minősége is. A vállalatok és a lakosság kapcsolata a korábbinál kevesebb panaszra adott okot. A tevékenység nyeresége összességében 3,7 %-kal több volt, mint az előző évben.

Nyereségükből a vállalatok - az előző évivel csaknem azonosan - a bérköltség 4,1 %-ának megfelelő jutalmazási /részesedési/ alapot, és az előző évinél mintegy 3o %-kal több fejlesztési alapot képeztek.

A vizgazdálkodás népgazdasági ágba tartozó vállalatok és társulatok termelő-szolgáltató tevékenységének értéke az 1975. évihez képest - a

tervezettet meghaladóan - 15,9 %-kal emelkedett. A szolgáltatott vezetékes viz mennyisége lo %-kal, az elvezetett szennyvizé 6 %-kal több, mint az előző évben. Számottevően növekedett az öntözőviz felhasználás az aszályos időjárás miatt. A fejlesztések eredményeként a lakosság vezetékes ivóvizzel való ellátottsága és a települések csatornázottsága eléri a tervezett 67, illetve 34 %-ot.

Az ágazat vállalatai sajátos, az ágazat jellegzetességeinek megfelelő szabályozó rendszerben müködnek. Az 1976. évben elért nyereség 6oo millió forint, amely 1,5 %-kal több az előző évinél és meghaladta az előirányzatot is. A nyereségből képzett érdekeltségi alapok összege 27o millió forint, az előző évinél közel 9o millió forinttal kevesebb.

Az állami mezőgazdaság és erdőgazdálkodás 1976. évi együttes nyeresége 3,5 milliárd forint volt, ami 8,4 %-kal kevesebb az előző évinél és 1 %-kal elmaradt a tervezettől is. A változás iránya lényegében megfelel a tervcéloknak, megvalósulását azonban a számitottól eltérő okok idézték elő. A szabályozó módositás során elhatározott költségnövekedéseket ugyanis - az aszályos időjárás miatti terméskiesés következtében - a felvásárlási árak emelése csak részben ellensulyozta. Igy az állami mezőgazdaságban létrejött nyereség 2,8 milliárd forint összege 13 %-kal kevesebb az elmult évinél és 5 %-kal alacsonyabb, mint az előirányzat. Az állami gazdaságok közül hat zárta a mult évet - összesen 26 millió forint összegü - veszteséggel, ami az 1975. évihez képest kedvezőbb, jelezve a korábbi gazdálkodási hibák fokozatos kijavitását. A gazdaságok egy része a - szélsőséges időjárás okozta - veszteségeket a rendelkezésre álló tartalékokból kiegyenlitette.

Az állami gazdaságok mezőgazdasági árbevétele - a kibocsátott termék-tömegeknek előző évi szinten-tartása mellett - 7 %-kal nőtt. Az 1976. évben az árutermelés egyenlőtlenül alakult. A buzatermés kiemelkedő volt, s ez az értékesités 12 %-os emelkedését tette lehetővé. Az igen gyenge kukoricatermés miatt 23o ezer tonnával /46 %-kal/ volt kevesebb a kukoricaértékesités. A zavartalan állattartás érdekében a kenyérgabona egy részét - a kivitel terhére - takarmánnyá kellett átminősiteni.

Az állami gazdaságok termelési szerkezetük átalakitásával törekednek a népgazdasági érdekeknek és a lakosság jobb ellátásának megfelelő termékelőállitásra. Ezt jelzi a vetésszerkezetben egyenlőre mérsékelt arányt képviselő zöldségfélék vetésterületének nagymértékü /26 %-os/, valamint a szőlőterület 7 %-os növekedése.

Az állami gazdaságok nyereségből képzett érdekeltségi alapjainak összege 2 milliárd forint, ami 29o millió forinttal kisebb az előző évinél. A gazdaságok a tervezettnél kisebb nyereségtömeg miatt elsősorban a következő évek fejlesztéseinek megalapozására törekedtek, mig a képzett részesedési alap közel 2oo millió forinttal kisebb az előző évinél. A kedvezőtlen terméseredmények ellenére azonban meg tudták valósitani dolgozóik átlagkeresetének előirányzott 4,8 %-os növekedését.

Az erdőgazdálkodás folyó áron mért termelési értéke - az előirányzatot meghaladva - 16 %-kal növekedett. A számitottnál nagyobb mértékü a fakitermelés, valamint az ágazatban folyó fürészipari feldolgozás bővülése, emelkedett a magasabb készültségi foku termékek mennyisége is. A kitermelt erdők felujitását az erdőgazdaságok ütemesen, az üres vágásterületek bővülése nélkül elvégezték.

Az erdőgazdálkodás 1976. évi nyeresége 19 %-kal meghaladta az előző évit. A nyereségtöbblet az értékesités növekményének és a pénzügyi megkülönböztetések / eszközlekötési járulék alóli mentesités, állami visszatérités/ bővitésének következménye. A számitottnál nagyobb tömegü nyereség felhasználása során az erdőgazdaságok 44o millió forint érdekeltségi alapot képeztek, amely mintegy 6o millió forinttal több az előző évinél. Ezen belül a fejlesztési alap 23 %-kal nagyobb, mint az 1975. évben. A képzett részesedési alap 8 %-kal csökkent.

A mezőgazdasági szövetkezetek termelése nem érte el a tervezettet és - összehasonlitó áron mért értéke - lényegében az előző évi szinten alakult. A szélsőséges időjárás számottevő terméskiesést okozott és fokozta egyes ágazatokban a meglévő termelési-tenyésztési hiányosságok hozamcsökkentő hatását.

Kenyérgabonából rekordtermést takaritottak be a gazdaságok - 1 millió tonnával többet, mint az előző évben - de ez sem pótolta a kukorica, a zöldség-gyömölcsfélék és a szálastakarmány hozamkiesését. A vágóállattermelés elmaradt a tervezettől, a tejértékesités növekedése viszont gyorsabb volt a számitottnál.

Az 1976. évben is folytatódott a szövetkezetek ipari-épitőipari termelésének gyorsütemü fejlődése.

A szövetkezeti jövedelmekre hatott a szabályozó rendszernek az V. ötéves terv indulásával életbe léptetett módositása is. A módositás célja az volt, hogy az üzemeket a hatékonyabb termelésre, gazdaságos

termelési szerkezet kialakitására ösztönözze ugy, hogy - a népgazdaság más területeihez hasonlóan - a mezőgazdasági szövetkezetekben is érvényesüljön az import és hazai eredetü ipari termékek magasabb beszerzési költsége. A termelői érdekeltség fenntartása és javitása érdekében növelni kellett a mezőgazdasági termékek felvásárlási árát.

A termelőszövetkezetek árbevétele folyó áron 12 %-kal nőtt. A felvásárlási árak mintegy lo %-os növekedése és a raktári készletek előző évinél nagyobb hányadának értékesitése növelte, a tervezettnél kisebb mezőgazdasági termelés viszont mérsékelte az árbevételt.

Az árbevételeknél gyorsabban növekedtek a termelési költségek, aminek alapvető oka,hogy a ráforditások a hozamokban nem térültek meg. A számitottat meghaladta az anyagköltségek /16 %/, az értékcsökkenési leirás és a bankköltségek emelkedése. A munkadijak és munkabérek tömege az előző évihez képest mérsékelten, 2,3 %-kal emelkedett. Ez a tervezett létszámcsökkenés megvalósulása mellett a személyes jövedelem szinvonalának 4,3 %-os emelkedését tette lehetővé.

Az 1976. évtől kezdődően - a nyugdijkorhatár leszállitásával összefüggésben - a szövetkezeti tagok munkadija után a Mezőgazdasági Termelőszövetkezeti Nyugdijalapot megillető társadalombiztositási járulék befizetési kötelezettség 3 százalékponttal emelkedett és ez is növelte az üzemek költségeit.

A ráforditásoknak a bevételeknél gyorsabb ütemü növekedése hatásaként a szövetkezetek bruttó jövedelme 5 %-kal kisebb volt az előző évinél és mintegy 13 %-kal elmaradt az előirányzattól.

A termelési szinvonaltól és az adottságoktól függően a szövetkezeti jövedelmek eltérően alakultak. A jobb eszközellátottságu, magasabb termelési szinvonalon, szervezettebben gazdálkodó szövetkezetek /az összesnek mintegy egyharmada/ számottevően növelték bruttó jövedelmüket. A kedvezőtlenebb természeti adottságok között gazdálkodók között, amelyek rendszerint kisebb tartalékkal rendelkeznek /ez a szövetkezetek kb. egynegyede/, erőteljesen csökkent a jövedelem. A szövetkezetek egy részében a jövedelemcsökkenés oka az alacsony hozamszint, a belső érdekeltségi rendszer hiányosságai, a betakaritási veszteségek és a vezetői ellenőrzés elégtelensége.

A mezőgazdasági szövetkezetek 1976. évi nyeresége lo milliárd forint volt, ami az előző évinél és a tervezettnél is kisebb. A fejlesztési alapok feltöltésére a tervezettnél 1,3 milliárd forinttal /2o %-kal/ kevesebb összeget forditottak. Az értékcsökkenési leirásból képzett alapokkal együtt a fejlesztési források biztositják az 1977. évre

tervezett fejlesztések sajáterő-szükségletét. A mult évtől bevezetett kötelező tartalék-alapképzés és a biztonsági alap csökkenésének együttes hatására a szövetkezetek összes tartaléka az eredménycsökkenés ellenére alig mérséklődött.

Az év végi kiegészitő részesedés 8 %-kal csökkent, mig a megváltozott szabályozás a korábbinál kedvezőbb szociális és kulturális ellátásra adott lehetőséget még az alacsony jövedelmü szövetkezetekben is. A szövetkezetek szociális és kulturális célra az előző évinél 15 %-kal többet használtak fel.

A szélsőséges időjárás ellenére a termelőszövetkezetek pénzügyi hiánya közel azonos az előző évivel. A veszteség és alaphiány összege 640 millió forint. A szövetkezetek dolgozóinak eredményes erőfeszitései, valamint az évközben tett pénzügyi intézkedések hatására 54 szövetkezetben kellett veszteségrendezési eljárást elrendelni. /Az 1975. évben 84 szövetkezetben./ A gazdaságok egy részében azonban a meglévő tartalékok felhasználása mellett az 1976. évi jövedelemcsökkenés és kiesés a következő éveket is érinti, amelynek pótlása szervezettebb munkával, a meglévő hatékonysági tartalékok és erőforrások mozgósitása mellett lehetséges.

Az időszerü feladatok teljesitése magasabb feladatok elé állitja a gazdaságokat. A gyorsabb fejlődést elősegitő anyagi-müszaki feltételek biztositottak. A kertészeti ágazatokban és a szarvasmarha ágazatban 1977-től érvényesülő közgazdasági feltételek jobban ösztönöznek a fajlagos hozamok növelésére, a gazdaságos termelésre. A szövetkezetek üzemi tervei és az ez évben eddig elért eredmények alapján valószinüsithető, hogy további céltudatos, szervezett munkával a tervfeladatok megvalósithatók.

Az állami költségvetés bevételei

Az 1976. évi állami költségvetés 32o,4 milliárd forint összegü bevétele 7,1 milliárd forinttal /2,3 %-kal/ meghaladta az előző évit, ugyanakkor az előirányzatnál 14,7 milliárd forinttal /4,4 %-kal/ kevesebb lett. A bevételből 26o,3 milliárd forint volt a vállalatok és szövetkezetek befizetése. Ez az összes bevétel 81 %-a és 7 %-kal több az előző évinél. A lakossági befizetések összege 17,1 milliárd forint, a bevételek 5 %-a. A központi és tanácsi költségvetési szervezetektől, a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból, továbbá a hitelfelvétek és visszafizetések különbözetét is tartalmazó egyéb befizetésekből a költségvetés bevétele 43 milliárd forint, az összes bevétel 14 %-a.

A vállalati és szövetkezeti befizetések

A vállalatok az 1976. évi nyereségükből nyereségadó és bérfejlesztési befizetés cimén 7o,8 milliárd forintot - az előirányzottal azonos összeget - fizettek be a költségvetésbe. Ez az előző évinél 16,1 milliárd forinttal /18,7 %-kal/ kevesebb.

Az 1976. évi nyereség után a vállalatok általános nyereségadóként 55,8 milliárd forintot, a részesedési célu felhasználás után többletadóként 14,8 milliárd forintot számoltak el. A nyereségadóból a vállalatok - elsősorban a népgazdasági terv fejlesztési céljaival összhangban lévő fejlesztések támogatására, valamint az általános nyereségadóval és a kötelező tartalékalappal csökkentett nyereség kiegészitésére és egyéb célokra - 4,6 milliárd forint adókedvezményben részesültek. A vállalatok - az előző évi tulfizetéseket és az 1976. évi tényleges kötelezettségeknél nagyobb adóelőleg-befizetéseket is figyelembe véve - a költségvetésbe 7o,2 milliárd forint nyereségadót fizettek be. A nyereségérdekeltségi rendszer ösztönző erejének elősegitésére mérséklődött a nyereségadó átlagos mértéke /a termelő vállalatok az 1975. évben loo forint nyereségükből 6o,6o forintot, a mult évben 49,9o forintot fizettek be az állami költségvetésbe/. A bérfejlesztési befizetés összege 6oo millió forint, ami az előirányzottnak csak mintegy a fele.

A vállalatok és a szövetkezetek nyereségének 6 %-a, 5,7 milliárd forint városi és községi hozzájárulásként a telephelyük szerint illetékes tanácsok rendelkezésére állt. A befizetés az előző évinél mintegy 7oo millió forinttal kevesebb, de mintegy 2oo millió forinttal több az előirányzottnál.

Eszközlekötési járulék címén a költségvetés bevétele - az 1,3 milliárd forint összegü beruházási járulékkal együtt - 24,3 milliárd forint. Ez az előző évinél 3oo millió forinttal /1 %-kal/ több, de a tervezettnél 5oo millió forinttal /2 %-kal/ kevesebb. Az összes befizetésből mintegy 6 milliárd forint a tanácsok bevétele.

A termelésben lekötött állóeszközök járuléka 14 milliárd forint, a forgóeszközöké pedig 1o,3 milliárd forint. A termelési költségként elszámolt eszközlekötési járulékból a szövetkezeti szövetségeket 1,2 milliárd forint - az előző évinél 18 %-kal több - illette meg. Ezt az összeget a szövetségek tagszövetkezeteik között beruházásra és a forgóalap növelésére csoportosithatták át. Egyes szolgáltatások fejlesztésére, bővitésére a vállalatok 44 millió forintot tarthattak vissza az elszámolt eszközlekötési járulékból.

Az állóeszközök /nettó értéken számba vett/ és a forgóeszközök együttes értéke 868 milliárd forint, az előző évihez képest 11 %-kal nőtt. Az eszközlekötési járulék alapját képező eszközállomány - 5o9 milliárd forint - azonban csak 2,9 %-kal nagyobb az elmult évinél.

A mentesités körének 1976. január 1-től történt kiterjesztése miatt ugyanis a járulék fizetése alól mentes eszközök állománya 24 %-kal több volt az elmult évinél, az összes eszközhöz viszonyitott aránya az 1975. évi 36,8 %-ról 41,4 %-ra nőtt. A mentesitett eszközök aránya az élelmiszeriparban és az erdőgazdálkodásban majdnem megkétszereződött /49 %-ról 84 %-ra, illetve 3o %-ról 6o %-ra emelkedett/. A széleskörü mentesitésekkel az állami költségvetés 17,9 milliárd forint bevételt engedett át a vállalatoknak. Különösen jelentős kedvezményben részesültek a bányászati, az élelmiszeripari, valamint a közüzemi szolgáltató vállalatok.

A bérjárulékok - a társadalombiztositási járulék és az illetményadó - összege 36,5 milliárd forint. Ez az előző évinél 1o,7 milliárd forinttal /41 %-kal/ több, de az előirányzottnál mintegy 5oo millió forinttal /1,4 %-kal/ kevesebb.

Az előző évihez képest bekövetkezett gyors növekedés nagyrészt a járulékkulcsok emelésének következménye. Központi intézkedésre - az élőmunkával kapcsolatos társadalmi költségek valóságosabb kifejezésére, a rendelkezésre álló munkaerő ésszerü igénybevételének elősegitésére - nőtt a vállalatok befizetési kötelezettsége. A befizetésből az illetményadó 12,3 milliárd forint, a társadalombiztositási járulék 24,2 milliárd forint. A vállalatok által költségként elszámolt bérjárulékok összege az évi bérköltség

31,6 %-a /egy évvel korábban 23 % volt/. Az illetményadóból 9,5 milliárd forint a tanácsok költségvetési bevétele.

Az egyes vállalatoknak, illetve ágazatoknak nyujtott kedvezmények, valamint a mentesitések körének 1976. évi kiterjesztése miatt mintegy 4 milliárd forint összegü /az előző évinek kétszeresét elérő/ járulék befizetése alól mentesültek a vállalatok. Kedvezményes kulcs alapján fizettek járulékot, illetőleg teljesen mentesültek a kötelezettség alól a bányászati, bizonyos szolgáltató és vizgazdálkodási, valamint az élelmiszeripari vállalatok többsége.

A termelési adó 4o,3 milliárd forint, az előző évinél 18,5 milliárd forinttal /85 %-kal/ több, de az előirányzottnál 2,8 milliárd forinttal kevesebb. Az előző évihez viszonyitott bevételi többlet csaknem teljes egészében az adófizetési kötelezettség kiterjesztésének következménye. A különböző területek jövedelmi viszonyainak ésszerü alakitása, a tervszerinti fejlesztés közötti összhang megteremtése, valamint a költségvetési bevétel fokozása érdekében a korábbinál szélesebb körben kellett alkalmazni a termelési adó jellegü elvonásokat. Az adóköteles termelés /tevékenység/ és a forgalom bővülése csak kismértékben növelte a bevételt. Az előirányzottól való lemaradás alapvető oka az, hogy egyes területeken - elsősorban az iparban és a kereskedelemben - a korábban számitásba vett termelési adókötelezettséget a feltételek változása miatt nem lehetett érvényesiteni.

A termelői árrendezéssel és a szabályozó módositással összefüggésben 4,3 milliárd forinttal emelkedett az itthon termelt földgáz- és kőolajipari termékek árában felszámitott járadék jellegü adó. Igy ezen a cimen elért költségvetési bevétel 9,2 milliárd forint. A jövedelemképződés és a fejlesztési célkitüzések összhangjának megteremtése érdekében a vállalati erőfeszitésektől függetlenül képződő jövedelmek elvonásából származó költségvetési bevétel 12,7 milliárd forint, ami az előirányzottnál 1,2 milliárd forinttal kisebb. Ez azzal függ össze, hogy a gépiparban a számitottnál mérsékeltebb volt az adóköteles tevékenység bővülése. Az uj kötelezettségeknek közel felét a gépipari vállalatok teljesitették, de jelentős volt a könnyüipar, a vegyipar, a kohászat adóbefizetése is. Az épitőiparban a már emlitett intézkedésekkel összhangban a termelési adó-befizetés összege a tervvel egyezően 1,6 milliárd forint volt.

A bel- és külkereskedelmi adó együttes összege 11,5 milliárd forint. Ez mintegy 5 milliárd forinttal több az előző évinél, részben az adókötelezettségnek a szabályozók módositásával kapcsolatos emelkedése

miatt. A kereskedelmi adó mintegy 1,6 milliárd forinttal kisebb a tervezettnél elsősorban azért, mert a fogyasztásicikk-kereskedelemben, valamint néhány termelőeszköz-, és mezőgazdasági terméknagykereskedelmi vállalatnál, továbbá a külkereskedelemben a számitottnál ilyen címen kisebb a jövedelemelvonás és az adóköteles forgalom is mérsékeltebben bővült az előirányzottnál.

A szocialista export-árak miatti többletjövedelmek nagy részét a vállalatok a költségvetésbe befizették. A szocialista viszonylatu kivitelt terhelő egyéb adófizetésekkel együtt ilyen cimen a költségvetés bevétele 1,8 milliárd forint volt. Az ebből származó költségvetési bevétel döntő részét a vegyipari és a gépipari vállalatok teljesitették.

A szállitás és hirközlés népgazdasági ágban a pénzügyi intézkedések hatására keletkezett többletjövedelmek elvonásából a költségvetési bevétel 1,1 milliárd forint volt.

Az épitési-szerelési adóból a bevétel 28o millió forint, az előző évinél 1,1 milliárd forinttal, az előirányzatnál több mint 5oo millió forinttal kisebb. Az adófizetési kötelezettség ugyanis már csak az épitési adó bevezetésekor folyamatban lévő épitési-szerelési munkák után volt esedékes. Az épitési jellegü beruházási igények mérséklését, az épitési kereslet és kinálat összhangjának javitását segitette a beruházó vállalatok fejlesztési alapját terhelő épitési adó. A költségvetés bevétele 46o millió forint, az előirányzottnál mintegy 7oo millió forinttal kisebb. Ez összefügg azzal, hogy a széleskörü mentesités mellett a beruházásokban - központi szándékoknak megfelelően is - erőteljesebb volt a tervezettnél a gépi berendezések bővitése.

Forgalmi adó cimén a költségvetés bevétele 26,4 milliárd forint, amely 2,4 milliárd forinttal /8 %-kal/ kevesebb az elmult évinél és több mint 6oo millió forinttal /2,4 %-kal/ kisebb az előirányzatnál is. Az adóbevételnek a tervezettnél alacsonyabb összege döntően az adóköteles ruházati cikkek számitottnál mérsékeltebb forgalmának következménye.

Csökkentették a forgalmiadó-befizetést az év elejével életbe léptetett ár- és szabályozó módositások. Emiatt együttesen mintegy 2,9 milliárd forint adóbevétel maradt el, amelyből 1,5 milliárd forint az élvezeti cikkeknél - ezen belül 8oo-9oo millió forint a dohányáruknál, 3oo-4oo millió forint a kávénál és teánál -, 8oo millió forint pedig az élelmiszerek körében /döntően az édesipari termékeknél/ következett be. Az adóbevételeket külön intézkedések nem növelték /1975.évben ilyen cimen 1,2 milliárd forint bevétel keletkezett/. Ugyanakkor az adóköteles termékek

forgalmának bővülése 1,7 milliárd forint többletbevételt eredményezett.

A költségvetés összes forgalmiadó-bevételének 57 %-a az élvezeti cikkek forgalmából származott /arányuk tovább nőtt/. Valamelyest emelkedett /és 21 %-ot képviselt/ a vegyes iparcikkek forgalma után fizetett adó is. A ruházati cikkek forgalmát terhelő adó aránya - bár az innen származó bevétel elmaradt az előirányzattól - lényegében azonos volt az előző évivel /15 %/. Az összes adóbevétel csökkenésének hatására a loo forint kiskereskedelmi forgalomra és vásárolt lakossági szolgáltatásra jutó forgalmi adó az 1975. évi 11,5o forintról 9,9o forintra mérséklődött.

A vám és import-forgalmi adó összege 26 milliárd forint, az előző évinél 5,7 milliárd forinttal /28,1 %-kal/ több, az előirányzatnál azonban 1,5 milliárd forinttal /5,6 %-kal/ kevesebb.

A vámbevétel 14,9 milliárd forint, az előző évivel csaknem azonos, az előirányzatnál viszont 1,5 milliárd forinttal kevesebb. A behozatal - az élelmiszeripari anyagok és élőállatok kivételével - minden főbb termékcsoportban alacsonyabb lett a vártnál.

Az import-forgalmi adó 11,6 milliárd forint, az 1975. évit 6 milliárd forinttal /29,7 %-kal/ és az előirányzatot is több mint 45o millió forinttal /4,1 %-kal/ meghaladta. Az előző évhez viszonyitott növekedés nagyrészt a megvalósitott termelői áremelések következménye. Legnagyobb bevétel emelkedés a kőolajnál és a kőolajtermékeknél /4,2 milliárd forint/, a fánál /65o millió forint/ és az aluminiumnál /45o millió forint/ volt. Az előirányzaton felüli többletbevételt a fánál, a kőszénnél és a koksznál - főként a forgalom bővülése miatt - lehetett elérni. Ezt részben ellensulyozta a személygépkocsi behozatal elmaradásának kedvezőtlen hatása.

Központositott amortizáció címén a költségvetés 7,3 milliárd forint bevételhez jutott. Ez az előző évinél loo millió forinttal /1 %-kal/ több, de a tervezettnél 4oo millió forinttal /5 %-kal/ kevesebb. Az értékcsökkenési leirás általános érvényü visszatartási lehetőségén felül a vállalatok jogszabály alapján, vagy egyedi döntéssel kapott meghatározott célu kedvezményként - az 1975. évinél 1,1 milliárd forinttal nagyobb befizetés alól mentesültek. Mentesült a befizetés alól a vizgazdálkodás, további kedvezményben részesült a szénbányászat és több élelmiszeripari vállalat. Az értékcsökkenési leirás központositott részéből az állami költségvetés 156 millió forintot a tanácsoknak engedett át fejlesztési tevékenységük támogatására.

Egyéb vállalati befizetések címén 14,6 milliárd forint volt az állami költségvetés bevétele. Ez 1,2 milliárd forinttal több az előző évinél és 3,1 milliárd forinttal több az előirányzatnál is. A bevételek jelentős része /4,2 milliárd forint/ a pénzintézetek bankári és pénzpiaci müveletei eredményének elszámolásából származott. A vállalatok import-engedélyezési illeték és készletek átértékelési különbözete címén 1,6 - 1,6 milliárd forintot fizettek be. A költségvetés bevételét növelte /2,1 milliárd forinttal/ az árkülönbözeti tartalékalapok egyrészében felhalmozódott - feleslegessé vált - összegekből évközi intézkedésekre végrehajtott elvonás. Az adópótlék és a birság összege 9oo millió forint. A külkereskedelmi vállalatok zárolt fejlesztési alapjából 6oo millió forint volt a befizetés. A vállalatoknak a központi müszaki fejlesztési alapba történt befizetéséből a költségvetés 6oo millió forintot vont el. Az állami gazdaságok földadó befizetése 29o millió forint volt.

A mezőgazdasági szövetkezetek adó- és egyéb befizetése 8,2 milliárd forint. Ez 15o millió forinttal /2 %-kal/ több az előző évinél és valamelyest /1 %-kal/ kevesebb az előirányzatnál. Az adóbevételeken belül 3 milliárd forint a jövedelemadó, 1,9 milliárd forint a termelési adó és 1,2 milliárd forint a földadó.

Az üzemi jövedelmek csökkenése ellenére 3 %-kal nőtt a befizetett adók összege. Ennek oka a termelési adó 26o millió forintnyi növekedése, amely azzal függ össze, hogy a szövetkezetek a kisegitő és mellékte-vékenység után magasabb adót fizettek. Emellett a nagyvárosi és városi települési körzetekben müködő szövetkezetek adóköteles tevékenysége is az átlagosnál gyorsabb ütemben bővült.

A földadó összege az előző évi szinten alakult. A szabályozómódositás keretében bevezetett - egy főre jutó bruttó jövedelem alapján progresszív - jövedelemadó összege 5 %-kal több mint az 1975. évi jövedelemadó, de elmarad 7 %-kal az előirányzattól. Az uj adózási rendszer - a céloknak megfelelően - alapvetően átrendezte az adóterheket. Az átlag feletti eredményeket elérő gazdaságok mind tömegében, mind szinvonalában jelentősen több jövedelemadót fizettek, az átlag alattiak kevesebbet, a veszteséges, valamint a rendkivül alacsony jövedelmü gazdaságok nem fizettek adót. A befizetett jövedelemadó többlet a magas nyereségü szövetkezeteket terhelte. A társadalombiztositási járulék összege 9oo millió forint volt.

A lakosság befizetései

A lakosság költségvetési befizetéseinek összege mintegy 17,1 milliárd forint. Ez 5 %-kal több az előző évinél, de 2 %-kal kevesebb az előirányzatnál. A különféle jogcimeken fizetett adóból 8,1 milliárd forint, társadalombiztositási és nyugdijjárulékból pedig 9 milliárd forint illette meg a költségvetést. A bevétel 28 %-a adó, 19 %-a illeték és 53 %-a társadalombiztositási és nyugdijjárulék volt.

A kisiparosok, a magánkereskedők és az egyéb önálló foglalkozásuak által fizetett általános jövedelemadó-bevétel 1,4 milliárd forint volt. Ez az előző évinél 2 %-kal, az előirányzatnál pedig 6 %-kal kevesebb. Az általános jövedelemadó rendszer többszöri módositása miatt jobban követte az adózók jövedelmi helyzetét. Ennek eredményeként a nagyjövedelmüek adóterhe nőtt, a kisebb jövedelmüeké pedig kisebb volt mint korábban. Az árutermelő kisiparosokénál kevesebb adót kellett fizetni a szolgáltató-javitó tevékenységet végző kisiparosoknak. Ezek hatására az adókötelezettség viszonylag állandósult és az adóköteles jövedelmekben nincsen olyan növekedés, mint az előző években.

Jogszabály-módositás következtében az 1976. évtől emelkedett a kisiparosok és a magánkereskedők kötelező társadalombiztositási járuléka. Emiatt az adómentesen elszámolható költségek növekedtek és csökkent az adóalap. Az adóbefizetés alakulására hatással volt a kisiparosok létszámának csökkenése is. Emellett arányeltolódás keletkezett a főfoglalkozásu kisiparosok és a müködési engedélyesek között. /Az 1973. évben az adózók 78 %-a volt főfoglalkozásu kisiparos, az 1976. évben pedig 73 %-a. A szocialista gazdasági szervezetekben munkaviszony mellett tevékenykedők, valamint a müködési engedéllyel dolgozó nyugdijas kisiparosok aránya a korábbi 22 %-ról 27 %-ra nőtt./

A mezőgazdasági tevékenységet folytatók által fizetett 73o millió forint jövedelemadó az előző évinél 4 %-kal és az előirányzatnál 16 %-kal kisebb. A mezőgazdasági üzemek körében tovább terjedt a háztáji és illetményföldek pénzbeli vagy természetbeni megváltása, ami után az adó alacsonyabb mértékü. A földet használó háztáji gazdaságok száma az 1972. évihez képest 24 %-kal csökkent.

A háztáji és kisegitő gazdaságok adóztatását szabályozó uj rendelkezés szerint az 1977. évtől a háztáji és illetményföld használatára jogosultak tételes adót fizetnek attól függetlenül, hogy a földterület helyett természetbeni, vagy pénzbeli megváltásban részesülnek. Ezért az ebből származó bevétel meghaladja majd az 1976. évit.

A borforgalmi adóbevétel csökkenését részben az 1975. évi gyenge szőlőtermés okozta, részben pedig az, hogy tovább nőtt az állami és szövetkezeti felvásárló szervezetek részére történt adómentes értékesités aránya. Az adóköteles bormennyiség megállapitásának és ellenőrzésének korszerüsitése érdekében szükségessé vált a borforgalmi adózás rendszerének felülvizsgálata és a tapasztalatok alapján való kiigazitása.

A házadó-bevétel 27o millió forint összege a tervezett szinten alakult. Az 1975. évben megvalósitott egyszeri általános házadóbevallás lehetőséget adott a tanácsoknak arra, hogy rendezzék házadó-nyilvántartásaikat és az eddig be nem jelentett épületeket is adóztassák. A nagyobb értékü lakóházak és üdülők után befizetett házértékadó összege lo millió forint volt. Ez a jogorvoslati eljárások következtében az előző évihez képest 2o %-kal csökkent.

A gépjárműadó-bevétel 1,1 milliárd forint összege 13o millió forinttal /15 %-kal/ több az előző évinél és 1 %-kal kevesebb az előirányzatnál a gépjárművek számának növekedésével összhangban.

A forgalmi adóbevétel valamelyest meghaladta az előirányzatot, a borforgalmi-adóból, a szeszadóból és a honvédelmi hozzájárulásból, továbbá a vámból befolyt bevétel viszont valamelyest elmaradt attól.

Az illetékekből és dijakból a költségvetésnek 3,2 milliárd forint bevétele volt. Ez az előző évinél 4 %-kal, az előirányzatnál pedig 1 %-kal több.

A tulajdont korlátozó intézkedések hatására az utóbbi években mérséklődött a vagyonátruházások száma. Az ingatlanforgalom az 1973. évihez viszonyitva lo %-kal csökkent. Ennek az illetékbevételeket mérséklő hatását azonban ellensulyozta az ingatlanárak emelkedése, sőt némi bevételnövekedést is eredményezett. Az egy ingatlanra jutó átlagos illetékalap /forgalmi érték vagy vételár/ az 1976. évben 46 ezer forint volt, 34 %-kal magasabb az 1973. évinél. Az öröklés és ajándékozás miatti ingó- és ingatlanvagyon-átruházás következtében 34o millió forint volt a költségvetés bevétele. Ez lo %-kal több az előző évinél az öröklés tárgyát képező ingatlanértékek növekedése miatt.

A lakosságnak 8,9 milliárd forint adó-, illeték- és járulékfizetési kötelezettsége keletkezett az 1976. évben. Az adózók ebből 8,7 milliárd forintot egyenlitettek ki. A hátralékok összege az utóbbi években emelkedett. Ez részben annak következménye, hogy a nagy összegü adóterhek

kiegyenlitésére részletfizetési kedvezményt engedélyeznek a tanácsok, valamint - esetenként nagy összegü - adóhiányokat állapitanak meg, aminek beszedése elhuzódik. A hátralékokat növelte az is, hogy az adóügyi szervek nem mindig szereztek érvényt a kivetett adók és illetékek beszedésének. Szükséges ezért, hogy a tanácsok javitsák az adóbehajtási munka eredményességét és fokozzák az adóügyi munka hatékonyságát.

Egyéb bevételek

A költségvetési szervezetek befizetése az 1976. évben megközelitette a 1o,2 milliárd forintot; 1,1 milliárd forinttal /11,7 %-kal/ volt több, mint az egy évvel korábbi és 8oo millió forinttal /8,6 %-kal/ meghaladta az előirányzottat is. Az összes bevételből 7,6 milliárd forint a központi és a tanácsi költségvetési szervezetek müködési bevétele, 2,6 milliárd forint pedig az általuk foglalkoztatottak után fizetett társadalombiztositási járulék. A müködési bevételek összege egyaránt 7oo millió forinttal /11 %-kal/ volt több az 1975. évi teljesitésnél, valamint az 1976. évi előirányzatnál. A növekmény 4o %-a a szerződéses tevékenység gyarapodásából és a folyószámlás szervezetek befizetési kötelezettségének többletéből származott, 6o %-a pedig az intézményhálózat bővüléséből és a szolgáltatásokat igénybe vevők - téritési dijak megállapitásának alapjául szolgáló - jövedelmének emelkedéséből adódott. A társadalombiztositási járulékbefizetések előző évihez viszonyitott többlete 32o millió forint /13,8 %/.

A nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból 21,3 milliárd forint bevétele volt az állami költségvetésnek. Ez az összeg az előző évinél 48o millió forinttal, az előirányzatnál pedig 2,6 milliárd forinttal kevesebb. Az elmaradás egyes beruházási hitelfelvételeknél, az import-hitelek költségvetést érintő hányadánál és a nemzetközi fizetési mérleg áruforgalmon kivüli elszámolásaival összefüggő árfolyamkülönbözetnél keletkezett. Az egyéb bevételek összege 11,6 milliárd forint volt. Ez közel fele az előző évinek és 9,4 milliárd forinttal kisebb az előirányzottnál. Az eltérést főként az okozta, hogy a költségvetési kiadások pénzellátásához a tervezettnél kisebb összegü hitel felvételére volt szükség.

Az állami költségvetés kiadásai

Az állami költségvetés 322,9 milliárd forint összegü kiadása 6,6 milliárd forinttal /2,1 %-kal/ több az előző évinél, de az előirányzatnál 15,2 milliárd forinttal /4,5 %-kal/ kevesebb. A költségvetés kiadásaiból 131,8 milliárd forint, az összes kiadás 4o,8 %-a a központi és a tanácsi költségvetési szervezetek, illetve a fegyveres testületek, valamint a társadalombiztositás feladatainak ellátását segitette; loo,6 milliárd forint, a kiadások 31,1 %-a volt a vállalatok és szövetkezetek részére különféle jogcimeken nyujtott támogatás. A felhalmozási célokra forditott kiadás 68,3 milliárd forint, a kiadás 21,1 %-a. A nemzetközi kötelezettségek teljesitésére és különböző egyéb feladatokra 22,2 milliárd forint, a kiadás 7 %-a jutott.

Felhalmozási kiadások

A költségvetés az 1976. évben beruházásokra, a tanácsi fejlesztési alapok, valamint a magánlakás-épités támogatására, a beruházásokkal kapcsolatos forgóalap-juttatásra, továbbá a vállalati fejlesztési alapok kiegészitésére és központi készletezésre együttesen 63,6 milliárd forintot forditott. A kiadások összege az előző évinél 2oo millió forinttal több, az előirányzottnál pedig 3,1 milliárd forinttal /4,6 %-kal/ kevesebb.

A beruházások pénzellátási rendszere megváltozásának hatására csökkentek a költségvetés kiadásai. Az 1976. december 31. után befejeződő termelő nagyberuházásoknál, valamint egyes termelő jellegü célcsoportos beruházásoknál a közvetlen költségvetési juttatás egy részét állami kölcsön váltotta fel. Módosult a vállalati beruházások állami támogatásának rendszere is. A népgazdasági tervben megjelölt fejlesztési célokhoz a korábbi közvetlen költségvetési juttatások helyett egyre nagyobb mértékben és kiterjedtebb körben közvetett módon, nyereségadó-kedvezményként kapnak állami támogatást a vállalatok. Mindezek a változtatások a fejlesztési célok kiválasztásán, a leggazdaságosabb megoldási módok keresésére való ösztönzésen és a visszafizetési kötelezettségek utján is érvényesitendő vállalati felelősség növekedésén keresztül szolgálják a várt eredmények elérését.

Az állami beruházásokra a kifizetés 69,6 milliárd forint volt, ami az előirányzatnál közel 4,6 milliárd forinttal kevesebb. A vállalati beruházásokra forditott 8o,5 milliárd forint a tervezettnél 7 milliárd forinttal több. A fejlesztések fokozottabb megtérülési követelményeinek kezdeti érvényesülését jelzi már az 1976. évben felhasznált pénzforrások alakulása is, a közvetlen költségvetési forrás aránya közel 4 százalékponttal csökkent, a saját és a kölcsönforrásoké viszont nőtt.

A nagyberuházásokra kifizetett összeg 22,2 milliárd forint, ami 2,7 milliárd forinttal kevesebb az - év közben tartalékként kezelt 1 milliárd forinttal megemelt - éves előirányzatnál, az 1975. évinél pedig 1 milliárd forinttal /4,9 %-kal/ több. Az év során 53 nagyberuházás kivitelezése folyt, költségelőirányzatuk együttesen mintegy 24o milliárd forint. Ezekből 48 az elmult középtávu tervidőszakban, illetve még korábban kezdődött el. A nagyberuházások 1976. évi előrehaladásának fő jellemzője az volt, hogy a megvalósitásban résztvevő szervezetek erőforrásaikat a folyamatban lévő beruházások mielőbbi - néhány esetben gyorsitott - üzembe helyezésére összpontositották, ezt azonban az 1976. évben sem követte rövid időn belül a teljes befejezés.

A népgazdasági terv - a korábbi évekről áthuzódott négy beruházással együtt - 13 nagyberuházás befejezését irta elő; további három beruházás befejezése pedig tervszerütlenül huzódott át. A befejezésre tervezett beruházások alig több mint egyharmadánál maradt nagyobb feladat elvégzése az 1976. évre. A 16 nagyberuházás közül tiznél a termelőberendezéseket már korábban üzembe helyezték, az év folyamán ezeknél már csak a termelő üzemek hiánypótlási, javitási és pótmunkái, illetve a nem termelő létesitmények megvalósitása volt a feladat.

Az év végéig 8 nagyberuházás valósult meg müszakilag teljesen, amiből három gyorsitásra kijelölt és három korábbi évekről áthuzódó beruházás volt. Többek között kiépült a Nyirád-Izamajor bauxit-bánya, ahol a tényleges termelés /425 ezer tonna bauxit/ lényegesen több lett a tervezettnél. Az Ózdi Kohászati Üzemek rud- és dróttermeket gyártó fejlesztésének üzembe helyezésével, a hengermüben - a rudsor előrehozott határidőbeni befejezésével - az 1976. évben 17o ezer tonna hengerelt árut termeltek, az eredetileg tervezettnél 5o ezer tonnával, de a gyorsitási szerződésben foglaltnál is 17 ezer tonnával többet. Az aluminiumprésáru termelés fokozásában jelentős a Székesfehérvári Könnyüfémmü beruházása első ütemének - a gyorsitás szerinti határidőre való - üzembe helyezése. Az évi 545 vagon szalámi és 1o61 vagon egyéb terméket gyártó Szegedi Szalámigyár létesitményei a gyorsitott határidőhöz képest két hónappal korábban üzemeltek, amelynek eredményeként már a mult évben 4o vagon téliszalámi kivitelére volt lehetőség.

Az 1976. évben kezdésre jóváhagyott nagyberuházások előrehaladása nem volt kielégitő. Az induló beruházásoknál ez alapvetően a tervek hiányosságaira, a kivitelezési és szállitási szerződéskötési késedelmekre, árvitákra, nemzetközi megállapodások rendezetlenségére vezethető vissza.

A Dunai Vasmü konverteres acélmüve, a Zalaegerszegi Hütőház, a Hajdusági Cukorgyár beruházásainak megvalósitására az éves ráforditás a tervezett pénzügyi lehetőségeknek csak mintegy fele volt. A Tiszai Vegyi Kombinát polipropilénqyár beruházásának évi pénzügyi teljesitése ugyan

magasabb a számitottnál, de a müszaki előrehaladás nem kielégitő. A Budapesti Szemétégetőmü beruházásánál a tervezési munka és a tereprendezés kezdődött meg.

A lakásállomány és a különféle szolgáltatások /közlekedés, hirközlés, közmü, kereskedelem, egészségügy, oktatás/ fejlesztését segitő és az életkörülmények alakulását közvetlenül befolyásoló célcsoportos beruházásokra forditott összeg 31,9 milliárd forint, az előző évinél közel 1 %-kal több, de a tervben előirányzottnál 4 %-kal kevesebb.

A lemaradást az első félév beruházási tevékenységének - a korábbi évekéhez képest is - nagyobb mértékü lelassulása okozta. Ebben nagyrészt a tervidőszak-váltással kapcsolatos átmeneti jelenségek hatottak. A IV. ötéves tervidőszak lezárását jelentő 1975. év feszitett beruházási tevékenysége, a fokozott törekvés a még rendelkezésre álló pénzügyi források mind teljesebb felhasználására, a beruházások befejezésére az 1976. évre áthuzódó munkákat és számlázásokat csökkentette, különösen a célcsoportos beruházások pénzügyi teljesitését döntően befolyásoló központi lakásépitkezéseknél.

Az uj beruházások megkezdését késleltette az V. ötéves tervidőszak feladataira való nem megfelelő felkészülés, az összevont beruházási javaslatok előkészitetlensége miatt a jóváhagyások elhuzódása. A folyamatban lévők előrehaladását pedig lassitotta egyes anyagok, termékek /kábelek, müszerek, import-berendezések/ és a kivitelezői kapacitás hiánya.

Az 1976. évben - az uj célcsoportokkal együtt - 17 célcsoportban folyt a beruházási tevékenység. Ezek közül a tervezett mértékü - vagy azt meghaladó - pénzügyi megvalósulás csak 7 célcsoportban volt. A közforgalmu vasuti közlekedés hálózatfejlesztése és korszerüsitése célcsoporton belül - pénzügyi átcsoportositás segitségével - terven felüli vasutvonal-villamositást hajtottak végre és hosszu idő óta először nőtt a tervezettet is meghaladóan a vonalkorszerüsités. Az év során jelentős befogadóképességü, gabona tárolására alkalmas raktárak épitése fejeződött be. Jó ütemben haladt a szállodák fejlesztése /a pénzügyi ráforditás lényegében a tervezettnek megfelelő volt/. Az év során üzembe helyezték a Várban a Hilton szállót, Mátrafüreden az Avar szállót, Hévizen a Termál szálló első egységét, Debrecenben az Aranybika szállót bővitették.

Az éves népgazdasági terv 82 ezer lakás felépitését határozta el. Ebből az állami lakások száma 28 ezer, a magánlakásoké 54 ezer. A tervezettnél 12 ezerrel több, összesen 94 ezer lakás épült fel. Az állami lakásépités keretében 15,7 %-os, a magánlakás-épités keretében pedig 13,9 %-os a tulteljesités. A két középtávu tervidőszak közötti átmenet a lakásfejlesztés területén nem volt zökkenőmentes. Az V. ötéves tervi feladatok kezdeti szakaszában - jóllehet kedvezőbb anyagi-müszaki

feltételek között indult meg, mint az előző középtávu tervidőszakban - az épitési területek előkészitésében jelentős késedelmek voltak. A tanácsi lakásberuházásokra rendelkezésre álló pénzügyi források célszerinti felhasználását a pénzellátási rendszer - a müszaki teljesitéssel arányos utólagos kifizetés - is elősegitette. A teljesitménnyel arányos pénzellátás hatására az állami hozzájárulás igénybevételének mértéke csökkent. A lakáspolitikai célok megvalósitását szolgálta a megánlakás-épitéshez kapcsolódó - feltételeiben kedvezőbb - hitelezési tevékenység is.

Az egyéb állami beruházásokra forditott 15,5 milliárd forint összegü kifizetés lényegében az előirányzat és az elmult évi teljesités szintjén maradt. Ugyanis a szükségesnél bővebb forrásellátottság megakadályozására központi intézkedésekre mérséklődött a beruházási lehetőség. Az intézkedések a beruházók tevékenységét nagyrészt a folyamatban lévő beruházásokra irányitották, az uj kezdéseket csökkentették.

A vállalatok és szövetkezetek döntési körébe tartozó beruházások teljesitése a tervezettnél 9,4 %-kal, az előző évinél pedig 3,6 %-kal több. A terven felüli kifizetéseket lényegében teljes egészében gépbeszerzésre használták fel. Ezen belül is kiemelkedő volt a gépbehozatal növekedése a minden piacon értékesithető termékeket létrehozó fejlesztések - fejlett technikát igénylő - gépbeszerzéseivel összefüggésben. A beruházási teljesités 76 %-a az állami vállalatok, 24 %-a a szövetkezetek fejlesztéseihez kapcsolódott.

Az 1976. évben a vállalati és a szövetkezeti beruházások ráforditásának 56 %-a saját erő, 29 %-a visszterhes pénzeszköz /beruházási hitel és támogatási hitel közvetett juttatásként/ és 15 %-a közvetlen költségvetési juttatás volt.

A vállalatok és szövetkezetek a tervben jóváhagyott célokra és a meghatározott pénzügyi kereten belül 12,8 milliárd forint közvetlen és 1,6 milliárd forint közvetett állami támogatást /nyereségadó kedvezményt megelőlegező támogatási hitelt/ vettek igénybe beruházásaikhoz. Ez együttesen az éves előirányzat 92 %-a. Az állami támogatással megvalósuló beruházások mérsékeltebb teljesitését - az előkészitési hiányosságokon tul - egyes ágazatokban /pl. gépipar, könnyüipar/ a támogatásra igényt tartó vállalatok kedvező saját forrás ellátottsága és hitelképessége tette lehetővé /az állami támogatási célkitüzésekkel egybeeső beruházások egy részét a költségvetés hozzájárulása nélkül is megvalósithatják/.

A vállalati beruházásokra történt pénzügyi ráforditás többek között a villamosenergia-iparban a meglévő erőmüvek szilárd tüzelőanyagra való átállitására irányult. A kohászati, gépipari és vegyipari vállalatok

számos nagy költségigényü beruházást kezdtek el, elsősorban a versenyképesen értékesithető termékek gyártásának növelése érdekében. A könnyüiparban jelentősek az ágazati tevékenység korszerüsitését segitő ujonnan inditott fejlesztések. Ezen a területen a korábbi évekéhez képest nagyobb mértékben valósultak meg a munka- és környezetvédelemmel, a szociális ellátás javitásával összefüggő beruházások is. Az élelmiszeriparban fokozódott a belföldi gépek beszerzése. A tej- és konzerviparban jelentős beruházásokat helyeztek üzembe. Az épitőiparban a vállalati beruházási tevékenység a magasabb szinvonalu munka elvégzését segitő központi telepek és a korszerübb gépparkok létesitésének előkészitésére, megvalósitására irányult. A szállitás területén a közuti közlekedést javitó beszerzések /autóbuszok, tehergépkocsik stb./, a belkereskedelmi ágazatban pedig a lakosság jobb, korszerübb ellátását szolgáló kereskedelmi létesitmények /áruházak, raktárak/ megvalósitására nyilt lehetőség.

A vállalati beruházási törekvések általában összhangban voltak a népgazdasági terv céljaival. Folytatódtak a kiemelt programok beruházásai. Egyes területeken /ipar, élelmiszeripar/ összpontositott, állami beruházásokra jellemző nagyságu fejlesztések indultak meg, döntően hitelforrásokból.

A folyamatban lévő beruházások között nő azok száma, amelyek jó előkészités után határidőre és a tervezett termelőképességgel, az előirányzott költségek betartásával lépnek üzembe. A beruházások - főként a nagyberuházások - jelentős részének müszaki, gazdasági előkészitése és kivitelezése azonban továbbra sem kielégitő. Még mindig sokkal nagyobb a kezdeményezőkészség a pénzforrások megszerzésében, mint a kivitelezés tervszerü megvalósitásában.

A költségvetés az év folyamán megvalósult beruházások tartósan lekötött forgóeszköz-szükségletére 1,7 milliárd forintot forditott, az előirányzottnál és az előző évinél is loo millió forinttal többet. A vállalatok saját pénzeszközeit fejlesztési alap-, illetve forgóalap-juttatás cimén 1,8 milliárd forinttal egészitette ki a költségvetés. A juttatás 5o %-a a termelőeszköz nagykereskedelmi, 3o %-a az ipari - és ezen belül is háromnegyed részben az élelmiszeripari - vállalatok saját alapjait növelte.

A tanácsi feladatok megvalósitásához a költségvetés a tanácsi fejlesztési alapok kiegészitésére az előirányzottnál kisebb összeget forditott.

A magánlakás-épités támogatására a költségvetés kiadása 2,4 milliárd forint volt. Az 1976. évben a pénzügyi és a hitelfeltételek módosultak, s a hitelek felső határának emelésén tulmenően bővültek a lakosságnak nyujtható kedvezmények /kamatok mérséklése, törlesztési időtartamok

hosszabbitása, munkások lakásépitésénél magasabb támogatás, meghatározott esetekben a törlesztőrészletek mérséklése/. A tanácsi értékesitésü lakásoknál, valamint az Országos Takarékpénztár beruházásában létesült többszintes lakóházaknál, továbbá a lakásépitő szövetkezeti, vállalati és egyéb szervezésü többszintes lakóházak épitésénél 29.3oo lakás épittetője vagy vásárlója részesült szociálpolitikai kedvezményben. Ezen felül az állami vállalatok munkásai 8.1oo - az előző évinél közel 4o %-kal több - lakás épitése /vásárlása/ során kaptak átlagosan 81 ezer forint /az 1975. évihez képest egyharmaddal több/ állami támogatást.

Az év folyamán erőteljes törekvés volt a beruházások megvalósitásának gyorsitására, különösen egyes nagy- és célcsoportos beruházásoknál, ahol a megvalósitásban résztvevők szocialista együttmüködési megállapodásokat is kötöttek a mielőbbi üzembe helyezés érdekében. Ezek ellenére még nem vált általánossá a folyamatban lévő beruházások mielőbbi befejezésére való törekvés. Jelentősen megnőtt az uj induló beruházások száma /különösen a vállalati döntési körben, és ott is általában jelentős bankhitelek és állami támogatások igénybevételével/ és azok nagyságrendje. Ezért a gazdálkodó szervezetek fejlesztésre forditható saját forrásait a feltételek következetes érvényesitése mellett a jövőben csak olyan mértékben indokolt hitellel, visszterhes, vagy végleges támogatásokkal kiegészitení, amely nem idézi elő a népgazdasági tervben előirányzott mérték tullépését. A beruházási egyensuly javitása azt is megköveteli, hogy a kedvezőtlen megtérülésü, a gazdasági követelményeket ki nem elégitő fejlesztések ne kezdődhessenek el.

A vállalatok és szövetkezetek támogatása

A költségvetésből a vállalatok és szövetkezetek részére folyósitott támogatás összege 1o5,2 milliárd forint volt, amely mintegy 2 %-kal több a megelőző évinél, az előirányzatnál viszont 4,6 milliárd forinttal /4 %-kal/ kevesebb. A támogatások összegét, növekedését és az egyes támogatási formák szerinti szerkezetét - erőteljesen befolyásolta az 1976. január 1-i részleges termelői árrendezés, a külkereskedelmi árszorzó csökkentése /a forint árfolyamának a külföldi árak alakulását és a népgazdaság érdekeit figyelembe vevő rugalmas változtatása/, valamint a különböző pénzügyi intézkedések hatása. Az előirányzathoz viszonyitva elért megtakaritást a támogatások odaitélésénél alkalmazott szigorubb gyakorlat mellett elsődlegesen a támogatott tevékenységek tervezettnél mérsékeltebb ütemü bővülése idézte elő.

Állami visszatérités cimén a költségvetés 24,6 milliárd forint támogatást folyósitott. Ez az előző évinek kétszerese, de az előirányzatnál 3,4 milliárd forinttal /12 %-kal/ kevesebb. Az előző évihez képest jelentősen növelte a költségvetési juttatást az árszorzó központi intézkedésre végrehajtott csökkentése /a forint felértékelése/, az export-ösztönzést segitő nyereségadó kedvezmény-rendszerének egyes

területeken állami visszatérítéssel történő helyettesitése, egyes termékek /hus/ támogatási módjának változtatása.

A szocialista viszonylatu állami visszatérités lo milliárd forint összegéből 24 % a könnyüipari, 11 % a gépipari, 17 % az élelmiszeripari és 18 % a kohászati termékek kivitelét ösztönözte. Az előző időszakhoz képest ebben a viszonylatban több mint kétszeres volt a költségvetési juttatás növekedése. Igy a támogatás az előirányzott 9,3 milliárd forintot 7,5 %-kal meghaladta, amellett, hogy az export-árbevétel lényegében az előző évivel azonos. /Az export-forgalom növekedését 6 %-kal befolyásolta az árak emelkedése./ A loo forint támogatott árbevételre jutó állami visszatérités /22,6o forint/ 6o %-kal nagyobb, mint tavaly és 15 %-kal több, mint az előirányzat. A támogatott részaránynak az összes árbevételen belüli növekedése valamivel kisebb a tervezettnél. A tervezetthez képest jelentős /megkétszerződött/ a gépiparnak adott állami visszatérités.

A nem rubel viszonylatu állami visszatérités 14,6 milliárd forint összegéből 28 % az élelmiszeripari, 22 % a könnyüipari, 18 % a gépipari, 12 % a vegyipari termékekre jutott. Az előző időszakhoz képest közel kétszeres növekedési ütem kisebb, mint a tervezett.

A nem rubel viszonylatu kivitel értéke az előző évinél és a tervezettnél is kisebb mértékben nőtt, s ezért - a kivitelben való vállalati érdekeltség fenntartása mellett - a számitottnál kevesebb a költségvetési juttatás. Számottevően visszaesett a mezőgazdasági termékek kivitele. A loo forint támogatott árbevételre jutó állami visszatérités /29,3o forint/ a tervezettnél 2o %-kal kisebb, az előző időszakénál viszont 32 %-kal több. Az árbevételen belül a támogatott részarány növekedése alatta marad a tervezettnek.

Az export ösztönzését, az egyensuly javitását a költségvetés más formában is támogatta, de ezen a cimen sem növelhette aránytalanul a vásárlóerőt. Az export-feladatok megvalósitásának támogatásaként külön pályázat alapján a Külkereskedelmi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium pénzügyi kedvezményekben részesitik azokat a vállalatokat, amelyek a külföldi fizetési eszközökkel mérve is kedvező gazdaságossággal vállalják a jól értékesithető árualapok kivitelének gyors növelését. Ezideig 92 vállalat pályázott, ebből 54 vállalat részesült a kedvezményben. Ezek a szerződések szerint az 1976-198o. év között 52 milliárd forint /1,2 milliárd dollár/ tőkés viszonylatu export-bővitésre vállaltak - az 1975. évi szinten felül - kötelezettséget.

A nem szocialista export jövedelmezősége - a célokmak megfelelően - javult az elmult időszakhoz képest, különösen a kivitel szempontjából jelentősebb vegyipari és élelmiszeripari ágazatokban.

Dotáció és termelési árkiegészités címén folyósitott állami támogatás 18,5 milliárd forint, ami az 1975. évinél 1,3 milliárd forinttal, az előirányzottnál pedig 1,4 milliárd forinttal kevesebb.

Az iparvállalatok termelési támogatása - a tervvel egyezően - 4,7 milliárd forint. Ez az előző évinél 2,3 milliárd forinttal kisebb, nagyrészt azért, mert az ár- és pénzügyi intézkedések miatt jelentősen csökkent az élelmiszeripar és épitőanyagipar támogatása.

Az iparon belül változatlanul nagy összegü támogatásban részesült a bányászat /1,6 milliárd forint/, s a szabályozó módositások miatt mintegy 5oo millió forinttal emelkedett a kohászat részére nyujtott dotáció összege.

Az állami mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás támogatásának együttes összege az előző évivel és a tervvel közel azonosan 1,3 milliárd forint. A támogatás nagy része az állami mezőgazdaság szarvasmarha-tenyésztését segitette és jelentős összegü juttatást kaptak a kedvezőtlen adottságu gazdaságok is.

A szállitás és hirközlés népgazdasági ág támogatása 1,6 milliárd forint, az előző évinél mintegy 35o millió forinttal több. A közuti közlekedés területén a munkaidőcsökkentés miatt nőtt a dotáció, emellett emelkedett a devizaszerzés támogatása. A hirlapterjesztést a költségvetés közel 17o millió forinttal támogatta.

A belkereskedelemben előirányzott támogatások összege 1o,3 milliárd forint, ami 2oo millió forinttal több az előző évinél. A mezőgazdaság részére kedvezményes áron értékesitett hazai előállitásu és külföldről behozott gépek, gépalkatrészek, növényvédőszerek és mütrágyák forgalmazását 8,5 milliárd forint segitette, ami az előző évinél és az előirányzottnál is közel 1 milliárd forinttal kisebb. Ez a tervezettnél mérsékeltebb forgalommal függ össze; a felhasználók részben az aszályos időjárás miatt, részben a jövedelmi viszonyok bizonytalanságára hivatkozva, a tervezettnél kevesebb mütrágyát és növényvédőszert használtak fel. Jelentős összegü támogatásban részesültek a gyapjufelvásárlással, a zöldség- és gyümölcs-szállitással és tárolással foglalkozó kereskedelmi egységek, valamint a kiskereskedelem nyiltárusitásu üzletei és a gyógyszertárak.

A költségvetés az előző évihez hasonlóan több mint 5oo millió forinttal támogatta a filmgyártást és a könyvkiadást.

A termelési támogatások - a viszonylagos csökkenés ellenére - jelentős összegü költségvetési terhet jelentenek. Az év eleji ár- és szabályozó módositások néhány területen mérsékelték ugyan a támogatásokat, de máshol éppen a megváltozott feltételek miatt kellett egyes - társadalmilag szükséges - tevékenységek továbbvitelét ujabb támogatásokkal segiteni.

A vállalatok egy része a termelés gazdaságosabbá tételének eszközeként kezeli a támogatást, indokolatlan igényt támaszt a költségvetéssel szemben és a jobb jövedelmezőség elérését akadályozó tényezők megszüntetésének vagy mérséklésének más utját nem is keresi.

A termelési támogatások kiterjedt rendszere tulzott védettséget biztosit a vállalatok számára és kedvezőtlen a pénzügyi rendszer mükődésére is. Megfelelő elvi előkészités után mérsékelni és egyszerüsiteni kell a pénzügyi megkülönböztetéseket.

Fogyasztói árkiegészités cimén a költségvetés 34,8 milliárd forint támogatást fizetett ki. Ez 7,1 milliárd forinttal /közel 26 %-kal/ több, mint az előző évben volt. Az e cimen adott juttatás ugyanakkor 6oo millió forinttal kisebb az előirányzatnál. Az igénybevétel mérséklődése döntően annak a következménye, hogy a fogyasztói árintézkedések az eredetileg számitottól eltérő körben és mértékben érintették a fogyasztói ártámogatásokat. /A költségvetési tervezés lezárása után került sor - más intézkedés helyett - a cukor fogyasztói árának emelésére./

A fogyasztói árkiegészités mult évi jelentős mértékü növekedése arra az életszinvonal-politikai célkitüzésre vezethető vissza, hogy az

alapvető élelmiszerek és lakossági szolgáltatások árszinvonalát az e termékek termelői ár- és költségszinvonalát erőteljesen befolyásoló szabályozó módositások ellenére is a tervezett keretek között lehetsen tartani. A termelői ár- és szabályozó változások 8,3 milliárd forint többlet-támogatás folyósitását tették szükségessé. Ezen belül mintegy 5 milliárd forinttal kellett az élelmiszerek körében növelni a költsévetési juttatást. A személyszállitásnál - az előbbiek miatt - 2 milliárd forint, a tüzelőanyagoknál pedig 7oo millió forint volt a többlet-kifizetés. A támogatott termékek és szolgáltatások forgalmának bővülése 1,8 milliárd forinttal emelte a támogatási igényt. A hust és a huskészitményeket érintő, az 1976. év juliusában végrehajtott fogyasztói áremelés az előzőekkel szemben megközelitőleg 2,8 milliárd forint támogatás -csökkentést tett lehetővé. További 2oo millió forint támogatás-megtakaritás volt elérhető az állandó és idényfürdők pénzügyi megkülönböztetésének uj módja által.

A fogyasztói árkiegészitési támogatások fő termékcsoportonkénti összetétele az előző évihez képest lényegében változatlan maradt: a legnagyobb hányad /43 %/ az alapvető élelmiszerekre jutott, igen jelentős volt továbbá a lakossági szolgáltatások részesedése is /38 %, ezen belül a személyszállitásé 26 %/.

Az alapvető élelmiszerek árkiegészitése 15,3 milliárd forint. E támogatásból - a fogyasztói áremelés ellenére is - a legnagyobb összeg /5,5 milliárd forint/ a husra, huskészitményekre, zsiradékokra jutott. Emellett igen számottevő volt /4,6 milliárd forint/ a tej és tejtermékek, a kenyér és egyéb pékáruk /2 milliárd forint/ és a tartósitóipari termékek /1,6 milliárd forint/ árkiegészitése is. A vendéglátóipari ételforgalom 1,4 milliárd forint összegü támogatásban részesült.

A ruházati cikkek árkiegészitése 1,8 milliárd forint, mintegy loo millió forinttal több az előző évinél. Az ezen árufőcsoportra folyósitott támogatás legnagyobb része /84o millió forint/ a lábbelikre jutott. A hagyományos tüzelőanyagok árkiegészitése elérte a 2 milliárd forintot.

A lakossági szolgáltatások támogatására a költségvetés 13,4 milliárd forintot forditott, amelyből lo,2 milliárd a személyszállitásra jutott. E támogatások igénybevétele megfelelt az előirányzottnak.

A loo forint kiskereskedelmi forgalomra és vásárolt lakossági szolgáltatásra jutó fogyasztói árkiegészités tovább nőtt, 13,lo forint volt az előző évi 11,2o forinttal szemben.

Az import-ártámogatások 8,9 milliárd forint összege nagyrészt a végrehajtott termelői ár- és egyéb intézkedések következtében 18,2 milliárd forinttal kevesebb az előző évinél és 1,7 milliárd forinttal /24 %-kal/ több az előirányzottnál.

A tervhez képest bekövetkezett növekedést a többlet burgonya behozatal és a kávé, valamint a kakaó vártnál nagyobb külföldi áremelkedésének ellensulyozása okozta.

Az import-árkiegészitésként nyujtott 7,2 milliárd forintból 2,5 milliárd forint az energiahordozókra, 1-1 milliárd forint a vegyipari anyagokra és a cukorra, 1,4 milliárd forint a fekete- és szinesfémkohászati termékekre jutott.

Az árkülönbözeti tartalék alapok támogatására együttesen 1,7 milliárd forint kifizetést kellett teljesiteni. Az élelmiszeripari külön tartalék alap árkülönbözetének egy része a költségvetés bevétele lett.

Az egyéb vállalati támogatás 6,1 milliárd forint, az előző évinél 1 milliárd forinttal több, az előirányzatnál közel 3oo millió forinttal kevesebb.

A költségvetés a lakóházjavitás támogatására - az állami lakások lakbér-bevételből nem fedezhető felujitására és fenntartására - 2,3 milliárd forintot forditott.

A szénhidrogén kutatási és feltárási feladatok teljesitése érdekében a költségvetés 1,4 milliárd forintot juttatott. A szénbányászati vállalatok részesedési alapjának kiegészitésére a költségvetés 35o milforint összegü kiadást teljesitett.

A kereskedelempolitikai célokra forditott költségvetési támogatás 86o millió forint. Az élelmiszergazdaság termelését és forgalmát befolyásoló piaci áringadozások mérséklésére a költségvetés 24o millió forint támogatást folyósitott. A zöldség- és a gyümölcstermesztés növelése, a lakosság friss áruval való ellátása és a fogyasztói árak megfelelő alakitása érdekében szükségessé vált - főként a zöldség-gyümölcs nagykereskedelmi vállalatok részére - a kockázati alapnak 34o millió forint összegü költségvetési támogatása.

A mezőgazdasági szövetkezetek támogatására 9,9 milliárd forintot forditott az állami költségvetés az 1976. evben. Ez az összeg az előző évinél 1,5 milliárd forinttal, az előirányzatnál pedig 9oo millió

forinttal / 8 %-kal/ kevesebb. A kiadásokból 4,7 milliárd forint beruházási, 3,9 milliárd forint üzemviteli, 1 milliárd forint termelési és értékesitési, valamint egyéb támogatás.

A szövetkezetek a 4,7 milliárd forint összegü állami segitségen felül 8,2 milliárd forint saját erő felhasználásával és 2,4 milliárd forint hitel igénybevételével 15,3 milliárd forint értékü beruházást valósitottak meg. /Ebből 6oo millió forint bekötőut-épités és erdő-telepités./ A beruházások forrása kétharmad részben saját erő és hitel, egyharmad részben pedig állami támogatás.

Az épitési tevékenység elsősorban a feldolgozó üzemeknél /sertés, baromfi, nyul/, a tárolóknál /zöldség, burgonya, szemestermény/, a zöldséghajtató-házaknál, a szarvasmarha- és baromfitartási létesitményeknél volt jelentős. Az 1976. évben 4o ezer szarvasmarhaférőhelyet, 42 ezer juhférőhelyet és 16o ezer négyzetméter alapterületnyi baromfi-férőhelyet épitettek meg. Emellett számottevő volt a terménytároló-, a takarmányszáritó-, a takarmánykeverő- és a hütőtároló-épités is. A támogatás mértékének felemelésére meggyorsult a zöldség- és burgonyatárolók épitése.

A tervezettől elmaradt a sertésférőhelyek épitése. A szövetkezetek tartkodtak ebben az évben is a korszerü, de nagyértékü telepi beruházásoktól. A mult évben mindössze 4o ezer férőhely épitését kezdték el. A megindított ültetvénytelepitések területe sem érte el a tervezettnek 5o %-át annak ellenére, hogy az üzemek rendelkeztek a fejlesztéshez szükséges pénzügyi forrásokkal.

Az 1976. évben 187 km hosszuságban - 5o %-ban aszfalt, 22 %-ban betonburkolatu - 168 bekötőut készült el.

A gépberuházások értéke 21 %-kal meghaladta a tervezettet. A tulteljesitést lehetővé tette az, hogy egyes takarmánybetakaritó-gépek, a cukorrépa- és a burgonyatermelés gépei a szükségletnek megfelelően voltak beszerezhetők. Hiány volt azonban arató-cséplőgépekből, egyes traktorból, önjáró rakodó- és munkagépfajtákból.

Az állati férőhelyek kihasználtsága javult az előző évihez képest. Még mindig sok azonban a kihasználatlan férőhely /szarvasmarhánál 24o ezer, tehénnél 75 ezer/.

Üzemviteli és vállalati támogatásként 4,9 milliárd forintot juttatott a költségvetés a szövetkezeti gazdaságoknak. Ez az ár- és szabályozó módositás következtében 1 milliárd forinttal csökkent az előző évihez képest.

A szövetkezetek szarvasmarha-tenyésztés támogatására 1,4 milliárd forintot /a tervezettnél 76o millió forinttal kevesebbet/ vettek igénybe, mivel a tehén létszám-növekedés kisebb a tervezettnél. Juhtenyésztésre 11o millió forintot, talajjavitásra 63o millió forintot, rét- és legelőjavitásra 1oo millió forintot juttatott - az előirányzatnak megfelelően - a költségvetés. A kedvezőtlen adottságu szövetkezetek támogatására a tervezett 1,4 milliárd forintot felhasználták. A veszteségrendezésre rendelkezésre álló 25o millió forintból 13o millió forintot vettek igénybe.

Dotációra és termelési árkiegészitésre 28o millió forintot, fogyasztói árkiegészitésre 66o millió forintot vehettek igénybe a szövetkezetek.

1976. évi kedvezőtlen időjárás különösen a rizs-, a cukorrépa- és a napraforgó-termelő szövetkezeteket sujtotta. A pénzügyi egyensuly helyreállitására 53 szövetkezet a költségvetésből 17o millió forint egyszeri támogatást kapott.

Különféle kiadások

A nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos kiadásokra 12,1 milliárd forintot forditott a költségvetés. Ez az összeg az előző évinél 74o millió forinttal kevesebb, az előirányzatnál pedig 9oo millió forinttal több. A többletet főként a tervezettet meghaladó hitelnyujtás indokolja. Az egyéb kiadások összege 1o,1 milliárd forint, amely az előző évinél 1,9 milliárd forinttal, az előirányzottnál pedig 9,6 milliárd forinttal kevesebb. A kiadások csökkenését a kamatfizetési kötelezettség év közben végrehajtott mérséklődése és a költségvetési tartaléknak tervbe vett feladatokra való átcsoportositása eredményezte. A kiadás fedezetet nyujtott a költségvetési hitelek, valamint a lakossági lakásépitési hitelek átvállalt kamatára.

A költségvetési szervezetek és a társadalombiztositás kiadásai

A központi és a tanácsi költségvetési intézmények feladatainak teljesitéséhez, a társadalombiztositási szolgáltatásokhoz, valamint a fegyveres testületek kiadásaihoz az 1976. évben együttesen 131,8 milliárd forintot használtak fel; 8,8 milliárd forinttal /7,2 %-kal/ többet, mint az 1975. évben. A nemzeti jövedelem, belföldi felhasználásán belül változatlanul e kiadások képezték a leggyorsabban növekvő tételt.

A kiadások összege az előirányzottat 1,1 milliárd forinttal /1 %-kal/ haladta meg. Az előirányzatot meghaladó felhasználásra főként a tanácsoknál és a társadalombiztositási kiadások körében került sor, elsősorban évközi központi intézkedések miatt. A többletekre a költségvetésnek az intézkedésekre előirányzott tartaléka fedezetet nyujtott. A tanácsi költségvetési szervezeteknél egyes központositott előirányzatok átcsoportositása, illetve a tanácsok saját bevételeinek többlete is lehetőséget adott a kiadások növelésére.

Az állami költségvetésben elszámolt közvetlen kiadásokon, illetve támogatásokon felül a saját bevételeik felhasználására jogosult költségvetési folyószámlás szervezetek és a költségvetési üzemek az 1976. évben 11,5 milliárd forint saját bevételüket is felhasználhatták feladataik teljesitéséhez.

A költségvetési és a társadalombiztositási szervezetek az 1976. évi összes kiadás 34,5 %-át /45,5 milliárd forintot/ pénzbeli társadalmi juttatásként folyósitották. Ez az összeg 5,5 milliárd forinttal / 14 %-kal/ több az 1975. évinél; a növekmény az összes kiadások többletének csaknem kétharmada. /Pénzbeli juttatásokra további 2,3 milliárd forint támogatást is nyujtott a költségvetés a Termelőszövetkezeti Nyugdijalaphoz./ A lakosság összes pénzjövedelmének 18,2 %-a e költségvetési juttatásokból származott; az arány az 1975. évben 16,8 % volt, vagyis a juttatások részesedése a lakossági jövedelmekben tovább nőtt. Egy lakosra számitva az e kiadásokból származó pénzbeli juttatás évi összege mintegy 4.5oo forint volt.

A pénzbeli juttatások előző évihez képest mutatkozó többletének egy része /46 %-a/ központi intézkedések végrehajtásából adódott. Az 1975. évi nyugdijrendezésből származó többletkiadás mellett magasabb lett a nyugdijak évenkénti rendszeres emelésének legkisebb összege, a családi pótlékhoz,

a gyermekgondozási segélyekhez és a nyugdijakhoz jövedelem-kiegészités járult a hatósági árintézkedések ellensulyozására. A növekmény nagyobb hányadát a különféle szolgáltatások fokozottabb igénybevétele és az ellátási rendszereknek elsősorban a névleges bérek emelkedésétől függően érvényesülő hatásai okozták.

A pénzbeli juttatások, a gyermekek eltartásával kapcsolatos társadalmi hozzájárulás alakulása szorosan összefügg a népesség számának és korösszetételének változásával. Az 1976. évben a népesedési előrejelzések alapján várt termékenység nem következett be; a születések száma az előző évit nem érte el. Nem történt érdemleges előrehaladás a jelenleginél kedvezőbb átlagos családnagyság kialakulásában, a három és több gyermekes családok arányának növekedésében. A születések időbeli előrehozásával csupán a második gyermek születése vált gyakoribbá. Mindez a gyermekek neveléséhez adott társadalmi hozzájárulást jelentős mértékben növelte, de még nem járt a népesség kormegoszlásának javulásával. Az idősebb korosztályok magas aránya miatt a róluk való társadalmi gondoskodás évenként továbbra is számottevő többletet igényel.

A kiadások 31,3 %-át az egészségügyi, a szociális, az oktatási, a közművelődési és a sport-tevékenységben, valamint a kommunális szolgáltatásokban megtestesülő természetbeni juttatásokra forditották. Ezek a kiadások 41,2 milliárd forintot értek el, 3 milliárd forinttal /8 %-kal/ többet, mint az 1975. éviek. /Ezen tulmenően a költségvetési folyószámlás szervezetek ilyen célokra 2 milliárd forint saját bevételüket is felhasználhatták./ A növekmény az összes többletkiadás egyharmadát meghaladja. A lakosság összes fogyasztásának értékéhez viszonyitva e juttatások 14 %-ot - az előző évivel lényegében azonos arányt - képviseltek. Egy lakosra számitva ezek a juttatások 4.loo forintot értek el.

A természetbeni juttatásokat nyujtó intézményhálózat növekedése - bár nem érte el a tervezett mértéket - jelentős volt a fekvő- és a járóbetegellátás körében. Gyarapodott a kórházak befogadóképessége, korszerüsödtek a meglévő kórházak és klinikák koraszülött, szivsebészeti, illetve müvese-részlegei. Megkezdődött az orvosok életmentő készülékekkel való ellátása; az orvosi - különösen a gyermekorvosi - körzetek száma emelkedett. A gyermekintézmények hálózatának fejlődése nem érte el a tervezettet. Elmaradás van a diákszociális és az egyéb kulturális létesitmények hálózatának bővitésében.

Az egészségügyi és kulturális intézmények munkaerőhelyzete valamelyest javult. Ehhez hozzájárultak a bölcsődei és az óvodai dolgozók bérrendezése mellett egyes munkaügyi intézkedések is. Kedvezően hatott az intézményekben foglalkoztatottak munkakörülményeire az egészségügyi dolgozók, valamint a pedagógusok munkaidőcsökkentése, amely az év során fejeződött be.

Az oktatási intézmények felszereltsége tovább javult, folytatódott a hiányok pótlásának második üteme, az iskoláknak a korszerü matematikai oktatáshoz szükséges eszközökkel való ellátása.

A társadalmi juttatásokon felüli egyéb kiadás - az összes kiadás 34,2 %-a - a tudományos kutatás, valamint a gazdasági-kommunális feladatok támogatását, a védelmi, a jog- és rendbiztonsági, az igazgatási feladatok ellátását, továbbá a költségvetési intézmények állóeszközeinek felujitását, a dolgozók munkabérkiegészitését szolgálta, és tartalmazza a tanácsok által a fejlesztési alapokba átcsoportositott eszközöket is. Mindezekre a célokra az 1976. évben együttesen 45,1 milliárd forintot forditottak, összességében 27o millió forinttal többet, mint az 1975. évben. /A folyószámlás szervezetek további 9,5 milliárd forint saját bevételt is az e körbe tartozó kiadásokra forditottak. Ennek egynegyedét kutatási, háromnegyedét gazdasági jellegü feladatokhoz használták fel./

A kiadások növekedése a tudományos kutatás támogatásánál, valamint a jog- és rendbiztonsági feladatoknál volt viszonylag jelentős, mérsékelt volt a gazdasági, a rendészeti és az igazgatási feladatoknál, mig a védelem kiadásai az előző évi szinten alakultak. A takarékossági, illetve az igazgatási-ügyviteli munka egyszerüsitésére hozott intézkedések, valamint a létszámzárlat hatása leginkább az utóbbi területeken mutatkozott.

A költségvetés a fenntartási és müködési kiadásokon felül az 1976. évben 18,5 milliárd forintot forditott az intézményhálózat növelését, a meglévők bővitését és korszerüsitését szolgáló beruházásokra. A ráforditások kétötöd része gazdasági jellegü,további kétötöd része egészségügyi, szociális és kulturális, mig a fennmaradó rész egyéb közösségi feladatokhoz kapcsolódott. Sok beruházás megvalósulását számottevő határidő-eltolódás, többletköltség kisérte. Különösen nagy volt a késedelem a viszonylag kis értékü épitőipari munkát igénylő beruházásoknál. Több helyen mutatkoztak az előkészités hibái; kivitelező hiánya miatt több beruházást késve kezdtek el, vagy meg sem inditottak. Ilyen okokból sok az előirányzatok maradványa, egyes területeken az egy évre tervezett összeg egy-, illetve kétharmadát is eléri.

Az üzembe helyezések, a selejtezések, valamint az állóeszköz átadások és átvételek egyenlegeként a központi és a tanácsi költségvetési szervezetek kezelésében lévő állóeszközök állománya 6,5 %-kal nőtt és meghaladta a 219 milliárd forintot. Az egyes területeken az állóeszközök bruttó értékének növekedése eléggé eltérő volt. A leggyorsabb növekedés /8,5 %/ az egészségügyi és szociális feladatokat szolgáló állóeszközöknél következett be; ebben a körben javult az állóeszközök értékcsökkenési leirással módositott értékének a teljes értékhez viszonyitott aránya is /65,7 %-ról 66,3 %-ra/. A többi területeken az állomány növekedése nem volt olyan mértékü, hogy ezt, az állóeszközök használhatósági fokát jelző mutatót javithatta volna.

Az egyes állóeszközfajták közül a leggyorsabb volt a növekedés a gépeknél és berendezéseknél, ezek állományának értéke 14 %-kal nőtt. Az átlagosan 6-7 éves életkoru gépállomány segiti a különféle tevékenységek korszerüsitését.

A költségvetési szervezetek gazdálkodására jellemző volt, hogy többségükben helyesen tervezték meg kiadásaikat. Nem mondható ez el a bevételek tervezésére, nem ritkán a két évvel előbbinek megfelelő bevételekre számitottak. A folyószámlás szervezeteknél a felügyeletet ellátó szervek esetenként még az előirt befizetésektől is eltekintettek, vagy nem alkalmazták a költségvetési befizetések szigoritására vonatkozó előirásokat.

Az évközi gazdálkodás során a költségvetési szervezetek többségükben ésszerüségre és rugalmasságra törekedtek, általában megfelelően éltek előirányzat-felhasználási és módositási hatáskörükkel. Az ésszerübb és takarékosabb gazdálkodásra, az igazgatási-ügyviteli tevékenység egyszerüsitésére irányuló központi intézkedések kezdeti eredményei az év során már megmutatkoztak. Az intézkedések végrehajtásával kapcsolatos elgondolások előkészitése, megvalósulása gyorsult, a hatósági eljárások egyszerüsitése, az adatszolgáltatás csökkentése megkezdődött.

Kevesebb az érdemleges eredmény a költségvetési szervezetek, feladatok ujrarendezésében, az ésszerübb és hatékonyabb irányitási, gazdálkodási egységek kialakitásában, az elavult szervezetek, a munka hatékonyságát fékező párhuzamosságok megszüntetésében, a széttagolt intézményhálózat összevonásában, a szervezetek belső irányitó munkájának korszerübbé tételében. Ugyancsak lassu volt az előrehaladás a feladatok közötti rangsorolásnál és az eszközök ennek megfelelő elosztásában.

A költségvetési szervezeteknél foglalkoztatottak átlagos létszáma /a folyószámlás szervezeteket is számitásba véve/ 628 ezer fő volt, 2o.3oo fővel /3,3 %-kal / több, mint az 1975. évben. Béralapfelhasználásuk 22,4 milliárd forint volt, egy év alatt 7,9 %-kal emelkedett. Az egy foglalkoztatottra jutó névleges bér 5 %-kal emelkedett, havi átlagban meghaladta a 2.9oo forintot.

Az általános munkaerőgondok a költségvetési szervezetek körében is jelentkeztek. A munkaerőhiány ráirányitotta a figyelmet az igazgatási-ügyviteli munkaterületekre. Az 1976. évben ezeken a területeken létszámzárlat volt; sikerült az igazgatási létszám évek óta tartó növekedését megállitani, sőt a foglalkoztatottak számát valamelyest csökkenteni.

A hatékonyabb munkaerőfelhasználás lehetőségeinek vizsgálata azonban tulzottan az igazgatási-ügyviteli feladatok körére korlátozódott. Az intézmények szükebb értelemben vett szakmai feladataival összefüggő munkaköröknél

csak ritkán tártak fel tartalékokat. A korszerűbb szervezetek kialakitására irányuló munkát a teljes tevékenységi területen mindennapos feladattá kell tenni. Ehhez növelni kell a vezetők szakmai, politikai felkészültségét, a szervező és kezdeményező készséget, az irányitási tevékenység szinvonalát, hatékonyságát.

A költségvetési szervezeteknél együttesen 6,6 milliárd forint, az 1975. évinél 7oo millió forinttal /13 %-kal/ több volt a pénzmaradvány. A növekmény a fegyveres testületeknél és a központi szervezeteknél jelentős, mig a tanácsi szervezeteknél az állomány valamivel az előző évi szint alatt maradt.

Az 1976. évi előirányzatokat a főbb feladatokra a következők szerint használták fel.

Az egészségügyi és szociális intézmények, illetve feladatok céljaira az 1976. évben 13,8 milliárd forintot használtak fel. Ez összehasonlitható szerkezetben - a családi pótlékok folyósitásával kapcsolatos változást figyelembe véve - 1 milliárd forinttal /8,1 %-kal/ több, mint az 1975. évben. A felhasználás 4oo millió forinttal /3 %-kal/ meghaladta az előirányzatot is. Az előirányzattal szembeni többlet nagyobbrészt a központi intézkedések - az élelmezési nyersanyagnorma fogyasztói árváltozásokkal arányos rendezése, a bölcsődei dolgozók béremelése - fedezetére átcsoportositott tartalék felhasználásából adódott. Az egy lakosra jutó kiadás csaknem 1.3oo forint volt.

Az egészségügyi és szociális intézmények hálózatának fejlesztésében a gyorsabb előrehaladást alapvetően a beruházások kivitelezésének változatlanul kedvezőtlen alakulása hátráltatta. Emellett helyenként a szükséges munkaerő megszerzése és megtartása is egyre nehezebb feladata az intézményeknek.

A dolgozók átlaglétszáma 6.3oo fővel, 187 ezerre emelkedett. A növekedés egynegyede még az előző évben végrehajtott munkaidőcsökkentésből származó kiesés pótlására szolgált. Az intézkedés ugyanis az 1974-1976. évek között - három ütemben - a hálózatfejlesztés létszámigényén felül 6 ezer fő létszámnövelést tett szükségessé.

A betöltetlen állások száma - az 1975. évi 12 ezer fővel szemben - évi átlagban 14 ezer főre, 7,7 %-ra emelkedett. Ezen belül az állandó főfoglalkozásuaknál a helyzet kedvezőbb, az év végén az engedélyezett állások 5,2 %-a nem volt betöltve. Hiány elsősorban az egészségügyi szakdolgozók és a kisegitők körében mutatkozik. Ez különösen a fővárosban, valamint egyéb városokban és ipari településeken okoz nehézséget, és kedvezőtlenül befolyásolja az ellátás szinvonalát.

A hozott intézkedések eddig az orvosi állások arányosabb területi és szakmai megoszlásában eredményeztek kisebb mértékü javulást. Az összes orvosi létszám és az ellátatlan területek összevetése azonban továbbra is aránytalanságokat, ellentmondásos helyzetet tükröz.

Az egészségügyi intézmények szakmailag hatékonyabb és gazdaságosabb szervezetének kialakitására irányuló intézkedések végrehajtása az év folyamán gyorsult. A kisérleti szervezések és vizsgálatok alapján a tanácsok végrehajtó bizottságai minden megyében döntöttek a fekvő- és a járóbetegellátás összevont intézményi szervezetei helyileg legalkalmasabb formájáról. Több megyében megvizsgálták az ésszerübb szervezés lehetőségét a szociális otthonoknál is.

Néhány megyében kedvező kezdeti eredmények tapasztalhatók, főleg a betegellátás párhuzamosságainak megszüntetése, valamint a laboratóriumok és az orvosi müszerek jobb kihasználása tekintetében. A gazdasági ellátás központositásában rejlő munkaszervezési lehetőségek jobb kihasználását illetően azonban még csak a megoldások keresésénél tartanak.

A jobb munkaerőgazdálkodás és szervezés mellett fontosak az egészségügyi szakképzés és továbbképzés reformjára, továbbfejlesztésére az utóbbi években tett intézkedések, amelyek egyaránt szolgálták az alsó-, a közép- és a felsőfoku szakképzés szinvonalának javitását.

Az egészségügyi intézmények fenntartására az 1976. évben 11,8 milliárd forintot forditottak, 8oo millió forinttal többet, mint az előző évben. A növekmény nagyobbrészt a kórházak és a klinikák müködését szolgálta.

A fekvőbeteg gyógyintézetek befogadóképessége 2.27o ággyal nőtt és az év végén /a szülőotthonokat is számitva/ az összes ágyak száma 92.3oo volt. Az ellátottság valamelyest javult: a tizezer lakósra jutó ágyak száma 85,5-ről 86,9-re emelkedett.

Az elkészült létesitmények közül a legjelentősebb a nagyatádi 5oo ágyas kórház, a miskolci 386 ágyas gyermekosztály, a nyiregyházi kórház 245 és a szolnoki kórház 268 ágyas bővitése volt. A szülészeti osztályok a több helyen folyt bővités eredményeként összesen 4oo ággyal gyarapodtak.

A szülészeti osztályok müködési körülményeit az előirányzatok növelésével is segitették, az egy egységre jutó kiadásokat külön juttatásokkal, átlagosan 3 ezer forinttal növelték. Az Egészségügyi Minisztérium elkészitette a szülőszobai részlegek korszerü, a higiéniai követelményeknek jobban megfelelő müködési rendjét. A csecsemővédelem fejlesztésének keretében az év folyamán a klinikákon öt különleges ujszülött gyógyászati központot hoztak létre. A csecsemő-haladóság egy év alatt 32,8 ezrelékről 29,7 ezrelékre javult.

Javitotta a betegellátás körülményeit az is, hogy ujabb tbc-intézeteket, illetve részlegeket tudtak más feladatokra átszervezni. Igy például a Szabadsághegyi Állami Gyermekszanatóriumban orr-fül-gégeosztályt és ideggondozó részleget szerveztek a gyermekek számára, a Debreceni Orvostudományi Egyetemen pedig 19o ágyas klinikai részleget belgyógyászati és urológiai osztállyá alakitottak át. A Fodor József gyógyintézetből átszervezés utján már korábban létrehozott Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet keretében mozgásszervi betegek utókezelő osztálya kezdte meg müködését.

A különleges klinikai feladatok feltételei tovább javultak. Számottevően növekedett az ápolási napok száma az intenziv osztályokon, s emelkedett a szivmütétek, valamint a müvese-kezelések gyakorisága is.

A kórházi gyógyszerkiadások az előző évekénél lassabban emelkedtek. Az intézetek ugyanis a mult évben a szükségleteket részben a készletek nagyobb mértékü igénybevételével elégitették ki. A központi egészségügyi intézményeknél például a kiadások csak 3,5 %-kal nőttek, a gyógyszerfelhasználás viszont 12 %-os emelkedést mutatott.

A járóbetegellátás kiadásai 2,3 milliárd forint, 9o millió forinttal több az 1975. évinél. A napi szakorvosi rendelési órák száma 5oo, a napi üzemorvosi rendelési óráké pedig 2oo órával nőtt. Az általános körzetek száma 33, a gyermekorvosi körzeteké pedig 41 körzettel emelkedett.

A központi elgondolásoknak megfelelő mérsékeltebb fejlesztés összhangban állt azzal a törekvéssel, hogy csökkenjen a helyettesitéssel ellátott rendelések aránya. A betöltetlen általános orvosi körzetek aránya 6,6 %-ról 5,8 %-ra, a gyermekorvosi körzeteké 9,2 %-ról 7,3 %-ra mérséklődött. Továbbra is kedvezőtlen a helyzet Borsod-Abauj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár és Békés megyékben. Az Egészségügyi Minisztérium - a körzeti orvosi ellátás javitására rendelkezésre álló központi előirányzat, valamint előző évi pénzmaradványai felhasználásával - megkezdte a körzeti orvosi rendelések egyszer használatos injekciós tükkel való fokozatos ellátását.

Az anya-, csecsemő- és gyermekvédelemre - a kórházi ellátáson kivül - az 1976. évben 1,4 milliárd forintot használtak fel. Ezzel mintegy 14o millió forinttal meghaladták az 1975. évi kiadásokat. A bölcsődei hálózatban az éves népgazdasági tervben szereplő 3.6oo hely fejlesztéssel szemben ténylegesen csak mintegy 1.9oo valósult meg. Az elmaradást elsősorban a lakótelepi épitkezésekhez kapcsolódó létesitmények kivitelezésének késedelme okozta. Az év végén meglévő 51.8oo hely a mintegy 1o %-os mértékü ellátottságon alig változtatott. A szülés utáni pénzbeli segélyezéssel, valamint a gyermekgondozási segéllyel együtt azonban a három éven aluli gyermekek 74 %-ának gondozása oldódik meg társadalmi hozzájárulással. A bölcsődei és a csecsemőotthoni dolgozók béremelésének hatására a munkaerőhelyzet kismértékben javult, a fővárosban azonban változatlanok a munkaerőgondok.

Az egészségügyi gyermekotthoni helyek száma Szabolcs-Szatmár és Zala megyékben emelkedett /összesen 15o hellyel/. Az összesen 8oo gyermeket ellátó, állami támogatásban részesülő egyházi kezelésben lévő otthonokkal együtt a helyek száma 3.8oo. A családvédelmi és az örökléstani tanácsadások szakmai szinvonalának emelése a közvélemény mind szélesebb érdeklődésével találkozik és jól segiti az anyák és a születendő gyermekek egészségének védelmét.

A közegészségügyi és járványügyi feladatokra, az Országos Mentőszolgálat és a vérellátó hálózat müködésére, orvosszakértői feladatok ellátására, valamint egészségügyi felvilágositásra 1,6 milliárd forintot forditottak. A mentőszolgálatra 3o millió forinttal forditottak többet, mint az 1975. évben. A mentők közremüködését igénylő összes esetek száma az év folyamán 5o ezerrel nőtt és megközelitette az 1,7 milliót.

A környezetvédelem fokozódó jelentősége a hagyományos közegészségügyi megelőző és egészségvédő feladatokon kivül ujszerü és sokrétü feladatokat is ró a közegészségügyi szervezetekre. Ezeknek a hálózat dolgozói növekvő szakmai felkészültséggel és javuló felszereltség mellett tesznek eleget.

A szervezet és a hatósági eljárások egyszerüsitési lehetőségeinek vizsgálatában azonban egyelőre nem történt előrehaladás.

Szociális ellátásra és üdültetésre együttesen az 1975. évinél csaknem 2oo millió forinttal többet, 2 milliárd forintot használtak fel. Ebből 1,4 milliárd forint jutott a szociális feladatokra.

A szociális otthonok hálózatának bővitése a tervezettnél lassubb ütemben haladt, csak 25o hellyel gyarapodott; az összes helyek száma az év végén mintegy 31 ezer volt. Az öregek napközi otthoni ellátását, foglalkoztatását ujabb 51 intézmény megnyitása segitette. Ezeknek az otthonoknak a száma az év végén már mintegy 7oo volt, ami 2o ezer idős ember ellátását tette lehetővé. A házi szociális gondozás és a szociális étkeztetés feladatait jogszabályok segitették szervezettebbé tenni. A tanácsok pénzügyi lehetőségei és szervezőkészsége mellett a gondozás szélesitése társadalmi segitséget is igényel.

Rendszeres és rendkivüli szociális segélyezésre együttesen 36o millió forintot használtak fel. Rendszeres szociális segélyben összesen 51 ezer fő részesült, ezek közül 29 ezer személy kapott teljes összegü segélyt, amelynek egy személyre jutó havi átlaga 77o forint volt.

Az üdültetésre forditott mintegy 57o millió forint kiadás 4o millió forinttal volt több, mint az 1975. évben. A szakszervezeti üdültetés keretében növelték a családos beutalások számát, s elsősorban a nagycsaládosok igényeit igyekeztek jobban kielégiteni. Bevált és folytatódott a gyermekgondozási segélyen lévő anyák és gyermekeik üdültetése. Növekedett - elsősorban a hévizi uj üdülő átadásával - a gyógyüdültetésben részesült dolgozók száma is.

A kulturális kiadások az 1976. évben 23,5 milliárd forintot tettek ki, összehasonlitható szerkezetben 1,7 milliárd forinttal /7,8 %-kal/ többet, mint az 1975. évben. A kiadások az előirányzatot is meghaladták 7oo millió forinttal /2,9 %-kal/. A megfontoltabb tervezésre és a takarékosabb gazdálkodásra utal, hogy a növekedés üteme az 1975. évi lo %-nál lassubb volt. Az 1976. évi többlet nagyobbrészt a beruházások révén belépő uj létesitmények müködési kiadásait és a bérfejlesztést szolgálta. /A bevételeik felhasználására jogosult költségvetési szervezetek saját bevételeikből 4,4 milliárd forintot forditottak kulturális célokra./ A kulturális kiadások egy lakosra jutó összege meghaladta a 2.6oo forintot.

Az oktatási feladatok középpontjában továbbra is a munka szinvonalának emelése, a szakmai gyakorlati oktatást nyujtó intézményekben a tartalmi és a módszertani munka korszerüsitése állott. Társadalmi összefogással végrehajtott intézkedések történtek a tanulás feltételeinek kiegyenlitésére, a hátrányos helyzetben levő tanulók oktatási körülményeinek javitására. Javultak az elhelyezés lehetőségei a gyermek- és diákszociális intézményekben is.

A gazdasági lehetőségeket figyelembe véve fokozatos volt az előrehaladás az ifjuságpolitika és a tudományos kutatás továbbfejlesztésére vonatkozó határozatok megvalósitásában. A rendelkezésre álló pénzeszközök hozzájárultak a legfontosabb kulturális feladatok teljesitéséhez.

A dolgozók átlaglétszáma - figyelembe véve a folyószámlás szervezeteket is - 286 ezer fő volt, 11.3oo fővel /4,1 %-kal/ több, mint az 1975. évben.

Az óvodák kiadásai 2,1 milliárd forintot tettek ki, az előző évinél 16,8 %-kal többet. Az elhelyezettek aránya 75,5 %-ról 79,7 %-ra javult. A közel 16 ezer uj hely elősegitette, hogy az intézményhálózat fontos szerepe tovább erősödjék az iskolaelőkészitésben és a hátrányos helyzetből adódó különbségeknek még az iskolás kor előtti csökkentésében. Hasonló célokat szolgáltak az óvodába nem járó öt éves gyermekek számára szervezett önkéntes iskolaelőkészitő foglalkozások is. A jobb munkaerőhelyzet kialakulását segiti elő az egyre bővülő óvónőképzés. Ezt szolgálta az 1976. januári bérrendezés is, amelynek évi költségvetési hatása 13o millió forint volt.

Az alsófoku oktatási intézmények kiadásai 6 milliárd forintra nőttek. A növekedés üteme 6,8 %. Jelentős mértékben - az előző évi 66.9oo főről 68.4oo főre - gyarapodott a tanárok és tanitók létszáma. Erőfeszitések történtek a tankötelezettség minél teljesebb körü megvalósitására. A szakrendszerü oktatás keretében a szaktanárokkal ellátott órák számának és arányának növekedése egyaránt az oktatás szinvonalát javitja.

Az igények miatt tovább növekedett - 321 ezerről 347 ezerre - a napközi otthoni ellátásban részesülők száma, s igy az arány 3o,5 %-ról 32,3 %-ra emelkedett. A körzeti iskoláknál a bejárási lehetőség is szervezettebbé vált. Közel 8oo hellyel nőtt a diákotthoni hálózat.

Az uj általános iskolai tantervekkel összefüggésben meggyorsult az azoknak megfelelő tankönyvek kiadása, s az oktatók felkészitése. Az oktatási feladatok ellátásának javitására gyarapodott a tanár- és tanitóképző intézmények száma és hallgatólétszáma.

Az 1976. évben az általános iskolát 115 ezer tanuló végezte el. Száz általános iskolát végzett tanuló közül gimnáziumban mintegy 2o, szakközépiskolában 25, szakmunkásképző intézetben 46 fő tanul tovább.

A gyermek- és ifjuságvédelem céljait mintegy 8oo millió forint szolgálta /a növekedés 7,7 %/. E terület fontos feladata továbbra is a veszélyeztetettség megelőzése; a gyámhatóságok és az oktatási intézmények által nyilvántartott veszélyeztetett kiskoruak száma ugyanis az 1976. évben 1o %-kal emelkedett és elérte a 1oo ezer főt, a fiatalkoru népesség 3,8 %-át. Az 1976. év végén az állami gondozottak száma több mint 34 ezer fő volt, lényegében azonos az előző évivel. Rendszeres segélyben mintegy 7 ezer gyermek részesült. A gyógypedagógiai intézetekben az 1975. évinél 8oo fővel több, 35.4oo gyermek tanult.

Szakmunkásképzésre csaknem 1,7 milliárd forint szolgált. A képzés szerkezetének átalakitása és tartalmi fejlődése /uj tanterv és tankönyv/ megkövetelte az ágazati irányitás fokozását, a feladatok megfelelő rangsorolását. A vállalatoknál folyó gyakorlati oktatás korszerüsitéséhez járult hozzá az év során a Szakmunkásképzési Alapba befolyt 326 millió forint.

Az általános iskolát végzettekből szakmunkástanulónak 59 ezer főt vettek fel. A népesedési viszonyok alakulása miatt azonban az összlétszám 165 ezerről 158 ezer főre csökkent. /Az eltérő helyzetet jól jellemzi, hogy például öt év alatt a fővárosban 58,8 %-ra, Szabolcs-Szatmár megyében viszont csak 95,5 %-ra csökkent a tanulók létszáma./ Több fontos szakmában hiánnyal zárult a felvétel. A szakmunkástanulók között a lányok aránya egyre nagyobb, az 1976. évben 3o %.

Javultak az oktatás feltételei: az 1975. évi 2.63o tanteremmel szemben 2.73o terem állt rendelkezésre, a diákotthoni helyek száma 29.5oo volt az előző évi 27.3oo hellyel ellentétben. Nőtt az oktatók száma: 9.48o főről 9.765 főre. Szinvonalasabb az ellátás a korszerü szemléltető eszközökből is.

A tanácsi irányitás az elmult időszakban összességében kedvező hatásu volt. Ugyanakkor a szakmai-müszaki irányitás, az ellenőrzés tartalma és folyamatossága még nem érte el a kivánt szinvonalat. Gondok mutatkoztak az iskolai tanmühelyek termelési és müszaki irányitásában, az anyagellátásban és a gépjavitásban. Különösen az iskolákban és a vállalatoknál fenntartott tanmühelyeket illetően kell a jövőben a fejlesztéseket összehangoltabbá tenni.

Középiskolai oktatásra a költségvetés 2,4 milliárd forintot forditott. A nappali tagozatu középiskolai tanulók száma - mintegy 2o2 ezer fő - az előző tanévhez képest 5 ezerrel csökkent. A nappali tagozaton az I. éves tanulók száma 52 ezer fő volt, ezen belül a szakközépiskolai tanulók aránya 56 %. Javultak az oktatás személyi és tárgyi feltételei. Az oktatói létszám 14.1oo főről 14.5oo főre emelkedett. Az egy osztályteremre jutó tanulók száma 34.8 fővel szemben 32,8 főre, az egy tanulócsoportra jutó tanulóké 31,3 főről 3o,7 főre csökkent. Diákotthonban az év során ujabb 9oo tanulót helyeztek el, az ellátásban részesülők aránya 2o,8 %-ról 21,8 %-ra nőtt.

Az oktatáspolitikai határozat alapján intézkedések történtek a középfoku képzési célu és a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolák müködési rendjének, valamint a gyakorlati képzésben részt vevő vállalatokkal való kapcsolatok szabályozására. A szakmunkásképzést folytató szakközépiskolák tanulóit általában a szakmunkástanulókkal azonos juttatások /ösztöndij, élelmezés, munkaruha/ illetik meg. Kijelölték a szakközépiskolákban oktatható szakmák körét is. Mindezek elősegitik, hogy a szakközépiskolák oktató-nevelő munkájukat - a képzési feltételek fokozatos javitásával - eredményesebben végezhessék.

A felsőoktatási intézmények kiadásai az 1975. évi 2,5 milliárd forintról 2,7 milliárd forintra /6,3 %-kal/ emelkedtek.

A nappali tagozatos hallgatók létszáma - mérsékelt emelkedés mellett - 64.5oo főt ért el. Az I. évfolyamon 17.1oo hallgató kezdte meg tanulmányait, ez a tervezettnél 1.1oo fővel több.

Több hallgatót vettek fel a tanár- és tanitóképző főiskolákra, mig az agrártudományi egyetemekre kevesebbet. Az esti és levelező tagozatos hallgatókkal együtt az előző évinél 4 ezerrel több, mintegy 11o ezer fő részesült felsőfoku képzésben. A diákotthonban lakók száma meghaladta a 3o ezer főt. Több uj kollégium és diákotthon kezdte meg müködését /Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapesti Müszaki Egyetem, Közlekedési és Távközlési Müszaki Főiskola, Kecskeméti Óvónőképző Intézet stb./, amelyek eredményeként - különösen az Oktatási Minisztérium intézményeinél - javult a diákotthoni elhelyezés aránya, a hallgatóknak több mint 5o %-a lakik kollégiumokban. A különféle rendszeres pénzbeli és természetbeni juttatásban részesülő hallgatók aránya is tovább emelkedett.

A felsőoktatás szervezeti rendszere az 1975. évihez képest lényegesen nem változott. Az 56 felsőoktatási intézményben kettővel kevesebb, 1o2 kar müködött. Az intézmények belső szervezeti rendszere továbbra is széttagolt. Nő - az intézmények székhelyeitől sokszor igen távol eső - kihelyezett tagozatok száma. Egyes karokon - némi javulás ellenére - indokolatlanul nagy a kis létszámmal müködő szakágak száma.

Folytatódott a főiskolai képzési rendszer kiterjesztése. Ennek keretében befejeződött a tanitóképző intézetek főiskolává szervezése.

A tudományos kutatás támogatására a költségvetés az 1976. évben 1,7 milliárd forintot forditott, ami mintegy 13o millió forinttal /8,2 %-kal/ meghaladta az 1975. évi kiadásokat. Leggyorsabban a kutatóintézetek kiadásai nőttek /9,9 %-kal/, a felsőoktatási intézmények kutatási ráforditásai viszont elmaradtak az előirányzattól. A többlet jelentős része az uj létesitmények müködtetését szolgálja. Beszereztek több számitógépet, laboratóriumokat épitettek, gondoskodtak azok felszereléséről; folytatódott a kutató és a kutatást segitő intézmények müködési feltételeinek javitása.

A kutatóhelyek szerződéses tevékenysége és ezzel a gyakorlat igényeihez közelebb álló feladatok tovább bővültek. Ezek árbevételei elérték az 1,8 milliárd forintot. Részben a bevételekből, részben az eredményből a kutatóhelyeket közvetlenül felügyelő minisztériumoknál központi kutatási alapok képződtek, amelyek összege az év végén megközelitette a 15o millió forintot.

A kutatási-fejlesztési tevékenységre összességében 13,6 milliárd forint állt rendelkezésre. A müszaki fejlesztési alapok központositott részéből az 1976. évben is lehetőség nyilt arra, hogy a müszaki egyetemek és a

természettudományi karok müszerállományának korszerüsitésére loo millió forint támogatást adjanak.

A kutatási és fejlesztési források alakulása ugyan megfelelt a számitottnak, de a kutatómunka szervezése, a rendelkezésre álló anyagi és szellemi erők összpontositása, a gazdaságpolitikai, társadalmi feladatokat segitő, hasznositható témák kijelölése, a gyakorlati alkalmazás fokozása, a külföldön elért kutatási eredmények átvétele több területen nem haladt a kivánt mértékben előre. A népgazdaság számára nagy áldozatot jelentő ráforditások minél jobb hasznosulása érdekében a kutató munka jobban segithetné a termékszerkezet átalakitását.

A közmüvelődési kiadások az 1976. évben 3,5 milliárd forintot értek el, az előző évinél 7,2 %-kal többet. Az előirányzatok felhasználásával megkezdődött a közmüvelődési törvény fokozatos végrehajtása; a költségvetési kiadások hozzájárultak ahhoz, hogy a társadalmi fejlődés által megkövetelt sokrétübb müveltség - a növekvő szabadidő célszerü felhasználásával is - egyre szélesebb rétegek számára legyen elérhető.

E kiadásokon belül továbbra is a Magyar Rádió és a Magyar Televizió anyagi eszközei gyarapodtak a legjelentősebb mértékben. A kiadások növekedése itt is elsősorban a közmüvelődési tevékenységet /felnőttoktatás, TV szabadegyetem, ismeretterjesztő müsorok/ szélesitette. A Rádió és a Televizió kiadásai - a korábbi évekkel ellentétben - az 1976. évben már valamelyest meghaladták a bevételeket, részben a müsoridő bővülése, részben az átalakuló müsorszerkezet miatt.

A kiadásoknak az egyéb közmüvelődési intézményeknél mutatkozó növekedése a hálózat kismértékü fejlesztését, valamint a könyvtárak, a muzeumok, a müvelődési házak és otthonok tevékenységének javitását segitette elő.

Évről-évre nő a müvészet állami eszközökből nyujtott pénzügyi támogatása. A müvészeti intézmények - szinházak, zenei intézmények - támogatására közel 5oo millió forintot forditottak. Támogatást kaptak a kulturális vállalatok is: a filmgyártásnál és a filmforgalmazásnál, valamint a könyvkiadásnál /papir-árváltozás miatt/.

A sportlétesitményekre és feladatokra az 1976. évben felhasznált összeg mintegy 61o millió forint volt, az 1975. évi 56o millió forinttal szemben. A kiadások tulnyomó része helyi jellegü feladatokat szolgált. A cél továbbra is a tömegsportra és a versenysportra, az utánpótlás nevelésére hozott határozatok végrehajtása, a megfelelő arányok kialakitása volt.

A központi létesitmények üzemeltetésével és az országos sportági szakszövetségek tevékenységi körébe tartozó edzők foglalkoztatásával, a hazai és

a nemzetközi válogatott mérkőzésekkel, a versenynaptárban szereplő eseményekkel, valamint az olimpiai játékokra való felkészitést szolgáló edzői tevékenységgel kapcsolatos pénzügyi szükségleteket megfelelő módon ki lehetett elégiteni.

Kiemelt szakmai és pénzügyi feladat volt a XII. Téli és a XXI. Nyári Olimpiai Játékokra való felkészités és részvétel. E célra az 1973-76. évek között - különböző társadalmi forrásokból - összesen 63 millió forintot használtak fel.

Az egyéb kulturális támogatások 480 millió forintot meghaladó összegén belül jelentős helyet foglal el a Központi Ifjusági Alap, amely a fiatalok szocialista nevelését, müvelődését, üdülési feltételeik fejlesztését szolgálja. Ennek keretében 14 ezer középiskolai tanulót részesitettek ösztöndijban, 61 ezer fiatal vett részt üdülésben, táborozásban, 140 ezer kedvezményes szinház- és operajegyet, illetve bérletutalványt adtak ki.

A nemzetközi kulturális kapcsolatok az 1976. évben uj államközi egyezmények megkötésével bővültek. A kulturális egyezményekben és a munkatervekben rögzitett lehetőségeket a tudományos és a kulturpolitikai érdekek figyelembevételével használták fel. Fokozottabban előtérbe került a tudományos kapcsolatok jelentősége; célszerü témakiválasztással a tudományos eredmények hazai alkalmazhatóságának szem előtt tartásával tervezeték az együttmüködési programokat is.

A gazdasági feladatok ellátására forditott kiadás 15,9 milliárd forint volt, összehasonlitható szerkezetben mintegy 500 millió forinttal /3,5 %-kal/ több az előző évinél. /A növekedés a központi szervezetek kiadásainak emelkedése és a tanácsi szervezetek felhasználásának csökkenése mellett jött létre./ A teljesités az előirányzatot mintegy 200 millió forinttal /1,3 %-kal/ haladta meg. Ilyen célokra forditották 6,9 milliárd forint saját bevételüket is a folyószámlás szervezetek. Az egy lakosra jutó gazdasági kiadás több mint 2.100 forint. A dolgozók átlaglétszáma /számitásba véve a folyószámlás szervezetekét is/ 81.500 fő.

A kiadásoknak fele - az előző évekhez hasonlóan - a közlekedési feladatokra összpontosult. Az országos utak, hidak fenntartására, felujitására és korszerüsitésére 5,7 milliárd forintot használtak fel, 500 millió forinttal többet, mint az 1975. évben. Az előirányzathoz képest mutatkozó 100 millió forint többlet pénzügyi forrását a tulsulyos járművek után fizetett dijak képezték. /Az elszámolt kiadásokon felül mintegy 400 millió forintot az 1977. évi előirányzatból is felhasználtak, előleg igénybe vételével./

A korábbi tapasztalatok alapján továbbra is arra törekedtek, hogy a forgalomképesség javitása és a pénzeszközök felhasználása szempontjából

egyaránt hatékony megoldást jelentő burkolatmegerősitéseket és burkolatszélesitéseket folytassák. A közuthálózaton együttesen mintegy 3.4oo km hosszuságban végeztek ilyen munkálatokat. Az év során megvalósitott /összesen 12o km-t kitevő/ teljeskörü utkorszerüsitések nagy része az ötéves tervben is előirt átkelési szakaszokra összpontosult. Elkészült többek között a 76-os számu főut zalaegerszegi bevezető szakasza uj közuti felüljáróval; az 5-ös számu főut szegedi átkelési szakasza az Izabella hiddal, továbbá a 21-es számu főut salgótarjáni átkelési szakasza szintén közuti felüljáróval.

A korszerüsitések keretében a Minisztertanács határozata alapján folytatódott a veszélyes vasuti-közuti kereszteződések megfelelő átalakitása, biztonságtechnikai berendezésekkel való ellátása. A felujitási, a korszerüsitési és az ugyancsak fontos fenntartási feladatokat jelentősen segitette az, hogy az előző évi pénzmaradványt és a saját forrásokat is e célokra forditották.

A korszerüsitések és a burkolatmegerősitések a közuthálózatnak 6,6 %-át érintették. Az uthálózat jelentős részének müszaki állapota a forgalom növekedéséhez képest továbbra sem teljesen kielégitő. Országosan kedvezőtlenül befolyásolta az utak állapotát az utóbbi évekhez képest keményebb és szeszélyesebb téli időjárás.

A központi szervezetek kiadásain felül utfenntartási és felujitási feladatok ellátására a tanácsok közel 2,2 milliárd forintot használtak fel. A helyi uthálózat müszaki állapota sem javult lényegesen; előfordult, hogy a karbantartásra és javitásra szolgáló előirányzatot uj utak épitésére forditották. A tanácsok város- és közsöggazdálkodási feladatokkal kapcsolatos kiadása mintegy 2,3 milliárd forint volt. A felhasználás elsősorban a településfejlesztési törekvések megvalósitását, a városiasodás fokozását, a kommunális ellátás javitását szolgálta. A parkok, játszóterek fenntartására, a köztisztasági feladatok ellátására forditott összeg 4o millió forinttal haladta meg az előző évit.

A központi költségvetési szervezetek kezelésében lévő vizügyi létesitmények üzemeltetésére, fenntartására és felujitására forditott kiadás 1,5 milliárd forint volt. A felhasználás lehetőséget adott a szakigazgatási tevékenység maradéktalan ellátására, továbbá a vizkárelhárités és a vizgazdálkodás feltételeinek javitására. A vizellátással, a vizelvezetéssel összefüggő üzemeltetési, karbantartási és felujitási feladatokra a tanácsok több mint 5oo millió forintot hasmáltak fel.

Az állattenyésztés és az állategészségügy fejlesztésével összefüggő kiadás meghaladta a 7oo millió forintot; a növényvédelmi és egyéb mezőgazdasági

feladatok ellátására kereken 95o millió forintot vettek igénybe. Az állattenyésztésre forditott kiadások elősegitették a szarvasmarhatenyésztés fejlesztését, a nagyüzemi állomány fokozott ellenőrzésének kiterjesztését. A kisüzemi állattenyésztést mintegy 4oo millió forinttal támogatta a költségvetés. Az állategészségügyi feladatok ellátására felhasznált költségvetési pénzeszközöknek csaknem fele az állatbetegségek megelőzésével kapcsolatos hatósági tevékenységet szolgálta. /A felsorolt kiadásokkal megközelitően azonos volt a folyószámlás szervezetek által hasonló célokra felhasznált saját bevétel összege./

A szilárd ásványi nyersanyagok kutatására csaknem 56o millió forintot forditottak, ami - bár egyes kutatóberendezések beszerzése elmaradt - az előző évi felhasználást mintegy 33 %-kal meghaladta.

Az idegenforgalom céljaira több mint 37o millió forintot, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok elősegitésére mintegy 18o millió forintot használtak fel. A számitástechnikai feladatok megvalósitása csaknem 34o millió forintot vett igénybe.

A felujitási és egyéb kiadásokra az 1976. évben 5 milliárd forintot használtak fel; ez mintegy 6oo millió forinttal /11,1 %-kal/ kevesebb, mint az 1975. évi volt. A csökkenés elsősorban annak következménye, hogy a tanácsok költségvetéséből a fejlesztési alapba átcsoportositott,az egyéb kiadások között elszámolt összeg az 1976. évben csak 6oo millió forint volt, az 1975. évinek 44 %-a.

A kiadások 7o %-a /3,5 milliárd forint/ a költségvetési intézmények kezelésében lévő állóeszközök állagmegóvását szolgálta. Erre megközelitően az előző évivel azonos összeget forditottak. Nem történt változás a felujitási alapok maradványa tekintetében sem. Ezek összege eléri az éves előirányzat egyharmadát.

A nem kellő gondossággal készült, helyenként tulzó igényeket is tartalmazó középtávu felujitási terveken alapuló tevékenységet továbbra is a szétaprózottság, a nem elég alapos előkészités jellemezte. Bár az épitőipari tevékenységben nőtt a fenntartási-felujitási jellegü munkák aránya, a költségvetési szervezetek felujitásainak sajátos jellege és általában kisebb értéke miatt is jelentős nehézségek mutatkoztak a megfelelő kivitelezők megszerzésében. Az állóeszköz-nyilvántartások hiányosságai miatt a müszaki állag ismeretén alapuló sorrend nem alakult ki, kevés figyelmet forditanak a gazdaságosság vizsgálatára, az elaprózottság miatt egyes intézmények felujitási munkái hosszu időn át akadályozzák a folyamatos szakmai tevékenységet.

Az egyéb kiadások közül a nyugdijasok és a költségvetési szervezetek dolgozóinak lakbérhozzájárulása mintegy 29o millió forintot tett ki; ez 7 %-kal kevesebb az egy évvel előbbinél. Az utóbbi évek hatósági árintézkedései miatt a költségvetési szervezetek dolgozóinak adott bérkiegészités összege kereken 58o millió forint volt. Ennek az előző évihez képest mutatkozó többlete 23o millió forint.

Az uj létesitmények első fogyóeszköz szükségletének kiegészitésére és az értékhatárt meghaladó beszerzésekre együttesen 54 millió forintot forditottak, jóval kevesebbet, mint az 1975. évben.

A védelmi feladatokra forditott kiadások összege 11,7 milliárd forint volt, lényegében azonos az előző évi ráforditásokkal. A felhasználás az előirányzatnál 4,9 %-kal - összehasonlitható szerkezetben 2,3 %-kal - kisebb. Ez annak a következménye, hogy egyes technikai eszközök szállitása az 1977. évre huzódott át, továbbá, hogy pénzügyi tartalékot képeztek az importból származó eszközök és anyagok várható áremelkedése közvetlen és közvetett hatásainak ellensulyozására.

A felhasznált pénzügyi eszközök a tervezett célokkal összhangban lehetővé tették a védelem alapvető fejlesztési elképzeléseinek teljesitését, a feladatokkal és az áremelkedésekkel arányosan növekvő fenntartási szükségletek kielégitését. Korszerüsödött a néphadsereg felszereltsége, emelkedett az anyagi és a technikai ellátottság, a kiképzés és a harckészültség szinvonala. Megkezdődött - elsősorban saját erők felhasználásával - az ingatlanok korszerüsitése. A személyi állomány szolgálati és munkakörülményei, az eszközök tárolási, karbantartási feltételei ezáltal is javulnak.

A jog- és rendbiztonsági feladatok teljesitése az 1976. évben 7,6 milliárd forintot vett igénybe. Ez az előző évi kiadásokat összehasonlitható szerkezetben mintegy 25o millió forinttal /3,3 %-kal/ haladta meg. Az előirányzathoz képest o,7 %-kal kisebb volt a felhasználás.

Az igazságszolgáltatás és a népességnyilvántartás feladataira együttesen az 1976. évben 6oo millió forintot használtak fel. Ez 1o millió forinttal /2,5 %-kal/ haladta meg az 1975. évi kiadásokat. A személyi és dologi kiadások szokásos növekedésén felül a többletet az igazságügyi szakértői irodák hálózatának további bővitése és az állandó szakértők számának emelkedése okozta. Lehetővé vált a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásához a hivatásos pártfogók létszámának növelése. Intézkedések történtek az igazságszolgáltatás területén is az adminisztráció csökkentésére, a gépesités növelésére.

Az állami népességnyilvántartás feladataira 8o millió forint volt a felhasználás. Befejeződött a korábban felvett alapadatok feldolgozása és korszerüsitése, megkezdődött a személyi számok kiosztása.

Az állami és az önkéntes tüzoltóság, valamint a polgári védelem feladataira a tanácsok több mint 7oo millió forintot forditottak, amely mintegy 12o millió forinttal /2o,5 %-kal/ haladta meg az előző évi felhasználást. Az állami tüzoltóságnál az 1976. évben végrehajtott munkaidőcsökkentéssel összefüggésben az átlaglétszám mintegy negyedével emelkedett; ez az uj munkarendre való zökkenőmentes áttérést tette lehetővé.

A rendészeti feladatokat ellátó fegyveres testületek 1976. évi kiadásainak összege 6,3 milliárd forint volt, az előző évinél kereken 9o millió forinttal /1,6 %-kal/ több.

A kiadások az előirányzatoknak megfelelően biztositották a Belügyminisztérium szerveinek anyagi ellátását és technikai szinvonalának további emelését. Lehetővé tették a munkásőrök kiképzését, a büntetésvégrehajtás feladatainak ellátását. Tovább folytatódott a Vám- és Pénzügyőrség kezelésében levő határátkelőhelyek bővitése és korszerüsitése.

Az igazgatási kiadások az 1976. évben meghaladták az 5 milliárd forintot. Ez az összeg az 1975. évi teljesitésnél összehasonlitható szerkezetben mintegy 23o millió forinttal /4,8 %-kal/, az előirányzottnál pedig 18o millió forinttal /3,6 %-kal/ volt több. A központi és a helyi igazgatásban az év végén 55.6oo állandó főfoglalkozásu dolgozó volt, 95o fővel kevesebb, mint a létszámzárlat bevezetésekor. Ezen tulmenően több mint 3 ezer különböző egyéb foglalkoztatást /másodállást, főként mellékfoglalkozást/ szüntettek meg. A létszámcsökkenés a Minisztertanács munkaerőgazdálkodás javitását szolgáló intézkedéseinek hatására következett be.

A felhasznált béralap 2,5 milliárd forint volt, 4,6 %-kal nagyobb az előző évinél. A létszámzárlat következtében mintegy 5o millió forint béralapot zároltak.

A központi igazgatás kiadásainak összege 2,3 milliárd forint volt, ami az előző évit mintegy 2oo millió forinttal haladta meg. A kiadások jelentős részben az automatikusan növekvő költségek miatt nőttek. Emellett bővültek nemzetközi kapcsolataink, uj képviseleteket állitottak fel. Tovább fokozódott részvételünk a Kölcsönös Gazdasági Segitség Tanács szakositott szervezeteinek és bizottságainak tevékenységében. A Külügyminisztérium lehetőséget kapott a korábban felhalmozódott külön fejlesztési alap felhasználására. A külképviseletekmél - a külföldi áremelkedések ellensulyozására - évközben felemelték az alkalmazottak illetményét.

A tanácsi igazgatási kiadások összege 2,7 milliárd forint volt, ez az előző évi felhasználást több mint 3o millió forinttal haladta meg. A többlet lényegében a bérfejlesztés 5 %-ra való felemelésének következménye. Az átlagbérek az előző évhez képest 4,8 %-kal növekedtek, jutalmazásra viszont 13,4 %-kal kevesebbet használtak fel. Jogszabályi korlátozások miatt csökkent a megbizási dijakra kifizetett összeg és nem emelkedtek a kiküldetési költségek sem. Fenntartásra az előző évinek megfelelő összeget használtak fel a tanácsok és a takarékosabb gazdálkodás eredményeként mintegy 2o millió forinttal csökkent a felszerelések beszerzésére forditott kiadás.

Az államigazgatási munka korszerüsitése és egyszerüsitése érdekében hozott határozatok végrehajtása számos területen megindult. Ennek keretében több

egyszerüsitést vezettek be, de az elért kezdeti sikerek is indokolják az igazgatási munka további egyszerüsitését, szinvonalának emelését, általában a takarékosság fokozottabb érvényesülését.

Szükséges, hogy az irányitó igazgatási szervezetek saját munkájuk jobb megszervezésén tul törekedjenek arra is, hogy intézkedéseik javitsák az általuk igazgatott szervezetek, intézmények tevékenységét. Meg kell szüntetni a párhuzamos adatszolgáltatásokat, egyszerüsiteni kell különösen az állampolgárokat érintő eljárásokat.

A társadalombiztositás kiadásaira az állami költségvetés az 1976. évben 49,4 milliárd forintot forditott, összehasonlitható szerkezetben 5,9 milliárd forinttal /13,5 %-kal/ többet, mint az 1975. évben. Az előirányzathoz képest mutatkozó 1,5 milliárd forint /3,2 %/ többletre az évközi intézkedések költségvetési tartaléka nyujtott fedezetet.

A kiadások növekményének 6o %-a - mintegy 3,5 milliárd forint - a társadalombiztositás rendszerében automatikusan érvényesülő tényezők változásából adódott. A táppénzre is jogosult biztositottak száma - a munkaerőtartalékok fokozatos kimerülésével összefüggésben - az előző évihez képest csak kis mértékben emelkedett. A születések számának közel 9 ezerrel történt csökkenése miatt a szüléshez kapcsolódó juttatások együttes növekedése is kisebb mértékü volt az 1975. évinél.

A nyugellátásban részesülők számának emelkedése sem haladta meg az elmult években tapasztalt ütemet. A szokásos hatások közül - az előző évivel ellentétben - nem a népesedési tényezők, hanem a keresetek növekedése okozott nagyobb többletet.

Az 1976. évi ráforditásokat jelentősen befolyásolta, hogy az 1975. julius 1-i hatállyal végrehajtott társadalombiztositási törvény rendelkezései, és az alacsony összegü nyugellátások emelése először éreztették az év egészében hatásukat. Ennek következtében 7oo millió forint többletkiadás merült fel.

A husárak 1976. julius 1-i emelésének ellensulyozására a gyermekes családok főbb pénzbeli juttatásai és a nyugellátások havi 6o forinttal kiegészültek. Ez a többletjuttatás a második félévben 1,4 milliárd forintot igényelt.

Az év elején a nyugdijak évi rendszeres emelésének továbbfejlesztésére is történt intézkedés. Az évenkénti emelés legkisebb összege a korábbi 3o forint helyett 5o forint lett. Ez az alacsonyabb nyugdijak reálértékének fokozottabb mértékü megőrzését teszi lehetővé, és a nyugdijasok mintegy négyötödét érinti.

Az emlitett intézkedések együttesen 2,4 milliárd forinttal növelték a kiadásokat és hozzájárultak a pénzbeli társadalombiztositási juttatások gazdasági lehetőségeinkkel arányos javitásához.

A társadalombiztositás kiadásainak több mint felét az 1976. évben is a nyugellátások tették ki. A munkaviszony alapján nyugdijazottak ellátására - ideértve a nem munkaviszony alapján megállapitott segély-jellegü ellátásokat is - 25,4 milliárd forintot folyósitottak. Ez 3,9 milliárd forinttal /18,1 %-kal/ haladta meg az előző évi kiadásokat. A többletből 6oo millió forint az ellátások kiegészitését, 2oo millió forint pedig az évi rendszeres nyugdijemelés mértékének növelését szolgálta. A rendszeres évi nyugdijemelés legkisebb összegének valamennyi 2.5oo forinton aluli ellátásban részesülő nyugdijast érintő növelésének eredményeként az emelés átlagos mértéke az 1976. évben 3,3 % volt.

A munkás-alkalmazott nyugdijasok egy főre jutó havi átlagos ellátása 11 %-kal emelkedett, s meghaladta az 1.6oo forintot. A létszámnövekedéssel együtt járó cserélődéssel összefüggően mintegy 1,7 milliárd forint volt a többletkiadás.

A költségvetéstől elkülönitetten kezelt nyugdijalapokból a mezőgazdasági és a kisipari szövetkezetek tagjai, a kisiparosok, a kiskereskedők, valamint az ügyvédek nyugellátására 6,8 milliárd forintot forditottak, 1,3 milliárd forinttal /23,1 %-kal/ többet, mint egy évvel korábban. /A növekményből mintegy 45o millió forint a központi intézkedések hatása./ A Mezőgazdasági Termelőszövetkezeti Nyugdijalap kiadása annak hatására is emelkedett /31,4 %-kal/, hogy - a társadalombiztositási törvény alapján - a mezőgazdasági szövetkezeti tagok nyugdijkorhatára az 1976. évtől kezdődően egy évvel csökkent.

A nyugdijkiadások együttes összege tehát 32,2 milliárd forint, a nyugdijasok, járadékosok létszáma pedig az év végén 1.871 ezer fő volt. Az összlakosság 17,7 %-a, a nyugdijaskoru népességnek pedig 86,3 %-a részesült nyugdijban, járadékban.

Az anyákat, a gyermekes családokat támogató pénzbeli társadalombiztositási juttatások - ideértve a gyermekápolási táppénzt is - 12,9 milliárd forintot tettek ki. Ez az összeg az előző évit 1,6 milliárd forinttal /14,4 %-kal/ haladta meg.

A családi pótlék kifizetések 1976. évi összege 7,3 milliárd forint volt, összehasonlitható szerkezetben 1,1 milliárd forinttal /16,9 %-kal/ több, mint az előző évben. /Az 1976. évtől a költségvetési szervezetek dolgozói családi pótlékának előirányzatát már nem az intézmények, hanem - egységesitési megfontolásból - a társadalombiztositás költségvetése tartalmazta./

A többletkiadásból közel 7oo millió forintot a jövedelem-kiegészítés indokol. A születések csökkenése mellett a pótlékban részesülő gyermekek száma 9o ezerrel emelkedett, a családi pótlék jogosultságot jelentő második gyermek születési gyakorisága nőtt. Az év során 1.863 ezer gyermek részesült családi pótlékban.

A gyermekgondozási segélyre forditott kiadás 3,5 milliárd forint volt, 47o millió forinttal /15,6 %-kal/ több, mint az előző évben, főként a segélyezettek számának növekedése miatt. Az igénybevevők száma -a szülési esetek számának csökkenése ellenére - az év átlagában 29.4oo fővel nőtt és év végére meghaladta a 287 ezret.

A terhességi és gyermekágyi segély kiadás az előző évinél kisebb mértékben, 12o millió forinttal /9,4 %-kal/ emelkedett. A növekedést elsősorban a segélyben részesülő nők átlagkeresetének emelkedése okozta. Az anyasági segélyek összege mintegy 45o millió forint volt, 3 %-kal kevesebb, mint az 1975. évben.

A betegségi készpénzsegélyek legnagyobb részét kitevő táppénzkiadás az 1976. évben 5,8 milliárd forint volt /a gyermekápolási táppénz cimén kifizetett 3oo millió forinttal együtt/.A kiadás hosszu idő óta most először nem nőtt, 9o millió forinttal kevesebb az előző évinél. A táppénzre jogosultak száma o,5 %-kal, az átlagkeresetek emelkedése miatt az egy napra jutó kifizetés átlagosan 5,3 %-kal volt több az előző évinél. E - kiadást növelő - tényezők hatását azonban ellensulyozta a táppénzes arányszám kedvező alakulása: az előző évi 6,2 %-ról 5,7 %-ra való mérséklődése. A javulás kétségtelenül összefügg azzal, hogy nem volt a korábbi évekéhez hasonló méretü influenzajárvány. De eredményt hozott az is, hogy az elmult évben már folyt a táppénzes helyzet javitására irányuló intézkedések kidolgozása, és ez már maga is ráirányitotta a figyelmet a megoldások keresésére. Ennek hatására az egészségügyi és a szakszervezeti szervek is fokozottabb gondot forditottak az elbirálás javitására, továbbá a munkafegyelmi lazaságok kiküszöbölésére. Remélhető, hogy az 1977. január 1-én bevezetett intézkedések a javulást tartós folyamattá erősitik.

A lakosságot állampolgári jogon megillető gyógyszerellátást és egyéb gyógyászati szolgáltatást 4,8 milliárd forint támogatás szolgálta; ez mintegy 42o millió forinttal, 9,5 %-kal több, mint az 1975. évben. A gyógyszervények átlagára - a drágább gyógyszerek fogyasztásának gyorsabb növekedése következtében - 6,6 %-kal emelkedett. Az egy lakosra havi átlagban jutó gyógyszervények száma 1,6 %-kal volt több, mint az 1975. évben. A gyógyszerhozzájárulás növekedése - valószinüleg a kedvezőbb táppénzes helyzet miatt is - az előző években tapasztalt lo %-ot meghaladó mértéket nem érte el.

A tanácsok gazdálkodása

A tanácsok 1976. évi gazdálkodásának eredményéből megállapitható, hogy gazdasági, pénzügyi tevékenységük alapvetően a középtávu pénzügyi tervben meghatározott céloknak megfelelően alakult. Törekedtek a rendelkezésükre álló eszközök ésszerübb felhasználására, az ágazati és a területi igények összehangolására.

A tanácsok az 1976. évben 78,7 milliárd forinttal gazdálkodtak. A rendelkezésre álló eszközök részben fenntartási és müködési, részben fejlesztési célt szolgáltak. A tanácsi pénzalapok a népgazdaság lehetőségeivel összhangban alakultak. A biztonságos gazdálkodás feltételeinek megteremtésében elért eredmények azért is jelentősek, mert a bevételi előirányzatok tulteljesitésének lehetősége csökkent, ugyanakkor a feladatokkal kapcsolatos követelmények mind mennyiségi, mind minőségi szempontból fokozódtak.

A tanácsok költségvetésének bevétele - az előző évi pénzmaradvánnyal együtt - az 1976. évben 43,6 milliárd forint volt, 1 milliárd forinttal haladta meg az előző évit.

A tanácsi költségvetés előző évi pénzmaradvány nélkül számitott bevételéből 22 % volt a saját bevételek, 58 % a vállalati és a szövetkezeti befizetések részesedése, és 2o % származott állami hozzájárulásból.

A saját és megosztott bevételek évi előirányzata 99,9 %-ra teljesült. A saját bevételek összege valamelyest meghaladta az előirányzottat és mintegy 8,6 milliárd forintot ért el. Ezen belül - elsősorban a lakossági jövedelmekkel arányosan növekvő gyermekintézményi téritési dijak, valamint a költségvetési üzemek termelési adóbefizetésének emelkedése miatt - a müködési bevételek előirányzata több mint 4 %-kal tulteljesült. Kisebb elmaradás mutatkozott a lakossági adókból származó bevételeknél, mert a kisiparosok és magánkereskedők adóbefizetése kevesebb a tervezettnél, és tovább terjedt a háztáji és illetményföldek pénzben vagy terményben történő megváltása.

A megosztott bevételek 1976. évi összege 23,1 milliárd forint. Az előirányzat 99,7 %-ra teljesült. Ezen belül a mezőgazdasági szövetkezetek befizetése mintegy 4 %-kal kevesebb a számitottnál. A mezőgazdasági szövetkezetektől származó tanácsi jövedelmek tervezettnél alacsonyabb összege elsődlegesen az 1976. évi kedvezőtlen időjárás következménye. Érzékenyen érintette ez a főként mezőgazdasági jellegü megyéket, ahol egyes területeken a bruttó jövedelem szinvonala még az előző évek szintjét sem érte el. A veszteséges és alaphiányos szövetkezetek száma

is szaporodott. Mindezek hátrányos pénzügyi következményeivel várhatóan még az 1977. évben is számolni kell.

A vállalatoktól és az ipari, valamint a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetektől származó tanácsi jövedelmek összességükben a tervezettnél kedvezőbben alakultak. Ezek többlete nagyjából ellensulyozta a mezőgazdasági szövetkezetek befizetéseinél mutatkozó kiesést.

A bevételek tervhez közel álló teljesitése ellenére is jelentős volt azoknak a helyi tanácsoknak a száma, amelyeknél kisebb elmaradások keletkeztek. Ez arra utal, hogy mig a jövedelmek megosztása a központi és a fővárosi, illetve megyei pénzalapok között arányos volt, addig a jövedelmek megyén belüli elosztása nem volt mindig kiegyensulyozott.

Az előirányzott több mint 6,3 milliárd forint állami hozzájárulás - elsősorban központi intézkedések miatt - év közben mintegy 1,6 milliárd forinttal /25,6 %-kal/ emelkedett. Növekedése a hatósági árintézkedésekkel, a bölcsődei és óvodai dolgozók bérrendezésével, a költségvetési szervezetek dolgozói bérfejlesztésének 3 %-ról 5 %-ra való feleemelésével, továbbá egyes központilag tervezett előirányzatok tanácsok részére történő átadásával függött össze.

A tanácsok költségvetési forrásait kiegészitette az 1975. év végére kialakult /3,8 milliárd forint/ pénzmaradvány és mintegy 250 millió forint egyéb bevétel. Ezek lehetővé tették, hogy a tanácsok kiadásaikat az év során befolyt bevételeket meghaladóan teljesitsék, természetesen valamelyest csökkentve ezzel pénztartalékaikat is.

A költségvetési kiadások összege 39,9 milliárd forint, ez közel 1,5 milliárd forinttal több az 1975. évinél, ugyanakkor 8 %-kal elmarad a központi intézkedések alapján módositott előirányzattól. A tanácsok gazdasági és kommunális, egészségügyi, szociális, oktatási, közművelődési, valamint egyéb feladatai pénzügyi feltételeinek alakulását legkifejezőbben a teljesitések egymáshoz viszonyitott arányai mutatják be.

A gazdasági és kommunális feladatoknak a tanácsok összes /vállalati támogatások nélkül számitott/ költségvetési kiadásából való részesedése az 1976. évben megközelitette a 15 %-ot, az egészségügyi, szociális feladatoké elérte a 28 %-ot, a kulturális feladatoké pedig meghaladta a 40 %-ot. Ezek az arányok ugy alakultak ki, hogy az egészségügyi és szociális, valamint a kulturális kiadások összehasonlitható szerkezetben 7-8 % közötti mértékben emelkedtek az 1976. évben, mig a gazdasági és kommunális feladatokra történt ráforditások

3,2 %-kal csökkentek. Valamelyest mérséklődtek emellett az igazgatási kiadások is.

Az alapvető ellátást szolgáló intézmények jellemző mutatóira számitott ráforditások közül egy kórházi ágy fenntartási kiadása 4 %-kal, egy általános iskolai tanulócsoporté 4,5 %-kal emelkedett. A gyermekintézményeknél /a bölcsődéknél és az óvodákná1/, ahol bérrendezés is volt, az egy helyre jutó kiadás növekménye meghaladta a lo %-ot. Az egészségügy, az oktatás más területein viszont mérsékeltebb az ellátási szinvonal növekedése, vagy csupán az 1975. évi szint tartására volt lehetőség.

A tanácsok által ellátandó feladatok anyagi feltételeinek változását nem csak a fenntartási és müködési kiadások nagysága, illetve ezek növekedése jellemzi, hanem a vagyontárgyak, álló- és fogyóeszközök mennyisége, azok használhatósági foka is. Az 1976. évben a tanácsi kezelésben lévő állóeszközök bruttó értéke összesen 4,5 %-kal növekedett, ezen belül az egészségügyi célokat szolgálóké 9,8 %-kal, a kulturális területeken pedig 6,4 %-kal. Az uj létesitmények üzembe helyezésével, gépek és berendezések beszerzésével, a régiek kiselejtezésével, illetve felujitásával az állóeszközök használhatósági foka, vagyis az állóeszközök nettó és bruttó értékének egymáshoz viszonyitott aránya az 1975. évihez képest nőtt.

A felujitási előirányzatok felhasználásának aránya az előző évivel azonos. Az 1976. évtől kezdődően, a korábbi jogszabály módositása folytán a községi tanácsok felujitási alapja a megyei tanácsoknál képződik, igy ezeknek az eszközöknek községi felujitási célokra történő felhasználásáról is a megyei tanácsok gondoskodnak. Ez elősegitette a korábban szétaprózott felujitási eszközök tervszerübb felhasználását, de hatása a pénzmaradványok csökkenésében még nem mutatkozik meg.

A tanácsok az utak karbantartására és felujitására több gondot forditottak, a módositott előirányzatnak mintegy 95 %-át felhasználták.

A IV. ötéves tervidőszakban erőteljesebbé vált lakóházjavitási tevékenység bővülésének üteme az 1976. évben tovább fokozódott. Ezt elősegitette, hogy az ilyen célu állami támogatás mértéke mintegy 6oo millió forinttal növekedett és összege meghaladta a 2,4 milliárd forintot, a teljes lakóházjavitási előirányzat 5o %-át. A nagyobb pénzügyi lehetőségekkel összhangban mintegy 11 %-kal nőtt a müszakilag ténylegesen megvalósult lakóházjavitási munkák értéke. Egyes tanácsok területén azonban az épitőipari szervezetek teljesitőképessége nem tudott lépést tartani a pénzügyi források emelkedésével.

A tanácsok fejlesztési alapjában - az előző évi pénzmaradvánnyal együtt - 35,1 milliárd forint bevétel képződött. A fejlesztési alap tárgyévben képződött bevételei az 1975. évitől elmaradtak, bár az 1976. évi előirányzatot kismértékben /1 %-kal/ meghaladták, elsősorban a saját bevételek tulteljesülése révén.

A tanácsi értékesitésü lakások árbevételének megelőlegezésére 2,1 milliárd forint hitel került folyósitásra. Az egyéb beruházásokhoz a tanácsok csaknem 33o millió forint hitelt használtak fel.

A fejlesztési alap állami hozzájárulásának előirányzata 17,2 milliárd forint volt, ezt kiegészitette a korábbi években a tanácsok célcsoportos beruházásaihoz adott állami hozzájárulás maradványa /2,3 milliárd forint/. Együttesen tehát 19,5 milliárd forint állami támogatással számolhattak a tanácsok.

A tényleges folyósitás - az utólagos pénzellátási rendszer következtében - a felhasználás lehetőségéhez igazodva 14,9 milliárd forint volt. A célcsoportos beruházásoknál már korábban megvalósitott rendszer kiterjedt az egyéb tanácsi beruházásokra is. Ennek következtében 3,6 milliárd forint célcsoportos és csaknem 1 milliárd forint egyéb állami beruházáshoz adott állami hozzájárulás kiutalása nem történt meg. A tapasztalatok szerint ez nem hátráltatta a beruházási tevékenységet, ugyanakkor kimélte a beruházásokhoz előirányzott állami pénzeszközöket.

A tanácsok fejlesztési alap előirányzatuk 84 %-át használták fel az 1976. évben. A felhasználás összege 28,7 milliárd forint volt. Ennek 58 %-a célcsoportos, 35 %-a egyéb állami beruházási célokat, 7 %-a pedig a tanácsok területén lévő vállalatok, szövetkezetek és egyéb szervezetek fejlesztésének támogatását szolgálta.

A legfontosabb beruházási feladat a lakásépités és a hozzá kapcsolódó épitmények létesitése volt. A tanácsok - figyelembe véve az 1975. évről áthuzódott épitkezéseket is - mintegy 28.5oo célcsoportos lakást épitettek, mintegy 3 ezer lakással többet a népgazdasági tervben számitottnál. A lakásépitési költségek növekedési üteme a korábbi évekhez képest - központi és helyi intézkedések eredményeként - mérséklődött. A lakásépités 132 települést érintett, többsége azonban a fővárosra, a megyei városokra és a megyék székhelyeire jutott.

A lakásépitéshez kapcsolódó beruházásokra 5,1 milliárd forintot forditottak. A felépitmény jellegü kommunális létesitmények arányos ütemü épitése - elsősorban kivitelezők hiánya - az uj lakótelepeken még mindig kivételes jelenség. Kereskedelmi célra több helyen ideiglenes épület szolgál; óvodát, orvosi rendelőt és gyógyszertárat

gyakran átmenetileg lakásokból alakitanak ki. Esetenként nehezitette a lakások átadását a közmüvek összehangolt kivitelezésének hiánya is.

Az 1976. évben bevezetett intézkedések közül jelentős volt a megyei kölcsönalap létesitése, amelynek célja a helyi tanácsok átmenetileg szabad fejlesztési pénzeszközeinek közös alapba helyezése. Ezeket az eszközöket kölcsön formájában, elsősorban a folyamatban lévő beruházások gyorsitására használhatják fel. A tartós betétekből képzett több mint 3oo millió forint kölcsönalapból az év során 25 millió forintot vettek igénybe.

Bővitette a tanácsok fejlesztési lehetőségét a lakosság társadalmi munkája, amelynek értéke az 1976. évben már megközelitette a 2,7 miliárd forintot, 4oo millió forinttal meghaladva az 1975. évit. A társadalmi munka értéke megyénként igen eltérő és ez azt jelzi, hogy szervezését a tanácsok nem tekintik mindenütt egyformán fontos feladatnak. Az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke a községeknél és a kisebb városoknál átlagosan 3oo-4oo forint között, a felsőfoku központi szerepkörrel rendelkező városoknál pedig 2oo-3oo forint között alakult.

Szélesebb értelemben társadalmi összefogásnak minősithetők a vállalatokkal, más gazdálkodó szervezetekkel közösen megvalósitott tanácsi beruházások is. Az 1976. évben 3,3 milliárd forint fejlesztési célu pénzeszközt utaltak át a tanácsoknak ilyen cimen. Ez ugyan mintegy 1,5 milliárd forinttal kevesebb, mint az 1975. évi,de az előirányzatot jelentősen meghaladja. Az elmult évhez képest mutatkozó csökkenésben szerepet játszott a vállalati szabályozó rendszer módositása, továbbá az, hogy a tanácsok zömmel csak a folyamatban lévő, illetőleg a közeljövőben megkezdhető fejlesztésekre vettek át pénzeszközöket. A minisztériumok, az országos hatáskörü szervek különböző célokra több mint 1,3 milliárd forint fejlesztési hozzájárulást utaltak át. Ez egyrészt ösztönözte a tanácsokat egyes kulturpolitikai, ifjuságpolitikai, idegenforgalmi célu beruházások megvalósitására, másrészt a már megállapitott tanácsi tervek esetenkénti módositását tette szükségessé. Célszerü lenne, ha ezek a támogatások ismertté válnának már a tervezés időszakában, hogy beépülhessenek a tanácsi pénzalapokba. Ez elősegitené a fejlesztések tervszerüségét.

A tanácsok gazdálkodásában - nagyságából, szerepköréből adódóan - kiemelkedik a főváros tevékenysége. A Fővárosi Tanács 1976. évi fejlesztési politikájának sulypontja a célcsoportos lakásépités, a közmüellátás, a közlekedési helyzet javitása, továbbá az egészségügyi és az oktatási feladatokat ellátó gyermekintézményi hálózat fejlesztése volt.

Az előző évről áthuzódókat is figyelembe véve a tervezettnek megfelelő lo ezer célcsoportos lakás felépült, de a közmüberuházásoknál jelentős elmaradás volt, főként a viztermelés bővitésénél. A közlekedés javitásában lényeges eredmények születtek. A tervnek megfelelően az 1976. év végén átadták a forgalomnak az észak-déli metróvonal Nagyvárad tér - Deák tér közötti szakaszát. A metró épitéséhez kapcsolódó közuti csomópontok közül befejeződött a Felszabadulás tér, a Kálvin tér és a Nagyvárad tér rendezése is. Határidő előtt fél évvel készült el az Alkotás utca, a Budaörsi ut és a Hegyalja ut találkozásánál lévő csomópont korszerüsitése; ez a budai oldal közlekedésében jelentős javulást eredményezett. Az egészségügyi beruházások vontatottan haladtak. Az uj óvodai helyek száma viszont valamivel meghaladta az előirányzottat.

A tanácsok gazdálkodásának igen fontos szerepe van a településhálózat tervszerü fejlesztésében, az azonos tipusu, szerepkörü települések ellátási szinvonalának közelitésében. A IV. ötéves tervidőszakban a vidéki ipartelepités tervszerü folytatásának, az összpontositottabb beruházási tevékenységnek a hatása is elősegitette a városiasodási folyamatot. Mérséklődött a főváros tulsulya, meggyorsult a megyei városok fejlődése. A megyeszékhelyek s azok közül főként a felsőfoku és részleges felsőfoku központok fejlődési üteme növekedett. Határozottabbá vált a központi szerepkör betöltésére kijelölt települések közül több nagyközség városias fejlődése. Ezek eredményeként folyó év elején további 4 nagyközség városi rangra emelkedett. A városok és vonzáskörzetük községeinek együttmüködése bővült, az ilyen kapcsolatok jogi elismerése is kiterjedtebbé vált. 11 megyében összesen 5o községet nyilvánitottak városkörnyéki községgé.

A tervszerü településfejlesztési politika és az ipartelepités mellett kétségtelenül elősegitette a városiasodási folyamatot a tanácsok pénzügyi szabályozási rendszere. Ez ugyanis lehetővé tette, hogy a települések területén képződő jövedelmekből e települések tanácsai teljeskörübben részesedjenek, s ily módon érdekkapcsolat alakuljon ki a gazdaság helyi fejlődése és a tanácsok pénzalapjainak alakulása között.

Az 1976. évben különösen a középfoku központi szerepkörrel rendelkező települések tanácsainak bevételi forrásai voltak jelentősek. Itt az ezer lakosra jutó fejlesztési célu bevétel meghaladta a 3 millió forintot, mig az ennél alacsonyabb szerepkörü településeknél az ilyen célu bevétel átlagosan már csak o,8 millió forint volt. A jelentős eltérés összefügg azzal, hogy a középfoku központok szerepkörükből adódóan olyan, viszonylag széleskörü intézményhálózat kialakitására törekednek, amely a környező lakosság igényeinek kielégitését is szolgálja.

Az e téren elért eredmények velejárója, hogy a településfejlesztési politika végrehajtása nem mehet végbe mindenütt azonos ütemben, s igy a szinvonalkülönbségek az azonos szerepkörü települések között csak hosszabb idő alatt egyenlitődhetnek ki. A IV. ötéves tervidőszakra, de a mult évi fejlesztési tevékenységre is az volt a jellemző, hogy a tanácsok jelentős része a megyeszékhelyek kiemelt fejlesztését szorgalmazta, s helyenként kissé indokolatlanul háttérbe szorult a községek, különösen a kis községek fejlesztése. Ezt igazolja az is, hogy a községek különböző intézményeik fenntartására az 1976. évben több mint 3 %-kal kevesebbet forditottak, mint az 1975. évben. A nagyközségi tanácsoknál is csökkent 2 %-kal a felhasználás, mig a városoknál közel 3 %-kal növekedett. Ugyancsak nőtt a megyék központi előirányzatainak részesedése a tanácsok teljes előirányzatából: az 1976. évben csaknem elérte az 5o %-ot.

Ez az irányzat feltehetően csak átmeneti kisérő jelensége a nagyobb ütemü városfejlesztésnek. Bármennyire is helyes törekvés ugyanis a városiasodási folyamat elősegitése, figyelemmel kell lenni a községek hosszutávu szerepére, az itt élő lakosság ellátási helyzetére és ebből adódó igényeinek fokozatos kielégitésére. Elsősorban a gyorsabb fejlődésre, illetve egyes körzeti feladatok ellátására alkalmas kisebb településeket kell olyan helyzetbe hozni hogy fokozatosan növekedjék legalább az alapfoku ellátás szinvonala és a település általános kulturáltsága. Ez társadalmi, politikai igény. Ennek érdekében a megyei tanácsoknak ösztönözniük kell a kisebb települések erőforrásainak, lakosságuk szellemi és fizikai erejének összefogását, a fokozottabb helyi együttmüködést.

A Minisztertanács határozata alapján a tanácsoknál is előtérbe került a költségvetési szervezetek gazdálkodási, szervezési kérdéseinek vizsgálata, egyszerüsitési javaslatok kidolgozása, az adatszolgáltatási rend ésszerüsitése, az igazgatási és az ügyviteli munka egyszerüsitése.

A tanácsok folyamatosan igen sok energiát forditottak e kérdések vizsgálatára, különböző javaslatok kidolgozására és saját hatáskörben végrehajtható uj megoldások bevezetésére. Ezt a munkát az 1977. évben a központi szervekkel együttmüködve tovább kell folytatni. Várhatóan ez év végéig kialakulnak az egységes szervezési megoldások, amelyeknek alapvető vonása a helyi tanácsokon belül az intézmények körében összevonások végrehajtása, az intézmények több irányu hasznositása, ilyenek létesitése, s főként a kisebb településeknél a különféle tipusu intézmények gazdálkodási, müszaki és ügyviteli munkájának közös ellátására megfelelő szervezetek kialakitása.

A tanácsoknak nagy figyelmet kell forditani a városok és a vonzáskörzetükbe tartozó községi tanácsok szervezett együttmüködésére. Az együttmüködés lehetővé teszi a különböző települések, tanácsok fejlesztési politikájának a kölcsönös érdekek alapján való összehangolását, anyagi eszközeik fokozottabb, ésszerü összpontositását és hatékonyabb felhasználását.

x x

x

A Magyar Népköztársaság 1976. évi költségvetésének végrehajtásával a fő vonásaiban hosszabb idő óta változatlan gazdaságpolitikán alapuló, de a külső feltételek módosulását gondosan mérlegelő V. ötéves terv időszakának első éve zárult le.

Az 1976. évben megvalósult gazdasági fejlődés igazolta a középtávu tervező munka folyamatában megszilárdult alapvető gazdaságpolitikai elgondolásokat. Az elért eredmények sok tekintetben megnyugtatóak, a változások iránya megfelelő. Az, hogy a nemzeti jövedelem növekedése teljes egészében a termelékenység emelkedéséből származott, a munkaerőtartalékok kimerülésével jellemezhető fejlődési szakasz egyik legfőbb követelményének teljesülését jelenti. Mégis - bár a nemzeti jövedelem tervezettnél lassubb növekedésében a kedvezőtlen természeti tényezők által befolyásolt mezőgazdasági termelés volt a meghatározó - meg kell állapitani, hogy a gazdasági tevékenység egészében céljaink maradéktalan megvalósitásához gyorsabb előrehaladásra lenne szükség.

Kedvező, hogy az iparban érzékelhetően csökkent a folyamatosan nem értékesithető termékek előállitása, a termelés összetétele általában jobban igazodott az igényekhez és határozott törekvés volt tapasztalható a külső piacokon is keresett árualapok növelésére. Kedvezőtlen viszont, hogy a munka müszaki felszereltségének jelentős javulása mellett elért termelékenységnövekedés lassubb ütemü volt, mint a megelőző években. Ez arra utal, hogy a vállalatok nem igazitották eléggé belső munkaszervezésüket bővülő és magasabb müszaki szinvonalat is képviselő termelőberendezéseikhez. Ezáltal valóságos tartalékokat hagytak kihasználatlanul és számukra is fontos, de a népgazdaság szempontjából sem nélkülözhető jövedelemtöbbletekről mondtak le.

A beruházási tevékenység alakulását alapvetően befolyásoló épitőipar esedékes feladatait ugyan javuló szervezettséggel oldotta meg, de a szükséges mértékü termelésnövekedést nem érte el. Igy a hatékony termelés növelése és a fontos társadalmi igények kielégitése szempontjából nagy jelentőségü fejlesztések egy részének befejezése elmaradt. Ezáltal tovább nőtt a befejezetlen beruházásokban lekötött, az ujratermelés folyamatában nem hasznosuló nemzeti jövedelem.

A mezőgazdaságban a felhasznált élő- és holtmunkától átlagos évben is elvárható hozamok - a kedvezőtlen átmeneti tényezők miatt - nem jöhettek létre. Kedvezően értékelhetők a gazdaságok által a veszteségek pótlására még az év során megtett intézkedések, de azt is meg kell állapitani, hogy azok több helyi kezdeményezés esetén hatásosabbak is lehettek volna.

A szállitás és a hirközlés, valamint a bel- és külkereskedelem tevékenysége - amellett, hogy az általános gondok ezekben az ágazatokban is mutatkoztak - a korábbinál jobban alkalmazkodott a nehezülő feltételekhez.

A szállitási feladatok jobb összehangolásában, a belföldi fogyasztói igények megfelelőbb kielégitésében, külpiaci érdekeink hatásosabb védelmében egyaránt az jelentett bizonyos fékező erőt, hogy a termelő vállalatokkal való kapcsolatokban az 1976. évben is még viszonylag lassu volt a korszerü - kölcsönös érdekeken alapuló - együttmüködési formák, szervezési megoldások terjedése.

A költségvetési szervezetek - kiadási előirányzataiknak a korábban megszokottnál lassubb növekedése mellett is - végrehajtották rendszeres feladataikat, többségükben eredményesen törekedtek az elért ellátási szinvonal megtartására. A vártnál kisebb volt viszont az előrehaladás a szervezeti formák korszerüsitésére, az igazgatási-ügyviteli munka egyszerüsitésére irányuló - központi intézkedések által is ösztönzött - tevékenységben, a kidolgozott takarékossági tervek folyamatos végrehajtásában.

A gazdálkodó szervezetek legközelebbi feladatai a középtávú népgazdasági terv céljai, az 1976. évi gazdasági fejlődés eredményei és az 1977. év eddig eltelt időszakának tapasztalatai alapján határozhatók meg.

Az 1977. év első néhány hónapjának fejlődése az éves népgazdasági terv gazdaságpolitikai céljainak, fő előirányzatainak helyességét igazolta. Az is megállapitható, hogy a terv céljai elérhetők, a teljesitéshez szükséges legfontosabb eszközök rendelkezésre állnak, de a kivánt eredményekhez csak azok teljes, indokolatlan veszteségek nélküli felhasználásával lehet eljutni.

Az egyensuly javitásának követelményeit nem mérsékelve, gazdasági fejlődésünk legközelebbi jövőben járható egyetlen utja a termelés erőteljes növelése, elsősorban a hatékonyság gyorsabb javitásával. Az 1977. évben ebben olyan előrehaladást kell elérni, hogy a további gazdasági fejlődés megalapozásához szükséges felhalmozás mellett az 1976. évinél több forrás legyen elosztható az életszinvonal növelésére is.

A gazdálkodó szervezeteknek ehhez elsősorban a gazdaságos termelési szerkezet további fejlesztése érdekében kell fokozniuk erőfeszitéseiket. Ezt elő kell segiteni a beruházások tervszerü megvalósitásával, az üzem- és munkaszervezés jelentős javitásával, a megfontolt munkaerőgazdálkodással, a takarékos anyag- és energiagazdálkodással, és

nem utolsó sorban a hazai és a nemzetközi tudományos eredmények minél erőteljesebb hasznositásával.

A népgazdaságban egyre nagyobb sulyt képviselő nem termelő ágazatokhoz tartozó gazdálkodó egységekre és a költségvetési szervezetekre is alkalmazhatók ezek a követelmények. A takarékosságot és a jó munkaerő-gazdálkodást, valamint az igazgatási-ügyviteli feladatok egyszerüsitését kell a középpontba állitaniok, jól megfontolva minden esetben, hogy pénzt, anyagot és munkaerőt csak a társadalom szempontjából valóban hasznos tevékenységre kössenek le.

Az irányitó szervezeteknek arra kell törekedniük, hogy a népgazdaság általános érdekeit szem előtt tartva a szabályozók bevált eszközeivel segitsék a gazdaság ütőképességének növelésére alkalmas fejlesztési elképzeléseket, a kivánt irányba tereljék a gazdasági-pénzügyi folyamatokat.

Az egyre inkább szélesedő és általánossá váló munkamozgalmak szervezőinek és irányitóinak fokozott felelősséget kell érezniük azért, hogy a végzett munkának ne csak, és ne elsősorban mennyiségi, hanem olyan minőségi eredményei legyenek, amelyek az 1977. évi feladatok tervszerü végrehajtásával lehetővé teszik az V. ötéves terv további éveire előirányzott célok megvalósitását.

x x

x

ÖSSZESITÉSEK

Az 1976. évi állami költségvetés végrehajtásának mérlege

/Ezer forintban/

Bevételek	Előirányzat	Teljesítés	Kiadások	Előirányzat	Teljesítés
Vállalatok /szövetkezetek/ befizetései			**Felhalmozási kiadások**		
Nyereségadó	7o,8oo.ooo	7o,824.8o2	Beruházások költségvetési fedezete	39,553.98o	39,521.134
Városi és községi hozzájárulás	5,55o.ooo	5,755.812	Tanácsi fejlesztési alapok kiegészítése	17,58o.ooo	14,9o5.889
Eszközlekötési járulék	24,8oo.ooo	24,314.596	Tanácsi fejlesztési alapok kiegészítése városi és községi hozzájárulásból	2,934.o2o	2,935.312
Illetményadó	12,5oo.ooo	12,283.517	Magánlakásépítéshez nyujtott támogatás	2,6oo.ooo	2,399.2oo
Társadalombiztositási járulék	24,51o.ooo	24,241.9oo	Állami beruházásokkal kapcsolatos forgóalap-kiegészítés	1,6oo.ooo	1,678.442
Termelési adó	43,1oo.ooo	4o,3o2.654	Vállalati fejlesztési alapok kiegészítése	2,1oo.ooo	1,812.573
Forgalmi adó	27,1oo.ooo	26,442.o24	Központi készletezés	35o.ooo	354.4oo
Vám és import-forgalmi adó	27,6oo.ooo	26,o47.828	Összesen	66,718.ooo	63,6o6.95o
Központositott amortizáció	7,7oo.ooo	7,29o.759			
Egyéb befizetések	11,55o.ooo	14,635.o16			
Összesen	255,21o.ooo	252,138.9o8			
Mezőgazdasági szövetkezetek befizetései			**Vállalatok /szövetkezetek/ támogatása**		
Jövedelem-, termelési és egyéb adók	6,74o.ooo	7,o99.62o	Állami visszatérítés	28,ooo.ooo	24,621.277
Társadalombiztositási járulék	1,19o.ooo	8o9.1oo	Dotáció és termelési árkiegészítés	19,9oo.ooo	18,54o.723
Városi és községi hozzájárulás	32o,ooo	266.851	Fogyasztói árkiegészítés	35,4oo.ooo	34,795.6o4
Összesen	8,25o.ooo	8,175.571	Import-ártámogatások	7,2oo.ooo	8,921.965
			Egyéb támogatások	6,4oo.ooo	6,11o.636
Lakosság befizetései			Összesen	96,9oo.ooo	92,99o,2o5
Adók és illetékek	8,52o.ooo	8,o65.19o	**Mezőgazdasági szövetkezetek támogatása**		
Társadalombiztositási és nyugdijjárulék	8,9oo.ooo	8,978.161	Beruházási és üzemviteli támogatás	1o,8oo.ooo	9,923.591
Összesen	17,42o.ooo	17,o43.351	Nyugdijalap-kiegészítés	2,1oo,ooo	2,3oo.ooo
			Összesen	12,9oo.ooo	12,223.591
Költségvetési szervezetek befizetései					
Központi és tanácsi szervezetek	6,8oo.ooo	7,526.794	**Költségvetési szervezetek kiadásai**		
Társadalombiztositási járulék	2,55o.ooo	2,622.9oo	Egészségügyi és szociális kiadás	13,342.972	13,758.753
Összesen	9,35o.ooo	1o,149.694	Kulturális kiadás	22,792.o71	23,482.235
			Védelmi kiadás	12,275.ooo	11,671.537
Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokból eredő befizetések	23,9oo.ooo	21,312.1o5	Jog- és rendbiztonsági kiadás	7,639.764	7,588.825
			Igazgatási kiadás	4,862.695	5,o48.622
Egyéb bevételek	2o,97o.ooo	11,564.671	Gazdasági feladatok kiadása	15,791.436	15,886.963
Bevételek főösszege	335,1oo.ooo	32o,384.3oo	Felujitási és egyéb kiadás	6,o83.712	5,o22.375
			Összesen	82,787.65o	82,459.31o
ÖSSZESITÉS			**Társadalombiztositási kiadások**	47,826.44o	49,36o.o46
Bevételek főösszege	335,1oo.ooo	32o,384.3oo	**Nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos kiadások**	11,2oo.ooo	12,1o4.752
Kiadások főösszege	338,1oo,ooo	322,874.3oo	**Egyéb kiadások**	19,767.91o	1o,129.446
Hiány	3,ooo.ooo	2,49o.ooo	Kiadások főösszege	338,1oo.ooo	322,874.3oo

A vállalatoktól származó bevételek teljesitése népgazdasági áganként[1/]

/Millió forintban/

Megnevezés	Ipar	Épitő-ipar	Mező-gazdaság és erdőgaz-dálkodás	Szállitás és hirköz-lés	Kereske-delem	Vizgazdál-kodás	Személyi és gazdasá-gi szol-gáltatás	Egészség-ügyi, szoci-ális és kulturális szolgálta-tás	Összesen	Pénzforgalmi áthuzódások		Költségve-tési /pénzfor-galmi/ elő-irányzat, illetve tel-jesités
										az előző évről	a követ-kező évre	
Bevételek												
Nyereségadó előirányzat	31.059	5.800	1.050	2.748	9.617	172	20.289	144	70.870	232	302	70.800
teljesités	28.156	6.027	781	3.129	8.629	307	19.372	187	66.588	- 1.218	+ 5.455	70.825
Városi és községi hozzájárulás előirányzat	3.316	590	210	189	933	21	235	16	5.510	224	184	5.550
teljesités	3.461	656	202	223	896	22	95	35	5.590	267	101	5.756
Eszközlekötési járulék előirányzat	15.205	1.880	68	3.905	3.595	58	88	37	24.836	554	590	24.800
teljesités	14.308	1.865	79	3.907	3.767	59	100	45	24.130	486	302	24.314
Illetményadó előirányzat	6.300	1.800	180	1.840	1.801	129	354	116	12.520	203	223	12.500
teljesités	6.218	1.845	183	1.849	1.799	158	282	116	12.450	202	369	12.283
Társadalombiztositási járulék előirányzat	12.769	3.250	1.161	3.115	3.281	346	919	197	25.038	1.673	2.201	24.510
teljesités	12.713	3.257	1.133	3.147	3.231	356	963	197	24.997	1.639	2.394	24.242
Termelési adó előirányzat	26.076	2.490	432	1.336	13,646	72	127	40	44.219	2.197	3.316	43.100
teljesités	24.861	2.287	440	1.181	12.052	113	92	16	41.042	1.887	2.626	40.303
Forgalmi adó előirányzat	11.930	10	316	580	14.446	.	15	3	27.300	2.239	2.439	27.100
teljesités	11.831	5	240	609	13.700	.	61	4	26.450	2.231	2.239	26.442
Vám és importforgalmi adó előirányzat	4.303	25	3	25	23.223	.	18	- 3	27.600	1.299	1.299	27.600
teljesités	4.717	61	.	23	21.696	1	20	.	26.518	1.325	1.795	26.048
Központositott amortizáció előirányzat	6.780	587	.	30	321	.	22	17	7.757	382	439	7.700
teljesités	6.436	528	.	156	323	1	17	17	7.478	351	538	7.291
Egyéb befizetések előirányzat	2.033	.	383	260	1.385	.	7.496	3	11.560	153	163	11.550
teljesités	3.962	213	421	368	3.893	15	5.269	5	14.146	3.072	2.583	14.635
Bevételek összesen előirányzat	119.762	16.432	3.803	14.028	72.248	798	29.563	576	257.210	9.156	11.156	255.210
teljesités	116.663	16.744	3.479	14.592	69.986	1.032	26.271	622	249.389	10.242	7.492	252.139

1/ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, valamint a szövetkezeti vállalatok adatait tartalmazza.

A vállalatoknak adott támogatások teljesitése népgazdasági áganként[1]

/Millió forintban/

Megnevezés	Ipar	Építő-ipar	Mező-gazdaság és erdőgaz-dálkodás	Szállitás és hirköz-lés	Kereske-delem	Vízgazdál-kodás	Személyi és gazdasá-gi szol-gáltatás	Egészség-ügyi, szo-ciális és kulturá-lis szol-gáltatás	Összesen	Pénzforgalmi áthuzódások		Költségve-tési /pénzfor-galmi/elő-irányzat, illetve teljesités
										az előző évről	a követ-kező évre	
Támogatások												
Állami visszaté-rités	25.008	8o	95	.	3.73o	.	48	21	28.982	1.597	2.579	28.ooo
előirányzat	23.735	54	669	1o	4.o6o	.	1o	62	28.6oo	2.o16	5.995	24.621
Dotáció és ter-melési árkiegé-szités								64o	19.527	2.58o	2.2o7	19.9oo
előirányzat	4.725	5o	1.213	1.624	11.275	.	.	518	18.433	2.737	2.629	18.541
teljesités	4.67o	5o	1.283	1.6o4	1o.275	.	33					
Fogyasztói árki-egészités								375	35.665	1.o84	1.349	35.4oo
előirányzat	12.47o	1o	29o	1o.34o	9.927	1.11o	1.143	381	35.171	1.178	1.554	34.795
teljesités	11.7o6	2	295	1o.249	1o.187	1.169	1.182					
Import-ártámoga-tások								134	6.71o	716	226	7.2oo
előirányzat	2.296	.	.	.	4.28o	.	.	175	7.989	1.372	439	8.922
teljesités	2.464	4	.	.	5.346	.	.					
Egyéb támogatások								9	6.53o	171	3o1	6.4oo
előirányzat	2.269	.	.	145	1.275	191	2.641	7	6.334	3o6	529	6.111
teljesités	2.315	1o	86	1o1	1.266	194	2.355					
Támogatások ösz-szesen								1.179	97.414	6.148	6.662	96.9oo
előirányzat	46.768	14o	1.598	12.1o9	3o.487	1.3o1	3.832	1.143	96.527	7.6o9	11.146	92.99o
teljesités	44.89o	12o	2.333	11.964	31.134	1.363	3.58o					

1/ Az állami vállalatok, az ipari szövetkezetek, a fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek, valamint a szövetkezeti vállalatok adatait tartalmazza.

A költségvetési szervezetek kiadásainak teljesítése
költséghelyenként, alágazatonként és ágazatonként
/Ezer forintban/

IV.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesítés		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Általános kórházak	424.531	3,89o.391	4,314.922	476.5o7	4,o67.946	4,544.453
Gyermekkórházak	.	159.951	159.951	.	17o.921	17o.921
Tüdőgyógyintézetek	232.219	312.912	545.131	244.796	317.564	562.36o
Ideg- és elmegyógyintézetek	83.116	64.65o	147.766	85.464	63.153	148.617
Egyéb gyógyintézetek	138.81o	9.o95	147.9o5	14o.847	9.782	15o.629
Rendelőintézeti fekvőbeteg kivizsgálás	.	678	678	.	622	622
Kórházak és egyéb fekvőbeteg intézetek összesen	878.676	4,437.677	5,316.353	947.614	4,629.988	5,577.6o2
Klinikák	762.597	.	762.597	858.571	.	858.571
Klinikai intézetek	38.569	.	38.569	45.3o3	.	45.3o3
Orvostovábbképzés	13.469	.	13.469	13.312	.	13.312
Klinikák összesen	814.635	.	814.635	917.186	.	917.186
Szakorvosi rendelés	1o8.258	1,o38.oo5	1,146.263	1o4.513	1,o51.451	1,155.964
Tüdőgondozóintézeti rendelés	1.1o8	144.o62	145.17o	1.o79	141.568	142.647
Ideggondozóintézeti rendelés	.	26.371	26.371	.	23.881	23.881
Egyéb gondozóintézeti rendelés	.	44.873	44.873	.	42.o31	42.o31
Mozgó szakorvosi szolgálat	.	9.968	9.968	.	9.8o8	9.8o8
Lakossági tbc szürővizsgálat	.	46.133	46.133	.	43.69o	43.69o
Tbc.tenyésztési laboratórium	23o	1o.o59	1o.289	151	8.962	9.113
Alkoholelvonó állomások	.	6.111	6.111	.	5.651	5.651
Üzemi egészségügyi szolgálat	.	93.139	93.139	.	85.116	85.116
Pályaalkalmassági vizsgálat	1.838	.	1.838	827	.	827
Egyéb egészségügyi feladatok	32.52o	.	32.52o	3o.284	.	3o.284
Körzeti egészségügyi szolgálat	.	564.647	564.647	.	599.866	599.866
Körzeti gyermekorvosi szolgálat	.	84.981	84.981	.	82.633	82.633
Üzemi körzeti orvosi szolgálat	.	21.788	21.788	.	23.926	23.926
Járóbetegellátás összesen	143.954	2,o9o.137	2,234.o91	136.854	2,118.583	2,255.437
Szülészeti ellátás	.	2.o97	2.o97	.	1.81o	1.81o
Szülőotthonok	.	52.332	52.332	.	54.o14	54.o14
Csecsemőotthonok	6.396	193.6o8	2oo.oo4	6.839	199.266	2o6.1o5
Állandó területi bölcsődék	.	724.417	724.417	.	722.5o8	722.5o8
Hivatali bölcsődék	21.378	5.338	26.716	22.879	6.243	29.122
Idénybölcsődék	.	4.422	4.422	.	3.535	3.535
Hatnapos bölcsődék	.	12.985	12.985	.	12.728	12.728
Egészségügyi gyermekotthonok	35.679	1o1.o29	136.7o8	34.544	1o3.335	137.879
Iskolaegészségügy	.	34.79o	34.79o	.	33.216	33.216
Védőnői szolgálat	.	138.149	138.149	.	133.656	133.656
Anya- és gyermekvédelem egyéb feladatai	.	117.434	117.434	.	1o8.964	1o8.964
Anya-,csecsemő-és gyermekvédelem összesen	63.453	1,386.6o1	1,45o.o54	64.262	1,379.275	1,443.537
Közegészségügyi és járványügyi állomások	.	188.9o3	188.9o3	.	231.3o2	231.3o2
Közegészségügyi és járványügyi szolgálat	.	93.541	93.541	.	75.377	75.377
Vegyes közegészségügyi és járványügyi feladatok	24.1o6	.	24.1o6	21.621	.	21.621
Közegészségügy és járványügy összesen	24.1o6	282.444	3o6.55o	21.621	3o6.679	328.3oo

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesítés		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Mentőszolgálat	322.126	.	322.126	337.3o8	.	337.3o8
Vérellátás	45.432	149.956	195.388	46.949	144.225	191.174
Országos Orvosszakértői Intézeti feladatok	22.932	.	22.932	21.924	.	21.924
Nővérszállás, orvosszállás	7.197	23.418	3o.615	7.o5o	28.712	35.762
Egyéb egészségügyi intézetek	47.o56	.	47.o56	41.333	.	41.333
Egészségügyi felvilágositás	11.581	13.317	24.898	9.382	12.476	21.858
Egyéb egészségügyi intézmények összesen	456.324	186.691	643.o15	463.946	185.413	649.359
Egészségügyi feladatok	23o.865	485.367	716.232	147.712	483.712	631.424
Egészségügyi fejlesztések	.	21.664	21.664	.	36	36
Egészségügyi célok összesen	23o.865	5o7.o31	737.896	147.712	483.748	631.46o
Szociális gondozás	3.97o	388.o53	392.o23	4.145	4o5.3o5	4o9.45o
Öregek napközi otthona	.	124.576	124.576	.	129.741	129.741
Vakok és siketek szövetségei	12.758	.	12.758	13.123	.	13.123
Átmeneti munkásszállók	.	3.ooo	3.ooo	.	3.ooo	3.ooo
Hivatali étkezdék	.	3.9o8	3.9o8	.	3.874	3.874
Rehabilitációs foglalkoztatás	.	4o9	4o9	.	417	417
Házi szociális gondozás	.	23.516	23.516	.	24.415	24.415
Szociális feladatok összesen	16.728	543.462	56o.19o	17.268	566.752	584.o2o
Általános szociális otthonok	7.191	194.245	2o1.436	7.691	2o5.547	213.238
Szociális betegotthonok	.	513.887	513.887	.	53o.549	53o.549
Szociális intézetek	5o.229	.	5o.229	54.553	.	54.553
Szociális otthonok összesen	57.42o	7o8.132	765.552	62.244	736.o96	798.34o
Hivatali üdülők	43.313	23.178	66.491	46.366	24.781	71.147
Hétvégi pihenők	3.454	4.456	7.91o	3.381	4.787	8.168
Éjjeli szanatóriumok	5.189	.	5.189	5.o24	.	5.o24
MAV szanatóriumok	1o.879	.	1o.879	1o.914	.	1o.914
Szakmunkástanulók üdültetése	13.3o6	1.716	15.o22	12.897	822	13.719
Tanácsi gyermeküdülők	.	17.344	17.344	.	2o.789	2o.789
Középiskolai tanulók táborozása	.	239	239	.	18o	18o
SZOT éves felnőtt üdülők	199.372	.	199.372	22o.69o	.	22o.69o
SZOT gyógyüdültetés	119.438	.	119.438	128.666	.	128.666
SZOT gyermeküdültetés	46.o24	.	46.o24	5o.o86	.	5o.o86
SZOT hajóüdültetés	17.o3o	.	17.o3o	19.165	.	19.165
Egyéb üdülők	17.172	.	17.172	18.153	.	18.153
Üdültetési feladatok	6.988	.	6.988	6.811	.	6.811
Üdültetés összesen	482.165	46.933	529.o98	522.153	51.359	573.512
Egészségügyi és szociális ágazat összesen	3,168.326	1o,189.1o8	13,357.434	3,3oo.86o	1o,457.893	13,758.753
Óvodák	.	6.o34	6.o34	.	6.492	6.492
Napközi otthonos óvodák	8.136	1,918.o87	1,926.223	7.919	2,o74.16o	2,o82.o79
Nyári napközi otthonos óvodák	.	3.723	3.723	.	3.4o4	3.4o4
Hivatali napközi otthonos óvodák	32.79o	7.457	4o.247	34.5oo	7.25o	41.75o
Óvodák összesen	4o.926	1,935.3o1	1,976.227	42.419	2,o91.3o6	2,133.725
Általános iskolák	51.434	3,451.235	3,5o2.669	56.482	3,8o4.954	3,861.436
Általános iskolai napközi otthonok	19.o39	1,486.778	1,5o5.817	17.833	1,513.279	1,531.112
Általános iskolai diákotthonok	1.139	135.137	136.276	1.292	135.385	136.677
Általános iskolai tanulószobák	.	28.499	28.499	.	26.o96	26.o96
Dolgozók általános iskolai oktatása	.	36.62o	36.62o	.	32.382	32.382
Gyógyitva nevelő iskolai oktatás	.	176.8o4	176.8o4	.	176.154	176.154
Gyógypedagógiai intézeti ellátás	.	222.9o9	222.9o9	.	224.o52	224.o52
Továbbképző iskolák	.	1.222	1.222	.	365	365
Alsófoku oktatás összesen	71.612	5,539.2o4	5,61o.816	75.6o7	5,912.667	5,988.274

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesítés		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Nevelőotthonok	54.659	397.038	451.697	59.158	397.501	456.659
Gyermekvédő otthonok	.	86.151	86.151	.	85.331	85.331
Nevelőszülőkhöz kihelyezettek ellátása	.	132.965	132.965	.	153.621	153.621
Javító-nevelő intézetek	55.102	.	55.102	54.980	.	54.980
Egyéb bentlakásos intézmények	15.325	.	15.325	13.625	.	13.625
Nevelőotthonok összesen	125.086	616.154	741.240	127.763	636.453	764.216
Szakmunkástanulók elméleti oktatása	55.291	503.251	558.542	50.103	535.566	585.669
Szakmunkástanulók tanműhelyei	21.455	291.242	312.697	20.326	293.827	314.153
Szakmunkástanulók üzemi gyakorlati oktatása	.	240.625	240.625	.	235.915	235.915
Szakmunkástanuló otthonok	25.694	282.386	308.080	26.021	275.764	301.785
Szakmunkásképzési célfeladatok	47.060	27.127	74.187	40.648	5.275	45.923
Mezőgazdasági tanulók oktatása	.	148.094	148.094	.	152.348	152.348
Mezőgazdasági tanulóotthonok	.	32.590	32.590	.	34.349	34.349
Szakmunkástanulók oktatása összesen	149.500	1,525.315	1,674.815	137.098	1,533.044	1,670.142
Gimnáziumok	25.005	513.856	538.861	25.220	543.007	568.227
Ipari szakközépiskolák	19.908	386.253	406.161	19.460	401.503	420.963
Mezőgazdasági szakközépiskolák	15.838	95.753	111.591	17.868	98.213	116.081
Közgazdasági szakközépiskolák	.	111.041	111.041	.	118.026	118.026
Egyéb szakközépiskolák	21.306	125.929	147.235	22.454	132.736	155.190
Középfoku technikumok	.	2.500	2.500	.	2.588	2.588
Egészségügyi szakoktatás	10.722	74.348	85.070	7.737	76.018	83.755
Középiskolai diákotthonok, kollégiumok	19.865	599.772	619.637	19.491	606.552	626.043
Középiskolai tanulószoba, menza, externátus	764	169.358	170.122	802	163.584	164.386
Dolgozók középiskolai oktatása	910	129.394	130.304	784	120.370	121.154
Középfoku oktatás összesen	114.318	2,208.204	2,322.522	113.816	2,262.597	2,376.413
Egyetemek	1,448.043	.	1,448.043	1,477.480	.	1,477.480
Tanárképző főiskolák	183.799	.	183.799	190.017	.	190.017
Egyéb főiskolák	89.729	.	89.729	96.710	.	96.710
Tanító-, óvónőképző és egyéb tanintézetek	102.084	.	102.084	106.988	.	106.988
Külföldiek és külföldön tanulók oktatása	101.300	.	101.300	97.832	.	97.832
Felsőfoku diákotthonok,kollégiumok	194.616	.	194.616	200.271	.	200.271
Müszaki és gazdasági főiskolák	472.093	.	472.093	493.567	.	493.567
Számítástechnikai oktatás	50.091	.	50.091	42.421	.	42.421
Felsőfoku oktatás összesen	2,641.755	.	2,641.755	2,705.286	.	2,705.286
Bentlakásos és egész napos tanfolyamok	16.129	28.389	44.518	15.854	29.302	45.156
Egyéb tanfolyami képzés	36.184	24.350	60.534	26.831	29.315	56.146
Mezőgazdasági tanfolyamok	16.864	15.457	32.321	11.806	10.768	22.574
Alsófoku zenei oktatás	.	112.135	112.135	.	117.089	117.089
Gyors- és gépiróiskolák	.	14.686	14.686	.	14.886	14.886
Tanfolyamok összesen	69.177	195.017	264.194	54.491	201.360	255.851
Oktatási célfeladatok	89.770	778.367	868.137	59.442	662.975	722.417
Oktatásszervezési és módszertani feladatok	68.147	40.986	109.133	63.106	43.009	106.115
Oktatási feladatok összesen	157.917	819.353	977.270	122.548	705.984	828.532

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesitás		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Kutatóintézetek	1,093.629	.	1,093.629	1,101.661	.	1,101.661
Tanszéki kutatások	336.729	.	336.729	328.222	.	328.222
Egyéb kutatóhelyek	184.639	.	184.639	186.852	.	186.852
Általános tudományos feladatok	83.644	.	83.644	85.225	.	85.225
Kutatást kiegészitő tevékenység	9.279	.	9.279	9.554	.	9.554
Tudományos intézetek és feladatok összesen	1,707.920	.	1,707.920	1,711.514	.	1,711.514
Rádió, televizió,távirati iroda	1,849.202	.	1,849.202	1,833.019	.	1,833.019
Országos jellegü tudományos és szakkönyvtárak, egyetemi tudományági szakkönyvtárak	201.338	.	201.338	220.096	.	220.096
Közmüvelődési könyvtárak	.	260.238	260.238	.	276.613	276.613
Megyei müvelődési központok	.	98.963	98.963	.	108.503	108.503
Müvelődési otthon jellegü intézmények	.	216.334	216.334	.	244.581	244.581
Muzeumok	136.450	105.751	242.201	143.268	127.864	271.132
Levéltárak	15.615	25.361	40.976	14.913	26.853	41.766
Állatkertek, vidámparkok	.	25.793	25.793	.	27.802	27.802
Egyéb közmüvelődési intézmények	110.319	.	110.319	108.143	.	108.143
Közmüvelődési célfeladatok	133.776	129.938	263.714	108.643	147.271	255.914
Ifjusági létesitmények	.	64.428	64.428	.	70.724	70.724
Közmüvelődési intézmények és feladatok összesen	2,446.700	926.806	3,373.506	2,428.082	1,030.211	3,458.293
Szinházak	44.786	204.736	249.522	45.499	219.698	265.197
Szabadtéri szinpadok	.	17.482	17.482	.	22.353	22.353
Zenei intézmények	129.130	16.013	145.143	132.183	17.700	149.883
Egyéb müvészeti intézmények	5.136	2.283	7.419	5.345	2.383	7.728
Müvészeti célfeladatok	49.498	.	49.498	50.146	.	50.146
Müvészeti intézmények és feladatok összesen	228.550	240.514	469.064	233.173	262.134	495.307
Sportcélok támogatása	136.186	160.563	296.749	125.009	197.693	322.702
Sportlétesitmények és intézmények	152.973	113.407	266.380	154.988	133.343	288.331
Sportlétesitmények és feladatok összesen	289.159	273.970	563.129	279.997	331.036	611.033
Nemzetközi kulturális kapcsolatok	64.104	.	64.104	56.913	.	56.913
Müvelődési célfeladatok	49.163	18.804	67.967	44.456	19.608	64.064
Általános kulturális célfeladatok	81.179	.	81.179	78.984	.	78.984
Országos kulturális és tudományos kapcsolatok	66.500	.	66.500	62.367	.	62.367
Külföldi magyar intézetek	26.173	.	26.173	24.006	.	24.006
Ifjuságpolitikai célok	122.838	58.683	181.521	122.771	74.544	197.315
Kulturális támogatás összesen	409.957	77.487	487.444	389.497	94.152	483.649
Kulturális ágazat összesen	8,452.577	14,357.325	22,809.902	8,421.291	15,060.944	23,482.235
Védelem	12,275.000	.	12,275.000	11,671.537	.	11,671.537
Védelmi ágazat összesen	12,275.000	.	12,275.000	11,671.537	.	11,671.537
Legfőbb Ügyészség, Legfelsőbb Bíróság	45.048	.	45.048	45.095	.	45.095
Ügyészségek	115.124	.	115.124	116.640	.	116.640
Bíróságok	355.143	.	355.143	361.224	.	361.224
Népességnyilvántartás	90.000	.	90.000	77.229	.	77.229
Jogbiztonság összesen	605.315	.	605.315	600.188	.	600.188
Önkéntes tüzoltóság	.	54.186	54.186	.	53.056	53.056
Polgári védelem	8.240	113.179	121.419	19.806	91.018	110.824
Állami tüzoltóság	.	593.130	593.130	.	579.875	579.875
Rendbiztonság összesen	8.240	760.495	768.735	19.806	723.949	743.755
Belügyi testületek	5,142.000	.	5,142.000	5,103.198	.	5,103.198
Munkásőrség	382.000	.	382.000	389.900	.	389.900
Vám- és Pénzügyőrség	195.000	.	195.000	192.100	.	192.100
Büntetésvégrehajtás	551.000	.	551.000	559.684	.	559.684
Rendészet összesen	6,270.000	.	6,270.000	6,244.882	.	6,244.882
Jog- és rendbiztonsági ágazat összesen	6,883.555	760.495	7,644.050	6,864.876	723.949	7,588.825

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesítés		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Minisztériumok	1,157.274	.	1,157.274	1,157.032	.	1,157.032
Országos hatáskörü szervezetek	129.224	.	129.224	132.883	.	132.883
Központi igazgatási szervezetek	786.585	.	786.585	911.618	.	911.618
Tanács és vb	.	2,378.119	2,378.119	.	2,446.046	2,446.046
Tanácsi igazgatási szervezetek	.	158.269	158.269	.	153.172	153.172
Igazgatási szervezetek összesen	2,073.083	2,536.388	4,609.471	2,201.533	2,599.218	4,800.751
Nemzetközi feladatok	119.425	.	119.425	102.166	.	102.166
Központi igazgatási feladatok	8.000	.	8.000	12.893	.	12.893
Tanácsi igazgatási feladatok	.	137.512	137.512	.	132.812	132.812
Igazgatási feladatok összesen	127.425	137.512	264.937	115.059	132.812	247.871
Igazgatási ágazat összesen	2,200.508	2,673.900	4,874.408	2,316.592	2,732.030	5,048.622
Földtani kutatás	700.000	.	700.000	558.964	.	558.964
Ipargazdasági feladatok	46.078	.	46.078	37.698	.	37.698
Ipar összesen	746.078	.	746.078	596.662	.	596.662
Építésügyi feladatok	6.665	.	6.665	6.191	.	6.191
Városfejlesztési feladatok	30.160	.	30.160	28.310	.	28.310
Lakás- és kommunális gazdálkodási feladatok	2.845	.	2.845	2.699	.	2.699
Építőipari ipargazdasági feladatok	6.000	.	6.000	5.133	.	5.133
Egyéb építőipari feladatok	6.348	.	6.348	6.548	.	6.548
Környezetvédelem	2.700	.	2.700	7.758	.	7.758
Építőipar összesen	54.718	.	54.718	56.639	.	56.639
Állattenyésztés	298.609	248	298.857	302.454	89	302.543
Apaállattartás	.	14.218	14.218	.	12.564	12.564
Állategészségügyi feladatok	192.715	64.076	256.791	171.284	63.923	235.207
Állategészségügyi intézetek	39.814	.	39.814	41.203	.	41.203
Állategészségügyi állomások	119.423	.	119.423	125.193	.	125.193
Minősitési feladatok	77.138	.	77.138	70.086	.	70.086
Növényvédelem	161.765	.	161.765	177.591	.	177.591
Erdőgazdálkodás	84.459	.	84.459	85.874	.	85.874
Mezőgazdasági célfeladatok	249.284	6.658	255.942	197.908	6.414	204.322
Gazdaságok és mezőgazdasági üzemek	.	13.478	13.478	.	12.296	12.296
Földmérés és földnyilvántartás	165.340	216.494	381.834	169.194	230.703	399.897
Egyéb mezőgazdasági feladatok	13.776	.	13.776	3.494	.	3.494
Mező- és erdőgazdaság összesen	1,402.323	315.172	1,717.495	1,344.281	325.989	1,670.270
Utak, hidak	5,600.000	1,900.000	7,500.000	5,702.301	2,168.951	7,871.252
Kompok, révek	.	5.872	5.872	.	6.613	6.613
Egyéb közlekedési feladatok	82.740	36.335	119.075	50.870	39.311	90.181
Közlekedés összesen	5,682.740	1,942.207	7,624.947	5,753.171	2,214.875	7,968.046
Piackutatás	8.265	.	8.265	8.442	.	8.442
Idegenforgalom	360.180	24.098	384.278	351.919	18.963	370.882
Üdülőhelyi feladatok	.	41.544	41.544	.	43.472	43.472
Piacok és vásárok	.	54.889	54.889	.	50.462	50.462
Nemzetközi gazdasági kapcsolatok	183.100	.	183.100	178.000	.	178.000
Egyéb kereskedelmi feladatok	96.431	225	96.656	74.511	.	74.511
Kereskedelem összesen	647.976	120.756	768.732	612.872	112.897	725.769
Minőségellenőrzés	28.228	.	28.228	28.450	.	28.450
Mérésügyi szolgálat	.	.	.	601	.	601
Áruraktározás	10.579	.	10.579	9.362	.	9.362
Szabványügyi szolgálat	27.209	.	27.209	27.278	.	27.278
Számitástechnikai és adatszolgáltatási feladatok	398.197	12.800	410.997	317.307	20.881	338.188
Költségvetési üzemek	27.262	33.313	60.575	29.467	35.540	65.007
Kisegitő gazdaságok	11.112	12.431	23.543	5.693	12.237	17.930
Egyéb gazdasági feladatok	85.443	42.549	127.992	62.370	33.712	96.082
Szociális foglalkoztatás	.	300	300	.	1.342	1.342
Szociális otthoni gazdaságok	.	6.507	6.507	.	7.440	7.440
Egyéb gazdasági tevékenység összesen	588.030	107.900	695.930	480.528	111.152	591.680

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

Megnevezés	Előirányzat 1/			Teljesités		
	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen	Központi szervezetek	Tanácsi szervezetek	Összesen
Közvilágitás	.	682.833	682.833	.	844.262	844.262
Parkfenntartás	.	44o.381	44o.381	.	468.489	468.489
Köztisztaság	.	514.474	514.474	.	522.195	522.195
Lakásgazdálkodás	.	86.565	86.565	.	95.o54	95.o54
Egyéb kommunális feladatok	.	196.879	196.879	.	168.286	168.286
Város- és községrendezés	.	156.oo1	156.oo1	.	178.9o6	178.9o6
Város- és községgazdálkodás összesen	.	2,o77.133	2,o77.133	.	2,277.192	2,277.192
Vizügyi szolgálat	1,432.852	.	1,432.852	1,42o.969	.	1,42o.969
Belvizelvezetés	.	269.265	269.265	.	289.972	289.972
Vizkárelhárités és vizrendezés	.	1o2.54o	1o2.54o	.	99.624	99.624
Községi vizmüvek, közkutak	.	56.855	56.855	.	58.322	58.322
Fürdők, strandok	.	39.933	39.933	.	39.3o7	39.3o7
Egyéb vizgazdálkodási feladatok	85.679	11.228	96.9o7	76.599	15.912	92.511
Vizgazdálkodás összesen	1,518.531	479.821	1,998.352	1,497.568	5o3.137	2,ooo.7o5
Gazdasági ágazat összesen	1o,64o.396	5,o42.989	15,683.385	1o,341.721	5,545.242	15,886.963
Minisztériumok és tanácsok költségvetési tartaléka	37.442	728.89o	766.332	.	.	.
Költségvetési szervezetek állóeszközeinek felujitása	692.255	1,432.2o3	2,124.458	1,3oo.592	1,69o.oo3	2,99o.595
Folyószámlás szervezetek állóeszközeinek felujitása	356.56o	79.265	435.825	4o7.924	124.111	532.o35
Felujitási hányad kiegészitése	88o.ooo	.	88o.ooo	.	.	.
Első fogyóeszköz-szükséglet kiegészitése	1.96o	.	1.96o	3.631	13.96o	17.591
Értékhatárt meghaladó beszerzések	.	.	.	14.262	21.773	36.o35
Átcsoportositás a tanácsi fejlesztési alapok javára	.	.	.	.	579.29o	579.29o
Évközi intézkedések pénzügyi fedezete	1,281.ooo	.	1,281.ooo	.	.	.
Tartalék és egyéb kiadás összesen	3,249.217	2,24o.358	5,489.575	1,726.4o9	2,429.137	4,155.546
Dolgozók lakbérhozzájárulása	4o.ooo	.	4o.ooo	3.5o7	18.o32	21.539
Nyugdijasok lakbérhozzájárulása	29o.ooo	.	29o.ooo	264.374		264.374
Munkabérek kiegészitése	13o.5o5	27o.561	4o1.o66	189.4oo	391.516	58o.916
Céljellegü hozzájárulások és kiegészitések összesen	46o.5o5	27o.561	731.o66	457.281	4o9.548	866.829
Pénzügyi lebonyolitási ágazat összesen	3,7o9.722	2,51o.919	6,22o.641	2,183.69o	2,838.685	5,o22.375
Együtt	47,33o.o84	35,534.736	82,864.82o	45,1oo.567	37,358.743	82,459.31o

1/ A minisztériumok, valamint a tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.

A társadalombiztositási kiadások teljesitése költséghelyenként és alágazatonként

/Ezer forintban/

V.

Megnevezés	1976.évi előirányzat	1976. évi teljesités
Családi pótlék	6,5oo.ooo	7,285.491
Családvédelem összesen	6,5oo.ooo	7,285.491
Táppénz	5,88o.ooo	5,825.5o7
Terhességi és gyermekágyi segély	1,5oo.ooo	1,395.661
Gyermekgondozási segély	3,2oo.ooo	3,216.o45
Gyermekgondozási segély kiegészitése	163.ooo	26o.122
Egyéb társadalombiztositási készpénzsegély	78o.ooo	712.425
Társadalombiztositási készpénzsegélyek összesen	11,523.ooo	11,4o9.76o
Gyógyszer	4,356.o5o	4,47o.84o
Gyógyászati segédeszközök	2oo.ooo	2o3.275
Egyéb gyógyászati szolgáltatás	135.ooo	123.o48
Gyógyszerellátás és gyógyászati szolgáltatás összesen	4,691.o5o	4,797.163
Nyugdijak és járadékok	22,6oo.ooo	22,764.213
Segélyek és segélyjellegü ellátások	1,21o.ooo	1,2o8.15o
Nyugdijak és egyéb ellátások kiegészitése	83o.ooo	1,42o.o47
Nyugdijak és egyéb ellátás összesen	24,64o.ooo	25,392.41o
Társadalombiztositási feladatok	472.39o	475.222
Társadalombiztositási feladatok összesen	472.39o	475.222
Társadalombiztositási kiadások összesen	47,826.44o	49,36o.o46

A központi szervezetek költségvetésének végrehajtása fejezetenként

/Ezer forintban/

Megnevezés	Bevételek		Kiadások		Átlaglétszám /fő/ 2/		Béralap	
	Előirány-zat	Teljesités	Előirány-zat	Teljesités	Előirány-zat	Teljesités	Előirány-zat	Teljesités
Országgyülés és Népköztársaság Elnöki Tanácsa	8oo	97o	74.3o3	93.494	193	185	8.792	8.245
Minisztertanács	24.836	27.393	362.o76	36o.654	1.176	1.129	61.653	6o.196
Belkereskedelmi Minisztérium	15.928	21.782	488.o77	49o.663	1.ooo	945	49.975	46.486
Belügyminisztérium	56.5oo	83.7oo	5,142.ooo	5,1o3.198	.	.	.	.
Egészségügyi Minisztérium	78.1o4	83.44o	3,265.99o	3,7o5.195	34.756	33.293	1,233.345	1,245.497
Épitésügyi és Városfejlesztési Minisztérium	8.66o	9.848	237.626	231.317	656	64o	36.131	34.3o6
Honvédelmi Minisztérium	153.3oo	153.25o	12,275.ooo	11,671.537	.	.	.	.
Igazságügyi Minisztérium	241.oo8	279.375	947.732	988.72o	5.531	5.458	213.2o3	216.8o7
Kohó- és Gépipari Minisztérium	3.18o	6.424	96.o85	1oo.868	56o	547	31.923	3o.795
Könnyüipari Minisztérium	2.155	5.655	65.796	65.392	43o	415	22.935	22.126
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	11o.o25	2o1.699	6,o8o.89o	6,217.818	4.527	4.461	165.856	169.o66
Külkereskedelmi Minisztérium	7.936	11.631	643.267	6o6.995	1.495	1.163	127.937	121.73o
Kulturális Minisztérium	15.141	17.4o8	819.o9o	898.819	4.252	4.395	177.479	177.642
Külügyminisztérium	87.o4o	11o.357	551.329	7o1.6o9	1.471	1.5o6	159.1o7	173.321
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	273.796	378.114	2,912.24o	2,876.725	12.997	12.547	5o3.78o	495.288
Munkaügyi Minisztérium	11.175	11.176	157.369	129.795	82o	72o	43.97o	36.52o
Nehézipari Minisztérium	21.7o7	3o.o66	13o.74o	141.462	577	555	3o.57o	3o.oo5
Oktatási Minisztérium	166.9oo	249.622	2,525.281	2,618.414	23.927	23.547	9o4.824	897.56o
Pénzügyminisztérium	8.633	19.934	422.27o	4o8.oo7	2.o19	2.oo2	99.796	98.495
Központi Földtani Hivatal	16.168	37.422	781.634	643.171	61	64	3.196	3.339
Központi Népi Ellenőrzési Bizottság	32o	233	48.549	5o.112	583	577	28.847	29.o99
Központi Statisztikai Hivatal	9.432	3o.148	419.32o	449.oo9	3.79o	3.731	153.213	149.455
Legfelsőbb Bíróság	13o	5o	21.447	2o.166	225	218	12.872	12.568
Magyar Rádió	3o7.953	3o7.521	626.992	624.371	1.878	1.916	86.855	88.166
Magyar Televizió	1,41ɜ.633	1,5o6.342	1,264.397	1,247.o66	2.341	2.456	1o8.641	125.331
Magyar Tudományos Akadémia	8o.582	111.341	857.791	872.5o2	511	5o2	19.535	19.645
Munkásőrség	5oo	1.3oo	382.ooo	389.9oo	.	.	.	.
Népköztársaság Ügyészsége	844	867	147.356	155.9o7	2.o73	2.oo7	94.999	96.197
Országos Anyag- és Árhivatal	41.7oo	88.724	55.8oo	52.139	311	28o	16.145	14.213
Országos Müszaki Fejlesztési Bizottság	25.591	68.523	2o2.69o	21o.966	599	556	31.o67	29.552
Országos Tervhivatal	565	14.528	111.524	95.96o	668	667	39.894	4o.325
Országos Testnevelési és Sporthivatal	755	5.o14	325.5o8	356.o28	674	585	28.546	27.618
Országos Vizügyi Hivatal	8.36o	45.132	1,614.444	1,616.122	238	282	13.211	15.696
MSZOT Társadalombiztositási Főigazgatóság	37,45o.ooo	37,o76.5o5	47,7oo.465	49,694.338	5.o54	4.973	18o.628	179.949
MSZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság	1o7.961	146.762	475.5oo	592.173	5.334	5.155	148.246	148.313
Felujitási és egyéb tartalék 1/	341.652	.	2,923.736	.	1.4o1	.	23o.748	.
Központi szervezetek összesen	41,o92.97o	41,142.456	95,156.524	94,46o.613	122.128	117.477	5,o67.919	4,843.531
Népgazdasági elszámolások	291,15o.ooo	276,2o5.445	2o5,o32.oo9	188,5o9.8o4	.	.	.	.
Együtt	332,242,97o	317,347.9o1	3oo,188.533	282,97o.417	122.128	117.477	5,o67.919	4,843.531

1/ A teljesitési adatok a fejezeteknél, illetve a tanácsoknál szerepelnek.

2/ Az állandó és időszaki főfoglalkozásuak, valamint a részfoglalkozásuak átlaglétszámát tartalmazza.

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetése végrehajtásának mérlege

/ Ezer forintban /

Bevételek	Előirányzat 1/	Teljesités	Kiadások	Előirányzat 1/	Teljesités
Saját források			Költségvetési szervezetek kiadásai		
Költségvetési intézmények működési bevételei	2,854.981	3,036.399	Gazdasági kiadás	5,042.989	5,545.242
Lakossági adók, valamint a tanácsok által beszedett illetékek és dijak	5,679.750	5,514.719 2/	Egészségügyi és szociális kiadás	10,189.108	10,457.893
Összesen	8,534.731	8,551.118	Kulturális kiadás	14,357.325	15,060.944
Megosztott források			Jog- és rendbiztonsági kiadás	760.495	723.949
Mezőgazdasági szövetkezetek földadója, jövedelem adója, gépjárműadója, városi és községi hozzájárulása	4,774.584	4,698.247	Igazgatási kiadás	2,673.900	2,732.030
Vállalatok, ipari szövetkezetek, fogyasztási, értékesitő és beszerző szövetkezetek illetményadója, eszközlekötési járuléka, városi és községi hozzájárulása, gépjárműadója	18,346.521	18,373.529	Pénzügyi lebonyolitási kiadás	2,510.919	2,838.685
Összesen	23,121.105	23,071.776 2/	Összesen	35,534.736	37,358.743
Állami hozzájárulás	6,325.006	7,942.475	Vállalati egyéb kiadások	2,446.106	2,545.140
Egyéb bevételek	.	247.245			
Maradvány az 1975. év végén	.	3,828.794			
Bevételek főösszege	37,980.842	43,641.408	Kiadások főösszege	37,980.842	39,903.883
Összesités:					
Bevételek főösszege	37,980.842	43,641.408			
Kiadások főösszege	37,980.842	39,903.883			
Bevételi többlet, illetve pénzmaradvány	.	3,737.525			

1/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapitott előirányzatokat tartalmazza.
2/ A lakossági adók és a megosztott bevételek a tanácsokhoz 1976. évben befolyt összeget tartalmazzák.

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetésének bevételi teljesítése megyénként és főbb jogcímenként

/Ezer forintban/

VIII.

Megnevezés	Saját források	Megosztott források	Állami hozzájárulás	Bevételek főösszege
Budapest főváros	1,954.015	5,635.605	1,613.947	9,203.567
Baranya megye	363.189	958.290	413.941	1,735.420
ebből:				
Pécs megyei város	127.376	363.509	199.193	690.078
Bács-Kiskun megye	525.652	1,001.382	242.449	1,769.483
Békés megye	346.619	932.075	254.905	1,533.599
Borsod-Abauj-Zemplén megye	492.511	1,954.490	564.534	3,011.535
ebből:				
Miskolc megyei város	132.348	488.377	136.916	757.641
Csongrád megye	396.773	1,041.120	307.018	1,744.911
ebből:				
Szeged megyei város	139.297	389.666	121.088	650.051
Fejér megye	300.583	829.956	274.889	1,405.428
Győr-Sopron megye	297.339	872.156	351.900	1,521.395
ebből:				
Győr megyei város	79.549	123.758	68.585	271.892
Hajdú-Bihar megye	398.840	925.444	587.251	1,911.535
ebből:				
Debrecen megyei város	129.390	318.773	109.965	558.128
Heves megye	241.238	733.178	342.833	1,317.249
Komárom megye	219.843	681.560	250.438	1,151.841
Nógrád megye	149.661	643.865	210.381	1,003.907
Pest megye	775.381	1,065.066	526.690	2,367.137
Somogy megye	385.295	765.054	276.139	1,426.488
Szabolcs-Szatmár megye	355.068	1,048.808	587.231	1,991.107
Szolnok megye	330.623	866.219	296.298	1,493.140
Tolna megye	223.704	639.180	159.490	1,022.374
Vas megye	200.069	735.685	213.090	1,148.844
Veszprém megye	371.767	1,036.465	262.657	1,670.889
Zala megye	222.948	706.178	206.394	1,135.520
Együtt	8,551.118	23,071.776	7,942.475	39,565.369 1/

1/ Nem tartalmazza a 3,828.794 ezer forint előző évi pénzmaradványt, valamint az egyéb bevételek 247.245 ezer forint összegét.

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok költségvetésének kiadási teljesítése megyénként és főbb jogcimenként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Gazdasági kiadás	Egészségügyi és szociális kiadás	Kulturális kiadás	Jog- és rendbiztonsági kiadás	Igazgatási kiadás	Pénzügyi lebonyolitási kiadás	Költségvetési szervezetek kiadásai összesen	Vállalati egyéb kiadások	Kiadások főösszege
Budapest főváros	1,457.943	2,467.485	2,948.567	153.261	335.043	454.961	7,817.260	1,323.082	9,140.342
Baranya megye	242.243	421.234	670.326	31.079	132.686	138.030	1,635.598	151.123	1,786.721
ebből:									
Pécs megyei város	118.170	103.810	241.978	283	28.433	35.086	527.760	132.217	659.977
Bács-Kiskun megye	211.984	521.971	716.143	30.031	157.745	173.350	1,811.224	43.540	1,854.764
Békés megye	182.513	399.129	622.076	33.700	123.635	121.112	1,482.165	21.246	1,503.411
Borsod-Abauj-Zemplén megye	411.047	802.998	1,143.092	55.083	207.109	193.562	2,812.891	139.855	2,952.746
ebből:									
Miskolc megyei város	140.839	201.057	242.310	3.719	31.739	32.828	652.492	76.889	729.381
Csongrád megye	249.389	453.919	689.044	30.406	126.359	146.032	1,695.149	96.295	1,791.444
ebből:									
Szeged megyei város	120.587	153.518	230.477	753	27.598	50.746	583.679	76.825	660.504
Fejér megye	195.181	350.318	582.988	22.347	107.842	91.862	1,350.538	82.259	1,432.797
Győr-Sopron megye	178.768	407.250	623.857	32.439	115.032	91.701	1,449.047	91.459	1,540.506
ebből:									
Győr megyei város	67.953	41.635	98.106	751	15.859	11.555	235.859	31.900	267.759
Hajdu-Bihar megye	278.370	427.781	833.945	34.491	138.676	124.026	1,837.289	96.454	1,933.743
ebből:									
Debrecen megyei város	125.270	90.728	225.342	3.481	31.772	28.799	505.392	78.568	583.960
Heves megye	202.175	340.606	461.631	23.707	101.070	111.617	1,240.806	96.982	1,337.788
Komárom megye	142.039	326.136	435.641	28.048	82.934	74.254	1,089.052	64.160	1,153.212
Nógrád megye	160.533	282.257	337.029	21.464	81.632	80.248	963.163	34.358	997.521
Pest megye	319.380	594.040	1,010.450	41.517	205.271	235.105	2,405.763	29.473	2,435.236
Somogy megye	249.943	376.057	543.485	29.840	123.471	107.958	1,430.754	30.941	1,461.695
Szabolcs-Szatmár megye	248.295	545.384	867.264	29.391	151.782	152.351	1,994.467	26.841	2,021.308
Szolnok megye	159.608	403.078	633.021	29.050	125.363	107.255	1,457.375	26.678	1,484.053
Tolna megye	116.432	306.380	425.641	20.380	89.385	74.978	1,033.196	11.258	1,044.454
Vas megye	124.710	319.925	453.250	21.275	95.033	117.057	1,131.250	57.958	1,189.208
Veszprém megye	268.069	421.130	656.711	33.458	132.915	147.537	1,659.820	66.713	1,726.533
Zala megye	146.620	290.815	406.783	22.982	99.047	95.689	1,061.936	54.465	1,116.401
Együtt	5,545.242	10,457.893	15,060.944	723.949	2,732.030	2,838.685	37,358.743	2,545.140	39,903.883

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapja végrehajtásának mérlege

/ Ezer forintban /

Bevételek	Előirányzat 3/	Teljesítés	Kiadások	Előirányzat 3/	Teljesítés
Saját források			Célcsoportos beruházások	19,551.712	16,866.547
Lakosság községfejlesztési hozzájárulása	643.374	689.533	Ebből: lakásépítés	18,030.917	16,099.691
Telekadó	13.665	15.239	kórházi ágyfejlesztés és rekonstrukció	1,520.795	766.856
Út- és közműfejlesztési hozzájárulás	114.202	109.777			
Lakásépítéssel és -juttatással kapcsolatos bevételek	478.444	885.911			
Telekhasználati és -igénybevételi díj	851.299	1,546.672	Egyéb beruházások és egyéb kiadások	14,641.980	11,826.130
Egyéb bevételek	861.752	1,132.933			
Összesen	2,962.736	4,380.065			
Megosztott források					
Mezőgazdasági szövetkezetek városi és községi hozzájárulása	180.180	146.716			
Vállalatok, ipari szövetkezetek, fogyasztási, értékesítő és beszerző szövetkezetek városi és községi hozzájárulása	2,756.210	2,851.819			
Tanácsok felügyelete alá tartozó vállalatok értékcsökkenési leírásának elvont része	148.898	155.958			
Összesen	3,085.288	3,154.493			
Bankhitel					
Tanácsi értékesítésü lakások árbevételének megelőlegezésére	2,141.000	2,130.203			
Egyéb beruházásokra	332.168	341.956			
Összesen	2,473.168	2,472.159			
Állami hozzájárulás					
Célcsoportos beruházások fedezetére	14,466.000	13,130.962			
Egyéb beruházások fedezetére	2,690.410	1,774.927			
Összesen	17,156.410	14,905.889			
Költségvetésből átutalt pénzeszköz 1/	205.075	604.846			
Átvett beruházási pénzeszközök	2,464.208	3,318.538			
Maradvány az 1975. év végén 2/	7,897.303	10,902.424			
Bevételek főösszege	36,244.188	39,738.414	Kiadások főösszege	34,193.692	28,692.677
Összesítés:					
Bevételek főösszege	36,244.188	39,738.414			
Kiadások főösszege	34,193.692	28,692.677			
Tartalék, illetve pénzmaradvány	2,050.496	11,045.737			

1/ Tartalmazza az ideiglenes átcsoportosítás összegét is.
2/ Tartalmazza az állami hozzájárulás igénybe nem vett összegét is.
3/ A tanácsok által saját hatáskörben megállapított előirányzatokat tartalmazza.

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapjának bevételi teljesítése megyénként és főbb jogcímenként

/ Ezer forintban /

Megnevezés	Saját források	Megosztott források	Bankhitel	Állami hozzájárulás	Átvett 1/ pénzeszköz	1975. évi 2/ pénzmaradvány	Bevételek főösszege
Budapest főváros	1,198.369	1,140.881	880.400	5,494.068	808.289	3,174.815	12,696.822
Baranya megye	152.222	90.707	80.774	395.555	131.190	731.823	1,582.271
ebből: Pécs megyei város	56.658	39.515	74.242	321.909	59.598	430.286	982.208
Bács-Kiskun megye	208.777	117.212	58.088	386.908	191.922	449.827	1,412.734
Békés megye	149.550	92.030	39.959	306.613	125.723	314.467	1,028.342
Borsod-Abauj-Zemplén megye	361.887	231.299	185.810	1,716.639	260.405	1,008.794	3,764.834
ebből: Miskolc megyei város	124.752	81.427	172.006	1,082.511	146.366	308.295	1,915.357
Csongrád megye	219.812	123.090	121.658	625.139	134.162	637.023	1,860.884
ebből: Szeged megyei város	118.986	75.869	97.200	540.682	61.720	360.166	1,254.623
Fejér megye	178.281	128.962	107.400	549.419	219.898	319.999	1,503.959
Győr-Sopron megye	162.626	129.395	108.459	526.553	108.041	339.806	1,374.880
ebből: Győr megyei város	49.905	56.915	83.000	348.963	59.903	95.112	693.798
Hajdu-Bihar megye	141.751	103.243	142.992	778.619	229.987	397.935	1,794.527
ebből: Debrecen megyei város	70.671	52.536	117.000	693.076	146.117	127.101	1,206.501
Heves megye	101.371	69.819	46.112	401.114	134.365	300.795	1,053.576
Komárom megye	127.280	116.643	36.397	526.271	120.592	218.173	1,145.356
Nógrád megye	79.545	50.235	31.795	253.367	81.087	258.258	754.287
Pest megye	353.149	208.337	119.803	544.869	210.040	673.900	2,110.098
Somogy megye	188.782	66.695	64.687	404.864	203.485	299.510	1,228.023
Szabolcs-Szatmár megye	173.746	95.480	58.320	510.640	96.929	379.047	1,324.162
Szolnok megye	143.902	97.101	98.400	282.412	226.290	157.456	1,005.561
Tolna megye	87.509	53.927	43.419	221.136	71.386	180.073	657.450
Vas megye	85.176	71.264	98.300	310.579	205.190	187.378	957.887
Veszprém megye	186.377	89.940	84.006	430.383	155.308	692.043	1,638.057
Zala megye	79.953	78.233	55.380	240.741	209.095	180.712	844.114
Tartalék						590	590
Együtt	4,380.065	3,154.493	2,472.159	14,905.889	3,923.384	10,902.424	39,738.414

1/ Tartalmazza a költségvetésből átutalt pénzeszközök összegét is.

2/ Tartalmazza az állami hozzájárulás igénybe nem vett összegét is.

A fővárosi, a megyei és a megyei városi tanácsok fejlesztési alapjának kiadási teljesitése megyénként és főbb jogcimenként

/ Ezer forintban /

	Célcsoportos beruházások			Egyéb beruházások és egyéb kiadások	Kiadások főösszege
	Lakásépités	Kórházi ágyfejlesztés és rekonstrukció	Együtt		
Budapest főváros	6,102.916	158.693	6,261.609	3,068.045	9,329.654
[illegible]	447.775	19.451	467.226	454.528	921.754
[illegible] megyei város	373.264	-	373.264	223.069	596.333
[illegible] megye	407.355	59.261	466.616	571.710	1,038.326
[illegible]	262.621	20.894	283.515	465.459	748.974
[illegible]-Abaúj-Zemplén megye	1,912.641	53.097	1,965.738	733.704	2,699.442
ebből: Tatabánya megyei város	1,269.245	-	1,269.245	330.708	1,599.953
Csongrád megye	677.229	878	678.107	565.082	1,243.189
ebből: Szeged megyei város	567.785	106	567.891	321.712	889.603
Fejér megye	725.146	16.223	741.369	404.403	1,145.772
Győr-Sopron megye	630.626	43.804	674.430	501.084	1,175.514
ebből: Győr megyei város	468.225	-	468.225	219.977	688.202
Hajdú-Bihar megye	896.127	1.028	897.155	492.387	1,389.542
ebből: Debrecen megyei város	826.626	-	826.626	228.105	1,054.731
Heves megye	325.713	54.704	380.417	320.764	701.181
Komárom megye	535.135	15.050	570.185	335.418	905.603
Nógrád megye	219.964	12.068	232.032	239.997	472.029
Pest megye	502.548	108.370	610.918	741.629	1,352.547
Somogy megye	365.765	45.905	411.670	537.281	948.951
Szabolcs-Szatmár megye	490.394	45.558	535.952	432.734	968.686
Szolnok megye	303.847	28.060	331.907	448.944	780.851
Tolna megye	213.905	18.183	232.086	265.937	498.023
Vas megye	316.807	40.610	357.417	385.839	743.256
Veszprém megye	504.405	3.319	507.724	450.398	958.122
Zala megye	235.774	21.700	260.474	410.787	671.261
Együtt	16,099.691	766.856	16,866.547	11,826.130	28,692.677